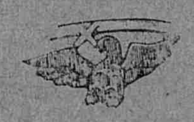
Buletinul
Comisiei istorice a României

Vol. VIII.

BUCUREȘTI

Tiparul așezământului tipografic „Datina Românească"
Vălenii-de-Munte
1929

COMISIUNEA ISTORICĂ A ROMÂNIEI ÎN 1929

N. Iorga, *președinte*

D. Russo, *membru*

I. Nistor, „

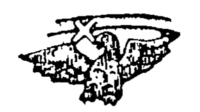
S. Pușcariu, „

Al. Lăpědatu, „

R. Caracaș, *secretar*

Buletinul
Comisiei istorice a României

Vol. VIII.

BUCUREȘTI

Tiparul așezământului tipografic „Datina Românească"
Vălenii-de-Munte
1929

Buletinul apare prin îngrijirea
Preşedintelui Comisiei

N. IORGA

Documente botoşănene

Documente botoşănene

1.

Noi Ioan Theodor Vvda boj. milostiiu gspdar zămle moldavscoi. De vreme ce ni-au înştinţat Domnie Mea că la tărgul Botoşani este trebuinţă ca să fie o şcoală domnească pentru învăţătura copiilor, după cum au fostu şi mai înnainte, iată dar şi Domnie Mè am dat voia să să facă ačastă şcoală la tărgul Botoşani, şi s'au poroncit la Vornecul de Botoşeni ca să găsască dascal să pue la şcoala aceia, şi pentru osteneala dascalului s'au făcut orănduială din banii Botoşanilor, adică din tot čfertul căte cinci lei, care bani să-i dea Vcrnecul de Botoşeani, de vreame ce i să ţine în samă la socoteală. Aşijdirea am mai făcut Domnie Mea milă cu dascalul ce va fi la şcoala ačasta, şi întăiu el să fie scutit de bir pe capul lui şi, de toate alte dări şi angării, oricăte ar fi prea alţii în ţara Domnii Meale, el nimărui nemică să nu dea. Aşijdirea şi la vreamea deseatinii ş'a goştinii pe cinzeaci stupi şi pe cinzeaci oi să aibă a plăti boereaşte, şi pentru un om streiн ce ş'ar găsi făr dea bir în Visterie, încă l-am ertat Domnie Mea, să fie scutit de bir pe capul lui şi de toatea alte dări angării, oricăte ar fi pre alţii, el nimărui nemică să nu dea, ca să fie numai pentru slujba casii lui. Şi, pentru ca să nu să strămute niciodată ačastă şcoală de la tărgul Botoşănii li-am întărit Domnie Mea tărgoveţilor de Botoşani cu acest testamint al Domnii Melea. Şi poftim Domnie Mea şi prea alţi luminaţi Domni, ce Dumnăzău îi va orăndui în urma noastră cu Domnie aceaştii ţără, să nu străce şi la ačasta ce am făcut Domnie Mea cu lăcuitorii acestui oraş, ce mai vărtos să întăriască pentru a lor večnică pomenirea.

Io Ioan Voevod.

(Pecete octogonală.)

Let 7267, Dech. 28 dni.

Dimitraşco 3-ti Lgoft. procitom,

2.

1767, 31 Maiu. Danie a lui Grigorie Calimah către Sandul Sturza biv Vel Stolnic: un Ţigan domnesc, Grigorie Ungurianul.

3.

1776, 9 Decembre, Grigore Alexandru Ghica către Anthim Irinopolios şi Costandin Vărnav biv Vel Ban, Nano biv Vel Portar, Manolache Dimache biv Vel Jăc., Vornicii de Botoşani, pentru că „Dimitrie Gheorghiu, neguţetor de la Botoşani, s'a plîns pentru Biserica Domniască din tărgul Botoşanilor, care biserică iaste de piatră, zidită întru cinste şi lauda Preasfintei precuratei Născătoarei de Dumnezeu şi purure fečoarei Mariei, a cărie biserici epitropiia şi purtarea de grijă de căţva ani iaste încredinţată numitului neguţetor": „a avut puţintel loc la faţa tărgului" şi „în anii trecuţi unii din tărgoveţii de acolò au cerut voe să-ş facă căte o dugheniţă pe locul bisericii pentru alişverişul lor şi să plătiască la biserică bezmenul locului pe tot anul, făgăduind că şi dughenile după moarte lor le vor afierosi la biserică pentru pomenirea lor", ceia ce se face, dar „să nu să întindă mai mult, să calcea pe ţintirim" şi „cu femeaile lor şi cu copii în dugheane să nu şadă, cea numai ei salt cu marfa ce vor avea în dugheane, pentru ca să să păzască locul bisericii curat şi neasuprit". Dar, de la un timp, epitropul, „căutăndu-şi neguţetoriia sa pentr' alte părţi de locuri, zăbovind cu anii", nu se observă condiţia: „s'au običnuit unii să trăiască cu femei şi cu tot calabalăcul lor prin dugheane" şi ieau loc „pe ţinterim, în ograda bisericei, peste mormănturile morţilor, acolò, în faţa bisericei, făcănd şi grajduri de cai şi găinării şi alte lucruri necuviinčoase, osebit că tot într'acele dugheane s'au deschis şi furme[1], lucru primejduitor, fiind desime, şi lăngă biserică". Apoi unii, dughenile „li-au scos la vănzare şi li-au văndut altora, nesocotind, nici întrebănd atăt vănzătorii, căt şi cumpărătorii, de are biserica protimisirea ca să le cumpere". „Sînt căţiva bani din bezmenul locului care de la vreamea turburărilor încoace biserica niciun ban n'au luat." Să se cerceteze. Să se îndrepte relele şi să se iea sama lui Dimitrie, „încărcăndu-l la socoteală cu luature şi scăzăndu-l cu daturile, ca să să sigurisască

[1] Pitării.

şi, sama fiind de mulţi ani necăutată şi făcănd samă curată şi lămurită, să o iscăliţi şi să o daţi la măna lui Dimitrie".

Pecete octogonală cu chinovar.
Pročt. Vel Logft.
S'au trecut la condica Divanului:
Logt. de taină.

4.

Alexandru Constandin bjiu milostiiu gospodar zemli moldavşcoi.

Facem ştire cu aċastă carte a Domnii Mele că Dumitru Parlafes din tărgul Botăşenii s'au aflat datoriu cu căţiva bani lui Tudor Albineţul din Botoşeni şi lui Dumitru Butcariul din Iaş de mulţi ani, şi, după multe vadeli ce ş'au pus, neavăndu purtare de grijă ca să plătiască bani, la cea de pre urmă săngur el au arătat că altă putere de a plăti banii nu are, făr numai nişte casă cu livadă ce are în tărgul Botoşenii, cari sănt puse la numiţii datornici amanet: au cerut ca să să scoată la mezat, să să vănză şi să să plătiască de datornici, apoi, de altă parte, şi datornicii lui cerăndu-şi prin jalobe înplinire banilor, întăiu s'au scris carte Domnii Mele catră Vornicii de Botoşeni de au cercetat pentru acea casă cu livadă şi, înştiinţindu pe Domnie Mea că să află driaptă a lui Parlafes, făr de pricină, apoi după cerere amănduror părţile s'au poroncit printr'a noastră domniască carte Vornicii de Botoşeni de au pus telal şi au strigat casa cu livada la mezat, nu numai suma zilililor *(sic)* ce prin carte au fost rănduite, ce încă mai mult, peste doî luni de zăle, şi s'au adaos de cătră muşterei 300 lei, dar al nostru cedinčos boeriu d' Constandin Balş biv Vel Paharnic, fiindu-i megieş, au dat 320 lei şi, mai trecăndu căteva zile la mijloc şi negăsindu-să nime ca să dè mai mult măcar un banu peste suma č-au dat dum' Pah., au rămas cu aċastă sumă asupra dumisale. Care bani a mezatului i-au numărat deplin în măna acist credinčos boeriul Domnii Mele dum' Ilie Catargiu Vel Vor", de i-au înpărţit pe la datornicii lui Parlafes. Drept aceia dăm şi întărim stăpănire dumisale Pah. asupra acei casă cu livadă ca să aibă a o stăpăni cu bună pace şi făr de nicio supărare de cătră nimene ca pe a dumisale driaptă ocină č-au cumpărat-o de la sultan mezat pe drepţi banii dumisali şi să-i fie carte aċaşta a Domnii

Mele de întăritură statornică, neclătită şi neruşiită nici odinioară în veci, care s'au întărit cu a noastră domnească pecete.

... Vel Vornicu pročtih. 1784, Oct. 6.

(Pecete din 1782.)

5.

De vreame că moartea iaste ca un furu şi la nimene nu dă ştire, ce fără de veste vine, după cumu pre largu o adeverează sfănta şi dumnezeiasca Evanghelie prinu dumnezeescul cuvănt ce zice că, de ar şti stăpănul casii cănd va veni furul, ar privighiia şi nu ar lăsa ca să-i sape casa lui, de carea înfricoşat cuvănt avănd temere şi eu, Grigoraş Guşul din Botoşani, şi văzăndu-mă că mă aflu la vărsta bătrăneţilor şi mai vărtos la slăbăciune şi la boală grea, dar încă mai nainte fiindu-mi întru toată întregimea minţii mele şi fire, am făcut ačastă a mè adevărată diiată, care o am lăsat-o în măna copilului mieu Toader, şi, fiindcă eu numai aceşti doi copii am, pe acest Toader şi pre fiica mè Catrina, dar nice alte acareturi nu am, fără de căt casile meale, în carele am lăcuit, şi cu pivniţa supt casă, carea casă să hotărăsc din sus cu locul ratoşului dums. Pit. Chiriiac Crăstiianu, iară pe din ğos să hotărăsc cu zăplazii besericii Uspeniii, care razimă în şcoala gpod, şi, în vremea cănd am măritat pre fiica mè Catrina, copilul mieu Toader fiind fără de vărstă, eu am dat casile Catrinii să le stăpăniască, pănă cănd va creşte copilul şi va veni la vărstă, şi atunce să vor învoi ca nişte fraţi, după cum pre largu adeverează zapisul ce l-am dat atunce la măna fiicii meale Catrinei, dar, avănd eu trebuinţă de bani, am luat atunce 20 lei de la ginerile mieu Eni, carea bani într'acestaş chipu am scris zapis, şi ca să şi-i scoată din chiriia casilor, deci de atuncea şi pănă acumŭ, trecănd ani la mijloc, tot fiicȧ mea şi cu ginerile mieu au stăpănit casile, dar am însemnat la izvod anume chiriia ce au luat de pe casi cu pivniţa de la cei ce au ţinut, şi atăţa bani au luat: 9.059 de lei, pănă la velet 1788, Oct. 26, şi, fiindcă au mai tocmit casile şi au făcut şi doî dugheni alăturea tot pe acel loc al mieu, cheltuiala acelor doî dugheni, cum şi acele doî sutea de lei ce-mi didesea şi alte meremeturi ce au făcut toate, şi li-au scos din chiriia caselor, osebit de şidere şi de odihna lor. Drept aceia, acum, viind copilul la vărstă, socotit-am după driapta datorie părinţiască şi într'acestaş chip le hotărăsc cu limba mea: acele doî du-

ghene ce sănt alăture cu crăčma, cu locul lor, căt slujeşti, atăt în curmeziş, căt şi în lung, pănă în păretele grajdului de spre dugheni, să fie a fiicii mele Catrinii, şi să şi le stăpăniască cu pace, dar din păretele acestor doao dugheni la vale locul pănă în zăplazii besearicii, crăčma cu pivniţa şi cu grajdiul din dos, aceste le afierosăsc fiiului mieu Toader, să le stăpăniască cu pacea în veci neclătit. Pentru care afierosire îl însărcinez să-mi poartea de grijă, întru toată rămăşiţa vieţii meale, pănă la moartea mea, cum şi la moarte mea, şi după moartea să-mi facă trebuinčoasele griji, dăndu-mi şi sărindar, şi să-mi facă şi o făntănă, şi să mă grijască ca pre un părinte al său, după cum îi va fi cu putinţă. Iară fiica mè Catrina şi cu ginerile mieu Eni să-şi stăpăniască aceale doî dughene în pace, după cum mai sus le hotărăsc, şi să fie mulţămiţi cu acelea, căci ei, de cănd stăpănesc casăle cu totul, nu numai cheltuiala lor, ce şi mai mult ş'au întors. Dar încă, fiindcă eu, cănd am măritat pe fiica mè Catrina, în zapisul ce l-am dat după a lor făgăduinţă aşa scrisăsăm: ca să mă odihnesc şi eu într'o căsuţă din dos ca un om slab şi bătrănu; dar nu m'am putut nimică odehni, că în multe rănduri m'au bătut şi m'au dat şi afară şi am umblat pe uşile altora şi nice o ocrotire sau odihnă n'am avut de la dănşii, că pănă şi capul mi-au fost spart odată ginerile mieu Eni. Drept aceia să-şi stăpăniască parte lor ceia ce le hotărăsc, şi copilului să nu-i facă nice o supărare, căt de puţină, fiindcă şi cu a sa bună priimirea şi cu a mea cunoştinţă ce am cunoscut, că are dureri de inimă spre al său părinte, l-am însercinat cu purtarea de grijă a rămăşiţii vieţii mele şi altelor ce s'au zis mai sus. Drept aceia am făcut ačastă a mè adevărată diiată, înnainte cinstiţilor marturi ce sănt mai ĝos iscăliţi. Iară carea nu vor urma după ale mele hotărări întocma deplin, după cum li-am împărţit mai sus, să fie blestemat de Domnul Dumnezeu şi de precurata a sa maică şi de toţi sfinţii, şi de mine neertat să fie, iară, de vor ţinè părinteştile mele hotărări, după cum mai sus le afierosăsc părticelele lor, să fie ertaţi de Domnul Dumnezeu şi de precurata a sa Maică şi de toţi sfinţii şi de mine să fie ertaţi şi blagosloviţi în veci, amin. Şi pentru mai adevărată încredinţarea m'am iscălit mai ĝos cu mănă mè.

1787, Oct. 26.

Eu Gligoraş Guşul adeverez.
Eu Toader Pisoţchi m'am întămplat.

Isaacu, preot ot Sfnta Vineri, m'am tămplat faţă.

Theofan, preut ot Sfetii Gheorghii, m'am tămplat faţă.

... m'am întămplat faţă la facerea acestii dieţii.

Chiriac preot m'am întămplat faţa, de la bisărica Manolcsii Ovidenie.

Costandin Iuraşcŭ preot m'am întămplat şi, văzind faţă pe Gligoraş Guşul, am iscălit.

Eu Ianachi Făclieri i Stan m'am întămplat faţă.

Eu Toader Gulii m'am întămplat faţă la facere dieţii acestiia.

Eu preutul Grigorie, de la Pogorărea Duhului Sfintŭ, am iscălit cu zisa moşului Grigoraş Cuşu.

Lupaşcu Ioan libirat înp[ărătesc].

Aĉastă diiata o au făcut-o mai sus numitul inaintea noastră cu a sa bună voinţă.

Şă, făcănd cerere şi rugămintea, o am iscălit-o şi noi cu a noastre iscălituri.

Mă[u] protopop Botşan.

Şi am scris cu zisa numitului
de mai sus, Stefan diiac.

6.

Cu mila lui Dumnezeu Alexandru Ioan Calimah Voevod.

Să face ştire cu acest hrisov al Domnii Mele că prin jalba cea ni-au dat epitropii rănduiţi asupra bisăricii Ospenie şi a şcoalei de acolò din Botoşani, anume Theodorì Mustiaţă şi Grigoraş Avram, au făcut arătare că au hrisov gspod de la fratele nostru Mihail Costandin Suĉ Vvod., cuprinzătorŭ că dă danie şi afierosăşte pe bisărica Ospenie la şcoala din Botoşani, dinpreună cu toate dughenile şi afierosările cea are şi va avè şi de acum înainte, rugăndu-să ca să sa întăriască şi de către Domnie Mea aĉastă aşăzare. Deci, cercetănd Domnie Mea şi văzăndu-să şi hrisovul gpod şi socotind a fi cu cale a să afla şcoală acolò, în tărgul Botoşanii, iată şi de către Domnie Mea asămine să hotărăşte prin hrisovul acesta la bisărica Ospenie să fie afierosire la şcoala de acolò din Botoşani cu toate dughenile şi afierosările cea are şi va avea, şi tot numiţii de mai sus să fie epitropi, atăt asupra şcoalei, căt şi asupra bisăricii, îndatoriţi fiind a preveghè totdiauna şi a avè purtare de grijă spre întemeeare şcoalei şi a bisăricii, şi din veniturile bisăricii cea va prisosi afară din trebuinţa bisăricii

să aibă a agiuta pe ucenici săraci iubitori de învăţătură care vor năzui la acea şcoală, şi, oricănd vor veni la lipsă de dascal elinesc, să aibă a arăta la Preaosvinţie Sa părintele Mitropolitul şi la dum. epitropii şcoalii ceai mari de aicea, din oraşul Eşii, ca să rănduiască dascal de aicea, şi liafa dascalului elinesc, căt şi a dascalului de carte bisăričască şi de carte moldoviniască, să-i dea din venitul şcoalelor nelipsă. Şi spre agiutorul şcoalii aceştie hotărăm Domnie Mea ca să aibă şi doăsprezăci liude scutelnici. Drept aceaia poroncim Domnie Mea dum. Vel Vist. ca să-i treci la izvodul de scutelnici cea iaste cu pecete gpod în Visterie, şi să-i aibă nesmintiţi de acum înnainte. Poftim dar Domnie Mea pe alţi fraţi luminaţi Domni pe carii Svăntul Dumnezeu îi va orăndui în urma noastră la Domnie aceştii ţări să nu străce ačastă rănduială, cea mai vărtos să o întăriască, pentru a Domniilor Sale večnică pomenire. Scrisu-s'au hrisovul acesta la Scaunul Domnii Mele, în oraşul Eşii, întru cea d'intăi Domnie a noastră la Moldavvia în anul al doilea.

Iscălitura Ιω 'Αλέξανδρος Καλλιμάχης Βοεβόδας. La let 1796, Fevr 15.

...Vel Vist. pročt.

S'au trecut la condica Visterii.

(Pecete românească din 1795.) Cost. Burchi Cluč.

7.

30 Iulie 1816. Nicolai Hrisoverghi biv Vel Vor. dă „din drepte dughenile mele ce am în oraşul Botoşanılor, în Tărgul Vitelor, doî dugheni de piiatră, cu odăile lor din dosu şi cu locul lor, în largu căt cuprind dughenile, şi în lungu cu ogradă din dosu pără în locul mănăstirii Sfăntului Nicolai", lui „chir Dumitru Polihroni, neguţetor de aice, din Botoşani", cu 500 de galbeni „olandeji".

Două iscălituri.

8.

12 Iunie 1811. „Nicolae sin Ilie Alhaz" dă zapis „dumisali doftorului al opştii Antonachi Caruz", căruia-i vinde „o casă aice în Botoşeni, în mah. Vrăbienilor, făcută de mine pi drepţi bani ai mei pe un loc ce am cumpărat cu scămpŭ *(sic)* de la Sofia, fiica lui Dumitru Cucuzel prapurcic", pe 11.000 lei. „Mărime locului este ačastă: faţa locului de spre drumul cel mare ce vine din

tărgŭ şi merge spre Treisfetitile din şarampoi lui Hagi Costandin, alăture cu drumul, şi pără în picătură străşini grajdului a Crăste Alecsiu, zet căpt. Sava, sănt doaăzăci opt stănjăni, unde este pus şi o piatră hotară, şi de aice merge măsură spre Amiiazăzi, alăturea cu picătură streşini grajdului Crăste Alecsiu, şi tot alăture cu locul lui, şi pără în locul dumisali. Logft. Ioan Ursuian Papazoglù sănt şaptezeci şi noaă de stănjăni, unde este pus iarăş o piiatră hotară, şi de acolè merge măsură spre Răsărit, alăture cu locul Logft. Ioan Ursuian, şi pără în şarampoi lui Hagi Costandin sănt cinzeci şi trei de stănjăni, şi de acolè merge măsură spre Amiiază-noapte, alăture cu şaranpoi lui Hagi Costandin, şi pără în drumul cel mare, de unde s'au început întăi cu măsură sănt cinzeci de stănjăni. Şi, luînd eu bani de sus pomeniţi de la dum[1] toţi deplin în măinile mele", arată că „o casa ce am avut cumpărată de la un Panaite Avraam cu locul ei am făcut scămp cu numită de mai sus Sofie, fiica lui Dumitru Cucuzăl... Decia, pentru ca să stăpăniască numitul de mai sus cumpărător nesupărat în veci, nici de spre mini, cum nici de spre niamuri i rudenile mele, am iscălit mal ğos însumi cu măna mè greceşte; iar, întămplăndu-se vr'o pricină de ğudecată de către rudenii sau de către niamurile mele asupra aceştii vănzări ce am făcut eu dumisali, eu să am a răspunde. atăt la răspunsurile cinstitelor ğudecătorii, căt şi la toate păgubirile i cheltueli ce ar fi avăndŭ. Pentru care fac rugăminte şi cinstitii Vorniciei ca să-l încredinţeze şi cu a dumilor sale iscălituri.

Νικόλαος Ἠλία Ἀλχάζης βεβαιώνω τὰ ἄνωθεν.
Νικόλαος Μεδῆς Χατζῆ Ἀσλάνις, μάρτις.
Χρίστος Ἀλεξίου γίτονας καὶ μαρτηρῶ.
Ἰωάννης Παναγηοτω μαρτηρὸ.
Ἀναστάσις Ἰωάννου μαρτιρῶ.
Παναγηώτης Ἰωάννου μαρτηρὸ.
Χαριτων Γεωργίου μαρτιρῶ.

Din poftă dumisali vănzătorului am scris zapis eu
Nicolai Dafin (?).

9.

1819, 2 Iunie. Pentru Angheli, chihaie de cihodari.

10.

Prin ačastă a mè scrisoare să fie ştiut că d[1] căpt. Lupul Călimănescul, voind a-şi face dugheni şi casă pe moşiia mè, la targul Dracşanu, în drumul cel mari a Botoşănilor, după cuprindire domneştilor hrisoave ci mi s'au dat întru ačasta, l-am priimit a-ş faci binalile arătate şi i-am dat un loc de triisprăzăci stănjini gospd în lat la faţa uliţii pe Uliţa Vechi, rändul de la dial, şi opsprezăci stănjăni gospod în dos locul, socotindu-să întru ačastă lungime şi binaoa între un loc a căpt. Ioan Cazacliu şi între altu loc, a preutului Pavăl de la Cerchejăni. Pentru cari stănjani să aibă a plăti bezmenul locului căte doi lei de tot stanjănul pe fiiştiçari anu în lat numai; cu cari plată a bezmănului dacă va urma, nestrămutat să stăpăniască locul cuprins, atăt d[1], cum şi urmaşii dumisale de apurure, volnic fiind a vindi oricăndu va voi locul cu binalile sale, însă urmăndu-să de apurure plata beznănului pe tot anul nestrămutată, şi de cătră unchiaşii mii nestrămutată. Am încredinţat cu a mè iscălitură şi peceti. În Dracşani, la let 1820, April 23.

... Vorc. Pecete cu C O M A şi două steme supt coroana.

11.

Cocoane Ionică,

M'au bucurat nu puţin bunele ştiinţi ce-mi dai prin scrisoare din 1 Dechv.; îţi mulţămescu de bunele cuvîntări ce-mi aduci asupra păşirii fiului mieu în a doa vrîstă a omului.

Purtările şi sentimenturile ce ţ'am cunoscut în cîtă vreme ai fost aici, aceste vîrtos m'au îndemnat de a te alegi şi a te triimite într'o slujbă delicată, dănd puternice nădejdi că totdiauna vei da dovadă de curăţăniia dum[1], cu credinčoasele şi neprihănitele slujbe, care îţi va fi în tot chipul nu puţin priinčoase cătră toată păşirea înnainte.

Din chipul ce îmi însămnezi că ai a păzi în corespondenţiia enteresurilor dum[1] cu acei de aici, de ağunsu am înţăles şi acum ferirea ce ai de a nu lăsa pe nimine a avè cel mai mic prepus pentru dumneata. Pentru care rămîind eu prè mulţămit, îţi răspund că ai toată voia şi slobozăniia.

Io Ioan Sturza Vvod.

1824, Dechv. 12.

N G. PAPACOSTEA

O listă de întemnițați olteni

O listă de întemnițați olteni

Publicată de N. G. Papacostea

Cat[asti]h arătător dă căți vinovați au fost la gros
și li s'au dat drumul.
1823.

1. Dumitrașco Porcarul ot Șovarna-de-jos; acesta prigonindu-sa cu Stan Gărbovaț ot Șovarna și cu Gheorghe Gărbovaț pentru pricina moșiei, careli n'au fost următori să meargă la drăgători pămînteni să se jeluiasca, ci s'au dus la Turcul din Baia ce era atunci orînduit acolo și, parăndu-i, s'au globit de numitul cu tl. 47. S'au hotărăt ca sa le plăteasca paguba, să dea și gloaba.

1. Ion Budacu ot Hotărani cu zapis bun dator armaș[u]l[u]i Stanciu tl. 100; s'au învoit pă taleri 40 și au ieșit.

2. Nicola Ioga, Barbul Iovan, amandoi de la satul Greceștii; acești fruntași, fiind mîncători satului lor, după socoteala ce li s'au făcut de orănduitul logofăt, s'au îndatorit a plati tl. 300 satului, măncatoriia lor; s'au hotărăt să dea gloaba și zapis de banii datori. Au ieșit urmîndu-se după hotarîre.

1. Dumitrașcu Boroga ot Dumbrăvița, dator Niculii cu zapis netăgăduit taleri 180; îmbolnăvindu-se, i s'au dat drumul.

2. Radul Lungul ot Degerați și Patru Benga ot tam (?); acești doi, acum după venirea oștirilor împăratești, au prins hoțește pe părcălabul ot Tămna și l-au jefuit cu o haină i taleri 11 și o ploscă; carii aducăndu-se aici la înfățișarea ce au avut înaintea boerilor, cunoscăndu-se de vinovați, singuri au dat zapis pîrcălabului de plată și, rămîind la bordeiul ceaușilor pînă vor face gloaba cea hotărăta, unul s'a îmbolnăvit de scurgere, și, dăndu-se spre căutare, necăsnit și neatins, de la Dumnezeu a murit unul dintr'ănșii aici. iar celălalt s'au dat pa chezășia Dănciulescu sa facă gloaba; doua săptămîni au șezut la bordeiul ceaușilor.

4. Ludi Țigani domnești. Acești Țigani au facut multe jafuri și, prinzîndu-se de căpitanul de . . ., s'au trimes aici cu jafurile împreună, care jafuri s'au dat păgubașilor, iar ei, dăndu-să pă chezașia lui Țucă, vătaf de Țigani de aici, ca sa facă gloaba, încă păna acum n'au mai venit.

5. Însă Nicola Macul i Pătru Covlea i Nicolce Macul i Ion Ciucur și Mihai Lepădetescul, acești cinci oameni ot Cădanova, avănd cuget rău asupra lui Gheorghe Duncea ot Costești, s'au rădicat toți și, mergînd la casa lui Duncii, l-au omorît, atăt pă el, căt și pă soțiia lui; carii aducăndu-să aici, n'au tăgăduit fapta lor. S'au hotărît să plătească toate datoriile mortului, să dea și gloabă; au ieșit după hotărăre, dănd zapise că vor răspunde datoriile.

1. Nicola Grădinarul, om străin, s'au prins de căpitanul cu niște scrisori la dănsul dă nicio limbă, carele cercetîndu-să, s'au dovedit de hoț și, fiind din jud. Gorjului, s'au trimis la boerii ispravnici de acolo cu înștiințarea boerilor de aici, să se pună în cercetare.

2. Dumitrul Olaru și Dinu Olarul de aici, amăndoi s'au bătut și, dănd taleri 16, li s'au dat drumul,

2. Ion Părcălabul ot Cloșani și Trăilă Bobei ot Podeș; acești doi au părăt la Turcul din Baia pă popa Codin ot Podeș că are bani mulți găsiți în pămînt și, țiindu-li la popreală multă vreme Turcul și văzind să sînt minciuni arătările lor, au globit pă popa cu taleri 110. S'au hotărît să dea gloabă, să despăgubească și pă popa. Au urmat întocmai și li s'au dat drumul.

2. Condi Ungureanul și Vasile Doicescul ot Izvor, că au necinstit pă polcovnicul Manole, cînd să întorcea dela București, fiind fost trimis cu bani la domneasca Visterie.

1. Nicolae Abagiul de aici, că în vremea Turcilor au mers cu Turcii la casa Păunii Năzdrăvăniții de aici și au luat pe fiie-sa făr de voe și s'au cununat cu dănsa, stricăndu-i fecioriia. Și așa, mai la urmă, ca uniia ce nu-i era cu voe, au fugit fata de la dănsul și s'au dat după lege altuia. S'au hotărît să-i plătească Năzdrăvăniții cheltuială, să dea și gloabă. Ș'au eșit la urmă după poruncile și hotărîrea ce s'au dat.

2. Nicola Pupăză și Ion Eliș ot Bistrița; acești singuri de sine au venit aici în vremea Turcilor, acum cînd era foarte iute, și au părăt la Turci pă un om Ion..., zicănd că este om rău și că, de nu-l va omoră, ei să ducu în lume, și, acel om fiind bun, după neadevărata pîra lor l-au tăiat. S'au hotărît să dea gloabă; au ieșit după hotărîre.

1. Dumitrașco Porcarul ot Șovarna [șters]... s'au trecut.

1. Gheorghe Duralia ot Crainici, că în vremea Turcilor Dumi-

tru sin Vintilă aşezase cu o fată, şi el s'au dus la Turcul dela Baia să mijlocească să strice cu Dumitru şi să ia pă fiu-său, pentru care pricină Dumitru cu dreaptă socoteală cheltuise pă la Turci peste taleri 40: s'au îndatorit Gheorghe de i-au plătit cheltuiala, căci fata aceia cu Dumitru au trăit, iar nu cu fiu-său, şi, ca unul ce Gheorghe au urmat înpotrivă, să ia muiere cu sila, au dat taleri 10 gloabă.

1. Barbul Murgul ot Bălăceşti din judeţul Gorju, după scrisoarea dumisale Clucer Dincă Brăiloiu, s'au trimis la Tărgul-Jăiului, că este în bănuială de hoţie.

1. Ilie ot Pleniţa, Arnăutul, că au fost în rebelie şi, neavînd carte la mînă, au dat gloabă taleri 15 prin căpitanul Marcu.

2. Vintilă ot Imoasa şi Mihailă Tuguiu ot Cloşani; aceşti doi, fiind în bănuială că poate să mai ţie lucruri de ale Gărbii la dănşii, s'au adus şi după cercetarea ce li s'au făcut nu s'au mai dovedit nimic la dănşii de ale Gărbii. S'au dat pă samă şi au ieşit dănd un ce.

1. Ilinca a lui Costache Căldăruş, închisă pentru bărbatu-său, că acest Costache, făcăndu-să una cu Turcii, au venit cu dănşii la casa lui Antonie, omul coconului, şi prin povaţa lui l-au căsnit, l-au jefuit cu lucruri peste taleri 700: i s'au dat drumul, fiind asupra facerii, pînă se va găsi bărbatu-său.

3. Stefan sin Matei, Dumitraşco al popii lui Simion ot Bălăciţa şi Preda fata Aldii ot Cleanov; la aceşti trei s'au găsit lucruri de ale lui Dinul Ghidurnii i ale Radului Bălţoi ot Bălăciţa şi de ale lui Hristii ot Cleanov, care lucruri fiind ale lor, s'au apucat să le plătească şi alte pagubi ce au avut în pimniţă cînd s'au spart de dănşii ca nişte hoţi; s'au pus la poprească fiindcă s'au dovedit şi la alte hoţii de nişte stupi, la care n'au tăgăduit.

Dar, fiindcă pentru pimniţa mai sus numiţilor n'au mărturisit, cînd era să să puie cu dinadinsul în cercetare, s'au îmbolnăvit foarte rău, şi li s'au dat drumul să se aducă.

6. Gheorghe Duducea ot Corlăţel, Mitrea ot Salcie, Vladul sin Constandin lăcătuşul, Nicola ot Almăjăl, Gheorghe Cîrciumarul şi Florea ot Cornu, aceşti şase au scos vorbe că au aflat la un loc o visterie, adică comoară, şi, fiind arătările lor neadevărate, spre învăţătură s'au globit.

1. Ioana Tămăşoaica ot Cloşani cu bănuelă că ar fi dat... şi Mălăetul, ginere-său,... de le-au cacirdisit şi, după cercetarea ce

s'au făcut nu s'au găsit în vină, şi i s'au dat drumul, dănd un ce.

1. Nedelco Sîrbul ot Izimcea. Acesta fiind în bănuială că este tovarăş cu Ion Vulpe ce au înebunit la gros, s'au cercetat, şi nu s'au dovedit cu vină, căci au dat chezăşie tot satul Izemcea pentru dănsul; i s'au dat drumul.

3. Iovan Dimitriu i Radul brat ego şi Ioniţă brat Iovan ot Sălătruc: aceşti trei, fiind în apostasie, s'au dat bănuială că să aibă jafuri şi, aducăndu-să, s'au cercetat cu amăruntul şi, negăsindu-să lucruri la dănşii, ci numai neşti bagateluri, li s'au dat drumul, dănd taleri 80 gloabă.

1. Popa Iordache ot Almăjăl, că fiu-său, aflăndu-să în apostasie, au jefuit casa polcovnicului Vasile, după care ... zapis apucăndu-să să înplinească şi neavînd mijlocu, i s'au dat oareşcare soroc al judecăţii să plătească banii, dar el n'au fost următor, ci au trimis pă fiu-său la Craiova, şi dănd jalbă Caimacamului cu alte pricinuiri neadevărate, cînd au fost după jalba aceea să să cerceteze, iarăşi au dosit şi au venit cu al doilea jalbă şi bumbaşir să ducă la Craiova pă Vasile, şi, fiindcă Vasile n'au avut mijlocul acum, de Craiova, i s'au pus soroc pînă în 15 zile ca să meargă la Craiova.

4. Sudi *(sic?)* i Andrii din Jelţul-de-jos. Aceştia au fost în rebelie şi la cercetarea ce s'au făcut acum nimeni n'au dat chezăşie pentru dănşii; iar, după ce s'au adus aici în înştiinţarea zapciilor Jelţurilor-de-jos, au venit oameni lăcuitori şi i-au luat în chezăşie; li s'au dat drumul.

1. Radul Maragiul ot Corlăţel; aceşti au vorbit vorbe mari împotriva stăpînirii, zicănd că dumnealor boierii au fugit, îndărătnicind şi pă bresle să nu plătească ajutoriul; i s'au dat drumul, dănd un ce.

1. Ion feciorul lui Grigore Corobia, că au părăt la Turci pă Prună Bacangiolu ot Glogova că au fost apostat ... şi din pricina lui s'au jefuit Prună cu trei boi şi o vacă cu un viţel, de Turci: s'au hotărăt să le plătească şi, dănd zapis de plată, i s'a dat drumul.

1. Badea Albinii ot Bobaiţa, că, de sînt doi ani, întovărăşindu-se cu Manolache Hiotul de aici la plug în rändul, s'au furat boii lui Manolache, iar ai lui nu, ca unul ce n'au îngrijit în rändul lui să fi păzit boii; s'au hotărăt de i-au dat Hiotului alţi boi în locu. Au ieşit.

1. Dinul Ortopan ot Sișeștii-de-Sus. Acesta, în vremea apostasiei, au luat calul răposatului grămăticului Cordilă din poşte, unde era dat de răposatul în păstrare, și au plecat cu dănsul în zaveră. Este închis să plătească calul.

1. Vasile Măjănă ot Ruptura, că au spart o pimniță a lui Șărban Giurmele, și ceea ce luase din pimniță au plătit păgubașilor. Dar, fiindcă după pacea ce au făcut nu s'au mulțumit, ci au mai tras mai la urmă pă Șerban prin judecăți, s'au osîndit de au plătit acum cheltuiala păgubașului, taleri 50; au dat și taleri 10 gloabă; pentru cari bani s'au dat în chezășia lui Ion căpraru de Scaun că îi va aduce. S'au adus.

1. Ion Becherul ot Cătun, că el, făcănd schimbu cu Vasile Bulgarul, dănd Vasile un cal lui și el i-au dat împotrivă lui Vasile o vacă cu un mănzat după dănsa și un rămător, și, mai la urmă, Ioan Mălăete luăndu-i calul, el s'au pus de și-au luat vitele înapoi de la Vasili, fără judecată s'au învoit că le va da înapoi lui Vasile ca unul ce au luat rău, Şi au ieșit.

1. Pană Albinei ot Boboița, că el, fiind pandur, după ce au venit oştirile prea-puternicei Împărății, s'au predat, dar, avănd cuget rău, s'au întovărășit cu Hristea, care este amestecat și la Groapa Sărbilor, și, întălnind pe Gheorghe Stoican ot Zăgaia, l-au jăfuit, cu o cămașă i un brău și un fes, și, aducăndu-să aici, s'au înfățișat cu Hristea, tovarășul lui, și singur Hristea au mărturisit că amăndoi au fost, așa dar nici el în cea din urmă nu și-au tăgăduit fapta. După hotărăre au urmat, despăgubind pă jăluitorul.

1. Constandin Rotarul ot Secul: la acesta s'au găsit după cercetarea ce s'au făcut pentru pricina armelor neşte fișecuri; au dat un ce, și s'au slobozit.

1. Badea a lui Vasile Vulpe ot Țănțari. Acesta au fost în rebelie și, teșcherea la mănă de predare neavănd, s'au dat pă chezășie satului lui și au ieșit din gros.

1. Dumitrașco Ardei ot Brenița, că acesta noaptea hoțește au călcat casa Ilinchii Zărbăchii de acolo, jefuind-o cu multe lucruri, și noi, la urmă, apucăndu-l după bănuiala ce-o avea asupră-i, s'au dat pre sine de vinovat, dănd la măna Ilinchii și zapis că îi va plăti paguba; s'au hotărăt să plătească paguba după zapis, ca un hoț. Au și urmat dănd și gloabă.

2. Dumitru Țiganu și Lupa, soră-sa, de aici, au bătut pe un

slujit[o]r de dincolo, căci au mărsu la dănşii de au cerut puţintei cărbuni.

1. Toma Cimpoerul ot Izvor, acesta este amestecat la Groapa Sărbilor, din care au luat sare şi neşte lucruri, dar să află dator şi logofătului Părvul de aici cu zapis, taleri 145, tot la gros. Acesta este clironom al Mănzului, luănd după moartea Mănzului tot ce au avut. El are să răspunză şi zestrea Mănzulesei, căci aşa s'au hotărăt.

1. Dinică Sănătescu ot Chirculeşti: acesta au bătut pe Dumitrache, slujit[o]r de dincolo, care era orănduit cu volnicia boerilor să împlinească neşte bani de la Dinu Covrig. Au ieşit.

1. Ion Vulpe ot Cuşmir, că el să află lăcuitor, din satul Cuşmiru, şi l-au primit căpitanul de Pristol cu înştiinţare că s'au găsit la dănsul după cercetare arme tăinuite, şi pentru dănsul n'au dat nimeni chezăşie; este în bănuială că va fi tovarăş cu Stanciul Cherciul, ce este peste Dunăre, la omărărea lui Tudor Sfrenţ ot Oreviţă. Acesta, şezînd la gros di a[cum] de trei săptămăni, nebătut, necăznit, au înebunit, şi s'au trimes la satul lui să să caute pănă să va zdrăvăni; pentru al căruia teslimat au dat satul adeverinţă că, după ce să va îndrepta, îl vor aduce aici, la isprăvnicie, însuşi ei.

2. Constandin Ardei, Nestor Cimpoerul ot Breniţa, că unul dintr'aceştiia au avut la altul taleri 12 şi, după ce au primit banii, celălalt au cerut zapisul şi, împotrivindu-să, s'au bătut unul pe altul. Au ieşit.

1. Alexandru Oruc de la Valea Podului: acesta noaptea au mers înarmat la Vlăduţ şi Mihai Vătuiul ot Gărbovăţ[ul]-de-sus şi i-au luat neşte copoi ai lor. S'au slobozit.

2. Mihai Nestori şi Dumitru Ghiga ot Stroeşti, că în vremea rebeliei, cînd Răduţoiul au jefuit pă log[ofă]t[ul] Anghel Ciocănel, între alte lucruri au dat Răduţoiul la dănşii şi un iamalău[1]; carii, măcar că au eşit de la popreală, dar Anghel cere de la dănşii iamalăul; se vor aduce şi să vor judeca. Au dat la ieşirea lor un ce.

1. Ion ot Băculeţ: acesta au batut pă Vasile Barbul ot Bălţaţii-de-jos, după care el, fiind vinovat, iarăş el au tras pă Vasile pă la căpitan cu pări neadeverite, de s'au cheltuit. S'au hotărăt de au întors cheltuiala.

---

[1] De sigur: iamurluc; *N. Iorga*.

2. Mara și Hărsova ot Vlădaia: fečori acestor neveste au fost păzitori rămătorilor domnii sali Tiții Jăenchii și din a lor neîngrijire s'au pierdut cîțiva rămători. S'au socotit că s'au împăcat. Au ieșit.

1. Martin Duandeș de la Iovița, că, el fiind scăunaș, s'au cacirdisit printr'ănsul vite făr dă plată dă vama pămăntului. Au plătit taleri 130, și au ieșit.

1. Dumitru Șarpe ot Cvarinaș (?): acesta, fiind dărvar al Elenchii Scorțiloaichii, nu și-au purtat răndul și, după socoteala ce s'au făcut, au rămas bun dator să plătească răndurile pă șase luni. Au ieșit să-și vănză vite, și, orice va avea, să se plătească.

5. Dumitrașcu Beldea i Pătru Jăianu ot Valea Rea i Barbul Căpitanu i Nicola Roman și Ghiță Bondoc: acești cinci în vremea răzvrătirii au jăfuit casa polcovnicului Manolea și, punănd pă cîțiva dintr'ănșii, au dat zapis polcovnicului că-i va plăti paguba de taleri 1.285. S'au învoit cu unii dintr'ănșii mai cu puțin și li s'au dat drumul; iar Ghiță Bondoc și Nicola Roman sînt și acum la gros, că n'au mijloc de plata analoghii.

1. Părvul Ierceanul ot Iercea: acesta șade de trei luni la gros pentru un cal al grămăticului Costăchioanii[1] cu cuvănt că i s'au dat în mănă în vremea rebeliei să-l păstreze și că calul zice ea că făcea la taleri 200. El împotrivă are mărturii neguțători de aici că două rănduri au mersu la schelă și i-au zis să-și ia calul, că poate să-l ție, și, ea nevrînd să-l primiiască, pentru cheltuială, pă urmă s'au întămplat de i l-au luat Turcii. Are mărturii și pentru aceasta.

6. Țurca Drăghiia ot Bobaița, Hristu ot Balotești, Radul ot Bobaița, Ion Copilu ot Borda, Mănzuleasa, Părvul Cimpoerul și Lena: acești sînt pricina Gropi Sărbilor, adică Marian Sărbul și Vasile Bulgarul; din care Groapă li s'au luat de dănșii toate lucrurile. Au dat dintr'ănsele; și Ioan Mănzul s'au hotărăt să le plătească. S'au dat pe chezășie toți, afară din Hristea și Ion Copilul, ca să-și facă toți partea de bani ce i-au agiuns.

1. Gheorghe Dragodat ot Șeșeștii-de-jos. Acestuia i-au dat Ana, soțiia popii, lucruri din apostasie și, după ce au venit stăpănirea, el nu și-au urmat datoria ca să le arate, ci le-au tăinuit pănă ce, acum, aflăndu-să și căutăndu-să acolo toate lucrurile ce au fost,

---

[1] Cf. Timbroanea, Stoicanea, Turcoanea, etc., forme bănățene; *N. I.*

s'au găsit de tot putrezite; s'au învinovaţit la gloaba taleri 30.

1. Nicola ot Brădet, că, el fiind saiz la Turci, au parat şi numitul pă popa Dumitraşcu, tot de acolo, că ar fi fost în rebelie, nefiind vinovat; dintr'a căruia pricină s'au gheremetisit popa cu taleri 70, de Turci. S'au hotărât sa-i platească. Au şi urmat, şi au eşit.

2. Pătru Martea ot Strămba şi Dinică Nebunul ot Micoleşti; aceşti doi au părăt la Turci pă Ciocănel, de s'au gheremetisit cu multe lucruri; încă Mărtea au părăt pă mulţi oameni, şi... pentru Ciocănel s'au împlinit, iar pentru alţii carii se vor mai afla păgubaşi în pricina aceasta au dat zapis ca vor raspunde.

1. Mihai Şerban ot Glogova: acesta, fiind în banuiala că au părăt oameni la Turci în vremea saizii lui, după mărturia ce au adus, dovedindu-să de nevinovat, i s'au dat drumul.

1. Stoian Vataşelul de plasă ot satul Balteştii-de-sus; pentru acesta au jăluit Gheorghe Negreanul, carele înaitea rebeliei să afla zapciu, zicand ca asupra apostasiei i-ar fi dat o pungă cu bani să i-o păstreze, şi o cerea; s'au adus şi, cercetându-să, vătăşelu au scos mărturii că atunci la plecarea Negreanului i-au dat punga în mână şi au plecat cu dânsa, iar la vătăşel n'au rămas nimic; care mărturii au dat şi în scris. Au ieşit.

1. Radu Miţaru ot Bistriţa, pentru ca s'au purtat prin sat cu zaifet turcesc şi cerea băuturi şi mancare, după a căruia rea urmare au facut Barbul Părcalabul şi, aducându-să aici, s'au bătut.

2. Radul Brănzan ot Bobancea şi Pătru Becherul ot Băculeşti: Radul au arătat lu Pătru Becherul, când sa afla pandur, lada lui Costache Postelnicul ot Bobancea, şi au luat multe lucruri dintr'ânsa: carii, aducându-să aici, nu şi-au tagăduit fapta. S'au dat pă chezăşii, şi sînt cu slujiri, să facă gloaba.

4. Ion Răduţoiu ot Stencu, Ion al Sofii, Ghiţa Tudorescu ot Stencu şi Părvul Danciului ot Mariş: pă trei dintr'ânşii s'au slobozit, că după cercetări ce s'au făcut şi nu s'au găsit vinovaţi la jafurile ceauşului Istrati, dând zapise ca, oricând să vor dovedi cu cel mai micu lucru, să raspunză; iar Răduţoiu s'au îndatorit după zapisul ce-l are dat ceauşului Istrati să plătească numai singur toată paguba; carele sa aflá la gros.

2. Matei Udrea din Ţigăneşti şi Ghiţă a lui Gheorghe Stanciul[u]i; aceşti doi au spart pimniţa lui Costache ot Simion, carii aducându-să de peste Dunăre, prin cercetarea ce li s'au făcut n'au putut

tăgădui fapta lor, şi hotărându-să să împlinească paguba, au şezut multă vreme la gros, până când Matei s'au îmbolnăvit foarte, şi mutându-să de la gros, cum s'au mai îndreptat, s'au cacirdisit şi au fugit, iar Ghiță s'au dat să facă gloabă...

2. Radul Ceauşul şi Lepădat ot Dălbocița, că, în vremea răsvrătirii fiind cu rebeliia el, împreună cu alții, au luat neşte zapise ale Dălbocenilor, au făcut şi alte prăzi; cât pentru prăzile ce au făcut au dat zapise ca să despăgubească pă toți păgubaşii, iar, pentru zapisele ce au prăpădit, vor fi la răspundere cu deosebită judecată.

106, adică una sută şase vinovați ce s'au slobozit în diiastima cât m'am aflat eu asupra grosului, adică la Noemvrie 1 până la Fevruarie în 3.

1823 Fevruarie 3.

Scarlat.

(Originalul se găseşte în Arhiva familiei Glogoveanu.)

Acte și documente muscelene

publicate de preotul I. Răuțescu (Dragoslavele)

Acte şi documente muscelene

1.

Adecă eu Radul sin Stan lui Muşat ot Băd[e]ani, înpreună cu megiaşii din sat, făcut-am zapis[ul] mieu ca s[ă] fie de bună credinţă la mîna Stoicăi pîrcălabul ot Dragoslavele, precum să ştie că am pus eu Radul ce scrie mai sus o livade, anume în Muscel, la fîntîna moşi-meu lui Muşat, şi merge împrejur, de la fîntînă în sus, pă supt rozoru Danciului şi pîn zălogi, pînă în capul Piscului cu Măsteacăni, şi treace pă scursură, pînă în locul Nedelceştilor, şi mearge în obreaje; şi mearge în jos, pînă în mijlocul arăturilor, şi arătura cea de prigoană să fie a Nedelceştilor. Şi pă pisc, în izvor, şi pă izvor în sus, şi pîn zălogi în sus, pînă în fîntînă. Şi mărturii care să vor iscăli mai jos anume.

Eu Cîrstea ot tam. Eu Manta. Eu Andrei ot tam. Eu Pavel. Şi ne-am pus şi iscăliturile ca să să crează.

Noemvrie 20 dni, leat 7227.

Şi am dat eu Stoica acest loc lei 2, bani 15.

2.

Adică eu, postelnicul Costandin Băjescu, dat-am acest adevărat şi credincios zapis al mieu la mîna Sfinţiei Sale părintelui popii Antonie de Bălileşti ca să fie de bună credinţă precum să ştie că i-am vîndut partea mea de moşie din Goleşti, care este alăturea cu a mătuşi-mea Bălaşii, pe din jos, adică două dolniţe şi un ciric; şi i-am vîndut-o în bani gata tl. 18, şi am luat toţi banii în mîna mea. Şi i-am vîndut-o din apă, din cîmp şi din pădure, sa să fie moşie stătătoare, să o stăpînească cu bună pace de către mine şi de către tot neamul mieu, că am vîndut de a mea bună voe şi cu ştirea tuturor vecinilor.

Şi, pentru credinţă, am iscălit mai jos, ca să să crează.

Dech. 28, lt. 1766.

Eu Costandin.
Eu Stan, mar[tor].
Neagoe Cîrjău, mar[tor].
Eu diaconul Matei, mar[tor].
Vlăşceanu Matei, pîrc[ălab.]

3.

Logof[ete] Vlad,

Pentru zapisul popii lui Antonie i al diaconului Matei, să li-l dai, că butea dă vin o a dat. Numai să- i iại zeciulala, tl. 2 de la părinţi.

Fevr. 25, lt. 1766.

Costandin Vlădescu.

4.

Adică eu, Mihalcea d[in] Bălileşti, dat-am scrisoarea mea la mîna părintelui popii Antonie ot tam pentru ca să să ştie că mi-au fost pus părintele popa Antonie o delniţă de moşie zălog în tl. 100, încă şi făr de zapis. Acuma mi-au dat părintele popa Antonie tl. 100, şi de acum înainte să-şi stăpînească numitul preot moşia cu bună pace. Şi, pentru credinţă, mi-am pus numele mai jos, ca să crează, întîmplîndu-să şi alţi oameni, care mai jos să vor iscălì.

Iunie 9, 1770.

Eu Mihalcea adeverez, şi am luat şi acei tl. 100 în mîna mea.
Costandin..., zapciu, martor
Dumitraşcu..., martor
Ilie Ceauşu, martor.

5.

Diac[one] Stoica d[in] Cetăţeni, pohtim sănătate. Ilina, soţia lui Stan d[in] Bădeni, veni şi ne arătă că, avînd cu vecinii ce să răzorăşte cu moşia ei, multă gîlceavă, şi viind hotarnici şi hotărîndu-i, te-ai aflat şi Molitva Ta acolo, şi le ştii tot hotarul moşiei. Şi, acum, numita Ilina te cere ca să-i arăţi tot hotarul.

Ci Molitva Ta să iai osteneală, să mergi în faţa locului şi, după cum ştii întru adevăr, aşa să-i arăţi, ca şi ea să şi caute, să nu rămîe păgubaşe. Aceasta, şi fii cu bine.

... prot[opop]. Sept. 1776.

Şi, după cum ştii, foarte cu frica lui Dumnezeu să le îndreptezi hotarul, ca să nu mai aibă gîlceavă.

6.

Noi, aceşti mai jos iscăliţi, adevărăm cu acest zapis al nostru la mîna părintelui popii Ion d[in] Drăghici, sud Muscel, precum să s[ă] ştie că, avînd judecată înnaintea dum[nea]lor ispravnicilor din

sud Argeş, dum[nea]lui Anastase Călinescu biv Vel [1] Pah. i dum[nea]lui Mateiu Corăscul biv Vel Dvornic, pentru venitul muntelui Valea Rea, de patru ani, i pentru venitul muntelui Draghina, de doi ani, ce nu i-l dădeasem Sfinţiei Sale, pricinuindu-l unii din moşneani că el nu are parte, iar acum, neputînd noi tăgădui la judecată, l-am adeverit că iaste bun moşnean, adică Sfinţia Sa are într'aceşti munţi o parte, şi noi două, afar dîn trei părţi ale Popeştilor, ce să stăpînesc munţii pă jumătate dă ei.

De acum înnainte, fiindcă ne-am socotit şi i-am plătit venitu ce i s'au făcut pînă acum pe cît arăta mai sus, să avem pace unu de către altul, şi să stăpînim cu toţii, precum arătăm : noi două părţi şi Sf[inţia] Sa o parte. Şi, pentru credinţă, am iscălit mai jos să s[ă] crează, puind şi deagetele în loc de pecete, iscălindu-se şi alte mărturii, oameni buni.

Eu unchiaş Badea d[in] Brătiiani adeverez.

Eu unchiaş Iordache ot tam.

1777, Iulie 9.

Şerban logofăt is. martor.

Am scris eu . . . (nedescifrabil) cu zisa lor.

7.

Adecă eu, Arsenie Curcă, neguţătoriu ot Cîmpulung, dat-am zapisul mieu la mînile lui Ceauş Dumitru i Radul i Ion, fraţii lui, ot Coteşti, precum să ştie că le-am vîndut livadea de fîn care o am cumpărat dela Radul sin Şerb, tot de acolo din Coteşti, cu zapis statornic, şi, mie nefiindu-mi trebuincioasă, li-o am vîndut-o numiţilor, de bună voia mea, cu tocmeală bună, fiind şi rozoraşi cu mine alăturea. O am vîndut ohamnică în veci, care se arată toată într'acest zapis al Radului Şărb, pe bani gata tl. 25, adică douăzeci şi cinci, ca să fie de moştenire lor şi copiilor lor, cîţi Dumnezeu le va da. Şi, pentru adevărată credinţă, am iscălit, şi am pus degetul în loc de pecete. Aceasta.

Lt. 7285.

Eu Arsenie, neguţătoriu ot Cîmpulung, am vîndut.

Eu Ghinea Garniţă, martor,

Şi am scris eu, diiacon Apostu, cu zisa jupînului Arsenie, şi martor.

---

[1] Ori *vtori*, ca şi pentru următorul? — *N. I.*

8.

De [vreme] ce este această lume înșelătoare și iute trecătoare, la vremea sfîrșitului meu las cu sufletul meu copiilor mei cămin[ul] de casă [ce] să hotărăște pa din dos cu Oancea Zăbavă și pa din sus cu Neculae Lixăndroiu din s[atul] Dragoslavele, și pa Valea Luncii un petec de livadie, ce sa hotarăște pă din sus... cu Răuță P... docu, și pă din jos cu Ion Stăncioiu. Și un petec de moșie din Groapele Barii. Și mai este la Valea Șerbii o moșie neîmpărțită. Și mai este în Poiana Șerbii o jumătate de pogon, din mal și pînă în apă. Și partea de moșie din Fundata, [ce] sa otărăște în cap cu Balinții. Și mai este un moș de spre Băra: o jumătate a lui Stan Puică, că și-au plătit datoria, și a noastră o jumătate, pă toți ceilanți frați.

Iar, de nu s'ar învoi cum las eu cu sufletul meu, în frica lui Dumnezeu, sa aibă a sa face frați și pă datorie și pă moșie. Și mai este o jumătate de moș de spre din..., pe trei frați.

Aprilie 26... (anul lipsește, dar probabil: 1795-1800).

Și, vazînd eu sfîrșitul vieții mele, și avînd cuvînt bun, și limba buna, și suflet nespăriat de moarte, am lăsat aceste moșii ce scrie mai sus soțiii mele și copiilor mei, în frica lui Dumnezeu. Și cine s'ar scula să strice adiata, sa fie afurisit de cei 318 sfinți părinți.

Eu Bădie Puica las cu sufletul meu, puindu-mi și degetul în loc de pecete, ca să sa creaza. Sa aiba a stăpîni copiii mei.

Eu Neculae, mar[tor] Cojnea (semnătură proprie).

Eu...

Și am scris eu, popa Gheorghe, cu zisa unchiașului, și martor.

9.

Adeca eu, Ion sin popa Stan, dat-am adeverința mea la mîna vară-mii Mariei precum să s[ă] știe pentru o moșie din Vîrtopiele, de la Lac, că au fost zalogită de frate-meu Oprea la unchiașu Stanciu Căciulă ot Rucăr, drept tl. 11.

Am dat eu, Ion sin popa Stan, acești bani ce sînt mai sus numiți, de am scos acea moșie de supt zălogire. Iar vară-mii Maria, cînd o putea face de bani, să-i fie acea moșie slobodă, ca să nu fie nicio pricină.

Eu Ion, sin popa Stan, adeverez cu această adeverința a mea.

1797, Mai 7.

Și am scris eu, Ion ot Dragoslavele, cu zisa dum[nea]lor, și martor.

10.

Adecă noi, sătenii rucăreni, moştenitori, şi cu preoţii, care mai jos ne vom iscăli, dat-am credincioasă cartea noastră la mîna lui Stan Hintoiu cu cetaşii lui, i la mîna lui Platon sin Radul David al Bădeanului cu cetaşii lor, care să vor alege pre anume, precum să să ştie că, strîngîndu-ne toţi sătenii moşteni şi cu preoţii la un loc, şi am făcut alegere de împărţeală dreaptă, din munţi şi din tot hotarul satului, cîtă să va alege [şi] ce li să va veni [din] ce ne-au rămas de la moşii noştri de moştenire, ce au dat moşii noştri la răscumpărătoarea satului de rumînie Vuichii şi Iiinii, fetele Doamnii Florichii[1], bani gata ughi 1.200 galbeni, fiind şi aceşti moşi la răscumpărătoarea satului la aceşti bani, ce scrie mai sus.

Iar, acum, ne-am ales fieştece moş cu partea lui, şi li s'au venit partea lor la aceşti doi moşi, ce sînt mai sus zişi anume, în muntele ce să chiamă Muntişoru, însă cu tot hotarul lui. Din sus să hotărăşte cu Preajma şi din jos cu Fîntîneaua, şi pă muche, pa cît să scură apa, să hotărăşte cu Nămăeştii, şi, din jos, spre margini, pîn hotarele cele vechi, ce să hotărăşte cu Rîsul i cu Cămărzanele i cu Frăsinetu i cu Ezerul, pă cum s'au pomenit hotarăle din bătrîni, de s'au păscut acel munte. Şi, dinprejurul satului, partea dreaptă, unde li să va cădea, şi cîtă li să va trage şi li să va veni pe aceşti doi moşi, cu cetaşii lor. Şi pentru cea mai bună încredinţare ni-am dat carte la mîna unu altuia, moştenitori care mai jos ne vom iscăli, ca să să crează.

7306, Noem[vrie] 30.

(Pecetea satului Rucăr.)

Popa Pantelimon Ochiu.
Popa Stan Vlădăoiu.
Popa Ion Gosav Zbîrcea
Popa Radu... duh[ovnicu].
Popa Ion Baştea.
Eu, Ion pîrcălabu sin Aldea Zb[î]r[cea].
Răspopu Platon.

Eu Busiioc Idor.
Eu Dumitru Antone.
Ea Rad[u] Bunea.
Eu Gheorghe Lupu.
Eu Ion Radomir.
Eu Dumitru Brănescu.
Eu Gheorghe sin Dobrin Calu.
Eu Gheorghe Grozescu.

[1] Fata lui Mihai Viteazul.

Eu Vlad Balan.
Eu Mihai Calu.
Eu Ion Cotîrlețu.
Eu Stan Obedea.
Eu Busioc Breb.
Eu Radu Rîbiță.
Eu Ion sin Ion Bomboș.
Eu Ion Mazare.
Eu Gheorghe Brebluciu Cucuiu.
Eu Stoica sin Răuță Răschitorea.
Eu Ion zet Răceală.
Eu Aldea Bîrloiu.
Eu Stanciu Căciulă.
Eu. Gheorghe Bărenga.
Eu Radu Vorovenciu.
Eu Gheorghie Brașov[eanul].
Eu Stan Hintoiu.
Eu Ion Duruian.
Eu Platon David.
Eu Neculae Dudachiu.
Eu Ion sin Lazăr Măra.
Eu Stoica zet Dolbe.
Eu Gheorghe Vlaicu.
Eu Aldea Baros Morariu.
Eu Busioc Cumpănă.
Eu Gheorghe Grozescu.
Eu Ion Ghidinescu.
Eu Coman Iloiu.
Eu Mihaiu Coleș.
Eu Gheorghe Țapu.
Eu Ion sin Aldea Posădariu.
Eu Neculae Crudu.
Eu Ion sin Barbul.
Eu Antonie Puțila.

Mihai... log., cu zisa satului.

Pe V-o:

Moș Finta au nascut pe Dragomir, și Dragomir au născut pe Aldea, și Aldea au născut pre Stanciu i pă Ion i pă Vlad i Stan, și din Ion să află Stan și Ion, și din Vlad să află Gheorghe.

Alt moș, iar cu neamu.

Aldea Badeanu au născut pre David, și David pe Radu și pe Stoica, și din Radul să află acum Nicolae și Platon cu nepoții lor Neculae i Ion, și din Stoica s'au născut Ana, soția lui Stan Hintoiu cel mic.

11.

Adica eu, popa Ion, încredințez cu această adeverință a mea la mîna părintelui pop[ii] Savului duh[ovnicul] precum să știe că, găsind[u-se] niște zapise ale strămoșului nostru, anume popa Iaru, la Sfinția Sa, de frăție, și dîndu-le mie, adică 2 zapise de la Prislop, bune curate, și eșind la judecată bune, ce voiu folosî cu ele, să fac frăție; așijderea și cheltuiala ce voiu cheltui, să fie tot de frăție.

Și pentru credință m'am iscălit mai jos, ca sa crează.

1805, Oct. 11.

Eu, popa Ion Popescu, adeverez.

Însă și alte zapise de la Roșu și de la Algîiu, tot frăție să fim.

12.

Adică noi, satenii moşteni dragosloveni, care mai jos ne vom iscăli, dat-am zapisul nostru la mîna lui Ion, vătăşelu nostru, precum să s[ă] ştie că, facîndu-ne nouă sătenilor trebuinţă de bani la păsul nostru, s'au împrumutat vătaşelu de unde au putut şi au luat tl. 800 şi ni i-au dat nouă cu soroc pînă într'o saptămînă, două. Pentru osteneala banilor să avem a-i da tl. 100, şi la numitul soroc să avem a împlini aceşti bani cu mulţumita lor. Iar, neîmplinind banii la numitul soroc, şi s'ar face vr'o zeciuială sau cheltuială la scoaterea banilor, să fie tot de la noi. Pentru aceasta ne-am iscălit mai jos, ca să să crează.

1805, Sept. 17.

Eu pîrcălabul Ion Căţoiu, cu tot satul, plătim.

Eu Niţu Rujan plat[nic].	Eu Ion Lixăndroiu, pl[a]t[nic].
Eu Ion Popescu „	Eu Preda Dirioiul „
Eu Răuţă Ilinu „	Eu Simion Mădularea „
Eu Micu Arsu „	Eu Coman Ilinu „

13.

Mlstiiu bjiiu Io Grigorie Dimitrie Ghica Vvd. i gpdr. davat gdvmi.

Datu-s'au domneasca noastra carte întru cea de Dumnezeu hărăzită nouă întîia Domnie a Ţării-Rumîneşti lui Costandin... i Niţul sin popa, din sud Muscel, ce este aşăzat la orînduiala boernaşilor mazîli, ca să fie priveleghiu spre a fi cunoscut că este aşezat la această breaslă şi, purtîndu-şi dajdia cea orînduită de la Vistie ie, să fie împărtăşit de milele ce din vechime are această breaslă: a scuti, adică, drepte bucatele lui de dijmarit i vinăriciu. Drept aceea, încredinţîndu-ne Domnia Mea, atît din cărţile altor fraţi Domni, cum şi din catastifele Vistieriei, li-am dat acest priveleghiu, ca să le fie spre adeverinţa. Tolico pis gdvmi.

(Cu roşu:) 1823, Martie 1.

Io Grigorie Dimitrie Ghica.

(Pecetea ţerii cu roşu.)

14.

Sa se ştie foiţa de banii ce am cheltuit pe giuba sora-mi Stanca: Postav am luat patru coturi, cotul cîte 10 lei, bani şeaizeci.

Vulpile pe dănainte am luat cincisprezece, una cîte 2 lei, bani treizeci.

Blăni, două misăzi și una jumatate, misada cîte 5 lei.

Găitan 2 lei, ața un leu, bumbac o leiță, la cusut trei lei.

Bani la blănit 3 lei și bani 7.

Care face peste tot cheltuiala tl. 99, adică nouăzeci și nouă, bani buni, am cheltuit eu cu ea.

Să aibă a o purta sănătoasă.

Și mai adevărat te înștiințez și pe Sfinția Ta, preote popă Gheorghe, pentru niscareva pește proaspăt; de vei fi găsit mai de pristos, trimete-ne și nouă, pe sluga Sfinției Tale, că ți-l voiu plăti după cît vei lua Sfinția Ta. Să fiți sănătoși.

Popa Barbu ot Davidești.

(Fără data. După caracterul literelor pare a fi scrisă pe la circa 1825.)

15.

Prea-Înnălțate Doamne,

Jăluesc Măriei Tale că, eu avînd o socoteala cu dum[nea]lui biv al 3-lea log. Nicolae Rucareanu înnaintea dum[nea]lor boerilor ispravnici, pentru o datorie de bani ce-i eram, făcîndu-mă dum[nea]lor boerii ispravnici, dator, să mai dau numitului boer tl. 1.300, am pus soroc cu dum[nea]lui de patru luni, după pravilă. Dar, dum[nea]lui judecătoru Hristache Greceanu, apucîndu-mă cu strînsoare să dau tl. 130 cheltuiala banilor, de nevoe am fost silit de mi-am zălogit o moară ce am avut, și i-am dat banii.

După aceasta la o săptămînă, m'am pomenit că mă aduce cu slujitori și prin marafetul dum[nea]lui Apostol Racoviceanu mă silia să mai dau alți tl. 150, cu cuvînt că mi-au făcut hatîr la judecată; de carele neputînd scapa cu niciun chip, s'au făcut numitul Racoviceanu ca plătește banii pentru mine, și eu am fost silit să zălogesc și pentru acești bani puțină moșie ce am mai avut.

M'au învrăjbit și cu boeru Rucăreanu, cu care am trăit și eu și părinții mei, tot numitul Racoviceanu puindu-mă la cale să intru în judecăți. Și eu ticalosul n'am priceput că acele momele ce-mi făcea era să-mi soarbă sîngele, precum mă văd astăzi săracit.

Mă rog Măriei Tale să fie luminată poruncă către dum[nea]lui credinciosul Mariei Tale ce să află într'acest județ cu alte trebi, să apuce pă numitul Racoviceanu să-mi plătească banii, atît tl. 130

ce mi-au luat pentru judecător cu nume de zeciuiala, cît și tl. 150 pe d'asupra; că numitu mi-au stătut dă cap să mă stingă, și dum[nea]lui îi va cere de unde știe că i-au dat. Și ce va fi mila Înnălțimii Tale.

Robul Măriei Tale
Eu, Gheorghe Bădeanu ot Bădeni, sud Muscel.

Pe p. 3:

Io Grigorie Dimitrie Ghica Vvd i gpdr. zemle vlahiscoe.

D[umneavoas]tră ispravnici ai județului, veți vedea jalba aceasta, pentru care poruucim să cercetați și, la dreptatea ce va avea jăluitorul, să afle cuviincioasă îndestulare, și să îndreptați. Iar, neodihnindu-se vre-o parte de acolo cu cercetarea, în scris să-i sorociți la Divanul Domniei Mele.

1825, Ghenarie 19.

(Pecetea țerii cu roșu.)

16.

Răuță și frate-său Neculae, feciorii Radului Cercel din acest sat Dragoslavele, au dat jalbă cinstitei judecătorii a Muscelului în anul 1834 împotriva lui popa Coman și Micu, cu cetașii lor Șipceștii, cerînd împărtășire din moșul numit Coman Arsu, adică din moșu popii Coman cu frații lui. Prin cartea de judecată a numitului tribunal local, de la 19 Iulie, No. 92, anul 1834, și-a cîștigat dreptate Răuță și frate-sau Nicolae, la cererea ce face. De care anaforà nerămînînd mulțumiți popa Coman și cetașii lui, au apelat la cinstitul Divan din București, secsia 2-lea, unde, înfățișîndu-se amîndouă prigonitoarele părți, cinstitul Divan, prin jurnalul încheiat, hotărăște pe Răuță și pe frate-său Nicolae de părtași moșteni în hotaru și munții Dragoslavele, pe temeiul dovezilor ce au înfățișat prin hîrtii Răuță. Și, ca să se lămureasca mai bine acest adevăr, a scris cinstita judecătorie locală adresa cu No. 1168, de la 12 Mai anu 1841, ca cu carte de blestem să se orînduiască un boer ales de cinst. Tribunal, să vie în sat ca să cerceteze cele următoare, adică „de a stăpînit popa Coman cu ai săi pe deplin „moșul lor numit Coman Arsu, fără a împărtași vre-odată și pe „numitul Răuță i frate-său Nicolae dintr'acest moș al lor cu nimic „și, al 2-lea, din ce moș și-au luat partea și numitul Răuță i frate-său Nicolae".

Cu care carte de blestem viind în sat d[umnea]lui Stolnicu Constantin Manuil, alesul einst. judecătorii, au adunat astăzi, la 30 zile ale lunei Aprilie, pe părţile prigonitoare şi pe noi cei ce sîntem moşneni în hotaru şi munţii Dragoslavele. Şi, cetindu-ne porunca cinstitului Divan, a cerut ca noi să dovedim pe temeiul cărţii cele ce cere cinstitu Divan a să descoperi în pricina pomenită mai sus.

Noi, neputînd tăgădui pe Răuţă şi frate-său Neculae că nu sînt moşteni şi părtaşi în hotaru şi munţii satului Dragoslavele, care din părinţi şi-au luat partea cuvenită în devălmăşia satului şi, iarăşi, neputînd da sigură dovadă din ce moş şi-au luat partea acest Răuţă şi frate-său Neculae, căci pînă acum nu s'a urmat împărţirea venitului pe spiţi de moşi, ci de-a valma, după trebuinţele obştii satului, ne-am ferit ca să ne dăm vre-un răspuns hotărîtor, pe temeiu cărţii de blestem, ferindu-ne adică pentru cuvîntu că trebuia să îndeplinim cererea cinst. Divan spre precurmarea pricinii, ne-am sfătuit cu toţii, cei ce avem moşi de moştenire în hotaru satului, ca unde acum să face împărţirea venitului, precum s'a urmat, hotărîm cu a noastră bunăvoinţă ca Răuţă şi frate-său Neculae să ia parte pe o jumătate moş, dinpreună cu cei ce se vor coborî din ei, diu tot hotaru satului şi din munţi, cu toate drepturile ce au şi ceilalţi moşneni ce-şi au pacinică stăpînire. Iar popa Coman i Micu Arsu, cu cetaşii lor, să-şi ţie neclintit moşul lor deplin, luîndu-şi asemenea venitu, după dreptul acestui moş. Prin această învoire popa Coman cu ai săi îşi păstrează deplin moşul şi Răuţă cu frate-său Neculae ai lui Radu Cercel îşi înfiinţează şi îşi asigurează o jumătate de moş ce-l cere a i se da de popa Coman, fără a li să mai face niciun fel de supărare, în dreptul stăpînirii ce li s'a hotărît acum, nici de noi, nici de către moştenitorii noştri, şi nici să fie ascultaţi cînd vor cere.

Asemenea şi eu, popa Coman, i Micu Arsul, cu cetaşii mei, ne lepădăm de orice pretenţie şi cheltueli şi pierderea de vreme ce am făcut în cursul judecăţii, fără a cere vre-un fel de despăgubire de la Răuţă şi ai săi, pentru că şi noi, Răuţă şi Neculae, cu cetaşii noştri, nu cerem nicio plată de cheltueli sau altceva de la popa Coman şi ai săi, în pricina judecăţii.

Deci, pentru ca să se păzească acest aşezămînt cu mulţumirea amîndorora părţilor prigonitoare şi a noastră a tuturor moşnenilor satului, şi ca fiecare să-şi ţie moşul ce li s'a hotărît, s'a făcut două asemenea cărţi într'o glăsuire, în care iscălindu-ne noi cu

toţii, una am luat-o eu, Răuţă, şi frate-meu Neculae, ca să ne slujască dă document dreptului nostru, şi alta am luat-o noi, popa Coman şi cetaşii noştri, ca să ne slujască drept document la stăpînirea moşului şi la isprăvirea prigonirii; care cărţi să vor adeveri şi de cinstita judecătorie locală, ca să se închiză dă la ce este deschisă la cinst. Divan din Bucureşti.

1842, Apr. 30.

Popa Coman Arsul i Micu Arsu adeverez.

Şi, fiidcă această jumătate de moş ce să înfiinţează lui Rauţă, este din partea tuturor moşilor, intră şi moşul popii lui Coman cu dare în analoghie, cum şi ceilanţi moşi, înfiinţînd adică din toţi moşii acea jumătate de moş hotărîtă lui Răuţă.

Eu Neculae Balint.
Eu Ion Căţoiu.
Eu Stoica Pocoş.
Eu Coman Bădic.
En Ion Prostoiu.
Eu Oprea Popescu.
Eu Neculae Dirioiu.
Eu Gh. Ion Popescu.
Eu Stan Darciu.
Eu Ion sin Ion Popescu.
Eu Bădiu Băra.
Eu Gheorghe popa Ion
Eu Ion Predoiu
Eu Neculae Catrinu.
Eu Ion sin Mitu Ciurea.
Eu Neculae Negoescu.
Eu Neculae sin Răuţă Ilinu.
Eu Bucur zet popa Gheţărie.
Eu Busioc Urlea.
Eu Răuţă sin Radu Cercel.
Eu Din Popescu.

Răuţă sin Radu Cercel adeverez.
Niculae sin Radu Cercel adeverez.

(Urmează apoi întărirea acestei învoiri de judecătoria de Muscel.)

† IULIAN MARINESCU

Copii de documente din diferite arhive

(1557-1853)

I.

Documente din biblioteca Bibicescu, Turnu-Severin.

1.

Alexandru-Vodă Lăpuşneanu întăreşte o parte din satul Strâmtura din Vasluiu, unde au fost Micu şi Şerban, lui Cîrstea, care a luat-o cu 400 de zloţi tătăreşti de la Ion.

1557, Novembre 9.

Ѧлеѯандрх воевода к[о]жиею м[і]л[о]стїю г[о]сп[о]д[а]рх земли мωлдавскои ωж[е] прїиде прѣд нами и прѣд наши боіарі слвга наш іωн по его добрω воли никим непопвжен а не присилован и продал свои правою ωтчинв и викѵпленїе ис прикилие кѵпежное що ωн имал ωт петра воевода ωт четкрх, тал част село ωт стримтвях на васлвіа где бил мик и шеркан петаа част, та продал слвѕѣ нашемв крхсти за четири десѧт злат татарских, и оустакшисх крхстѣ тл заплатил всии сполно то виш писании пинѣзи м злат в рвкі іωнв. Ино ми видѧвше их добро волною токмеж и полною заплатв а ми такожде и ωт нас дали и потврхдили есмы крхсти тла прѧдреченнаа ωт четврхтал част село ωт стримтвях на васлвіа, где бил мик и шерван, петаа част, како да ест емв и вхсем доходом, и да сѣ не вмишает прѧд сим листом нашим. Пис в васлвю влто зѯѕ, ноем[в]р[іе] θ.

(Pecete domnească căzută.)

могила логофет навчиа. Богза писал.

2.

1630, Martie 6.

† Іω Ѧлеѯандрв воіевода сих пωкωинаг[о] радвл вωевωда б[о]жїю м[и]л[о]стїю г[о]сп[о]д[а]рх земли молдакскои пишет г[о]с[по]д-

[ст]в[о] ми слꙋѕѣ г[о]с[по]д[ст]в[а] ми їѡнашкѡ хѡтнѡгꙋл şi la Mihoč.

Dămu-vă ştire că s'au jăluit înnainte Domniei Mele sluga Domniei Mele Costantin Cehan pre Petrica ce au fost armaş, dzicăndu ca au făcut amăndoi o moară în apa Vasluiului şi dzice Costantin că o ţine mai tot[ă] Petrica şi macină el şi ia ui[u]m tot el. Dereptu aceaia, deaca veţi vedea carte Domniei Mele, iară voi să străngeţi oameni buni şi să-i giudecaţi cum va hi cu dereptul, să ţie amandoi frăţeaşte moara. Iară, de-i va părea cu strămbul, să le daţi dzi să vie de faţă înnaintea Domniei Meale. Ѳим вам пишем...

Г[о]сп[о]д[и]нх велѣл. ꙋ҃ ıас, вл[ѣ]т зрли, март. ѕ.

(Pecete în tuş.)

Ionaşco.

(V-o:) Rogu-mă dumitale să o pecetlueşti dumneata, că iaste a unui om al mieu.

Pe un vad de moară pe Vasluiu. S'au giudecat Costandin Cehan şi cu Petrica. No. 74.

3.

Vasile-Vodă întăreşte o parte din satul Jădani pe Sărata în Fălciiu lui Ştefan Bornamiz (Bornemissa), cu soţia Marica, din Gozari, lui Murgoci, cu soţia Vasilica, din Scurţi, cari o cumpăraseră de la Axinia şi sora Marica, fetele lui Pantelei, nepoatele Ruscăi, cu 500 de lei bani bătuţi.

1644, August 12.

Іѡ василіе вѡе[вѡда] б[о]жію м[и]л[о]стію г[о]сп[о]д[а]рх земли мѡлдавскѡи ѡж прїндоше прѣд нами и прѣд нашими болѣри великих и малих аѯиниѧ и сестра еї марика дхщи пентелею внꙋкѡве рꙋска по их дѡброе волѣ неким непѡнꙋждени а ни приселовани и продали их правaa ѡтнинꙋ и дѣд[і]нна третaa част ѡт село жидани чтѡ на схрата ꙋ влосто фалчиюнскомꙋ ѡт ватрꙋ селѡ и ѡт пѡлѧ и ѡт вес прихѡдаѧ та продали слꙋги наши щефан борнамиз и жена его марикы ѡт гѡзари и мꙋргѡчѡви и женꙋ его василка ѡт скꙋрци раді пет десѣт левкѡви п[и]н[ѣ]ѕи гѡтѡви. И вхстал сѣ ѡни и платил ꙋсе исплхна тих п[и]н[ѣ]ѕи виш писани и левкови готови вх рꙋки алеѯиніеи и сестра еи марики дхщін пхнтелею внꙋкѡве рꙋска ѡт прѣд нами и прѣд нашими болѣри, инѡ ми ıако ꙋ видѣхѡм их

дwбрwволнwє тwкмєж и испл҃кнwє запллт8 а ми и wт нас даджwхwм и пwтврьднхwм сл8гии наши вишписании на таа вишпрѧдречєнна трєтаа част wт сєлw жидани сь вєс прихwд8 какw да єст им права wтнина [и] вик8плєніє и 8рик и пwтврьждєнє сь вьсѣ дwхwдwм и ин да нє 8мишаєт.

Сам г[о]сп[о]д[и]нь вєлѣл. 8 Іас, в[є]л[ѣ]т зрнк, м[є]с[и]ца ав[г8ст] кї.

(Pecete de ceară aplicată, căzută.)

Toderaşco Vel Logofăt iscal.

Dumitraşco...

(Urmează pe fol. 2:)

Vasile-Vodă întăreşte o parte din Şofriceşti pe Rîul Negru în Neamţ lui Ienachi, Gavril, Simion, Vasile, Grigorcea şi încă unul, fiii lui Ştefan Şoldan, cari cumpăraseră de la Arpentie şi sora, fiii lui Gheorghe, precum şi partea de la Ion şi sora lui Sora.

Іw василіє вwєвwда в[о]жїю м[и]л[о]стїю г[о]сп[о]д[а]рь зємли мwлдавскwи wж пріидошє прѣд нами и прѣд вьсими нашими мwлдавскими болѣри вєликих и малих василіє и арпєнтіє и сь сєстри их сн[w]ви гєwргіє по их дwбрwи вwлѣ нєким нєпон8ждєни ани присилwвани и прwдали их права wтн[и]н8 и дѣд[і]ина wт четврьтаа част wт сєлw шwфрьчєщи дєсєтаа част єликw сѣ извєрєт wт част станєи чтw на чwрном пwтwцѣ 8 власт нємєцском8, та wни продали сл8ги нашим єнакіє и гаврил и симион и василіє и глигорчѣ и ви... т8 сн[w]ми щєф8л шwлдан радї дєсѧт 8гарских. И wт тwи тиж пріидwшє прѣд нами и прѣд нашими болѣри іwн стьн. и сєстра єг[о] сора и тиж wни продали єлико сѣ извєрєт wт част станx тиж сл8г[и] наш виш писан радї (întrerupt).

4.

1667, Martie 9.

Сє 8во ми Solomon Barlădianul Vel Logofat, i Miron Costin Vel Dvornic nijnei zemli, şi Vasilie Vel Dvornic gornei zemli, i Nicolai Racoviţa Hatman i parcălab suceavschi, i Stamatie Vel Postelnic, i Toderaşcu Iordachi Vel Spatar, i Apostol Vel Ceaşnic, i Ursachi Vel Vistiarnic, i Gligoraşcu Hăbăşescul Vel Stolnic, i Alexandru Vel Comis, i Statie Vel Cluciariu, i Lupaşco Buhuş Vel Şetrar, i Toader

Vetriş, i in Toader, Ciocărlie, i Dumitraşco Roşca, i in Dumitraşco, i Roman vornici glotnii, scriem şi dăm ştire cum au vinit înnaintea noastră Ştefan ce au fost Păharnic şi Ion Racoviţă ginere Tomei Vornicul şi giupăneasa dumisaali Nastasiia, şi Catrina, toţi ficiorii răposatului Tomei Vornicul, de bună voia lor, de nime nevoiţi, nici asupriţi, învoitu-s'au şi s'au tocmit denaintea noastră ăn de sine, şi au împărţit satele şi saliști şi parţi de ocină şi mori şi vii, căte au avut dumnealor de spre părinţii săi Toma Vornicul şi de spre maica lor Anna Vorniceasa, şi moşii şi cumpărături. Vinitu-s'au în partia dumisale lui Ştefan ce au fost Paharnic satul Budeştii întreg, cu curţi şi cu heleştee şi cu mori la Ţinutul Niamţului, şi Boteştii, sat întreg la Ţinutul Suciavei, şi Răuşanii, sat întreg cu mori la Ţinutul Hărlăului, şi Tupilaţii, sat întreg la Ţinutul Suciavei, şi Hăjdeianii, sat întreg la Ţinutul Iaşilor, şi Băiceanii, sat întreg la Ţinutul Dorohoiului, şi doî părţi din Cogeşti la Cărligătură şi cu curţi gata, şi giumătate de sat de Bădeni în Ţinutul Hărlăului, şi Bădeşti, sălişte întreagă la Suceava, şi trei părţi din sălişte din Popeşti la Niamţu, şi părţile din Sirbi şi din Mărişeşti şi din Fedeleşeni, la Niamţu, şi părţile din Cucuiaţi şi din Narnova, la Iaşi, şi giumătate de sat de Viedzunci la Ţinutul Iaşilor, şi trei fălci de vie în dealul Măndrul la Cotnariu cu crame gata şi patru fălci de vie la Hărlău în dialul...[1], şi trei falci de vie în Piscop la Cotnariu şi o falce şi giumătate la Cărjeşti, şi doî fălci şi doădzăci de prăjini de vie la Iaşi în valea Irimiei. Iar în partia dumisali lui Ion Răcoviţă Păharnicul şi giupănesii dumisali Nastasiei s'au vinit Sirbii, sat întreg cu heleşteu şi cu mori la Dorohoiu, şi Bălteni, sat întreg cu mori la Vasluiu, şi Clocuşna, sat întreg la Hotin, şi Hulubeştii, sat întreg la Tecuciu, şi Păuceştii, sat întreg la Iaşi, şi giumătate de sat la Vitrianca la Hotin, şi giumătate de sat de Volniceşti la Orheiu, şi a treia parte de sat de Costeşti cu mori la Roman, şi a treia parte de Popinteni la Iaşi, şi Clucereşti, sălişte întreagă la Dorohoiu, şi mai bine de giumătate de sălişte la Iteşti la Dorohoiu, şi Giurgeşti, salişte întreagă la Dorohoiu, şi Jerdienii, sălişte întreagă la Dorohoiu, şi parţile din Drist leve, ce se vor alege la Dorohoiu, şi părţile din Dăneşti şi din Bozieni ce se vor alege la Dorohoiu, şi părţile din Iugani la Dorohoiu, căt se vor alege, şi părţile din Brănişteri cat se vor alege la Dorohoiu, şi patru fălci de vie în Piscop la Cotnari, şi doî

[1] Loc alb în original.

fălci de vie în Măndricel la Cotnariu de spre Răşcani, şi patru fălci şi trei fărtaie în Laslău la Cotnariu, şi doî fălci şi doîdzeci de prăjini la Iaşi în valea Irimiei, şi Peletucii la Ţinutul Vasluiului la Găbălteni. Iară în partia dumisaali Catrinii s'au vinit Bodeştii cu case gata şi cu pivniţe de piiatră, şi Negriteştii cu heleşteu şi cu mori, direpţ un sat, amăndoî la Niamţu, şi Cobălenii cu Lopatna la Orheiu, direpţ un sat, şi Căndeştii, sat întreg cu mori şi cu case la Ţinutul Sucevei, şi Verteştii, sat întreg cu mori la Ţinutul Niamţului, şi Cajva, sat întreg la Ţinutul Iaşilor, şi giumătate de sat de Mărişeni la Hoţin, şi giumătate de sat de Vlasineşti la Iaşi, şi doî părţi din Buciumi la Niamţu, şi Murgoceştii, sălişte întreagă la Niamţu, şi Laslaoanii, sălişte întreagă la Niamţu, şi giumătate de sat de Corni la Niamţu, şi părţile din Danceşti şi din Bărleşti, ce sat vor alege la Niamţu, şi patru fălci de vie în Piscop la Cotnariu, şi doî fălci de vie în dialul Măndrul de spre Răşcani, şi patru fălci şi trei fărtae în Laslău la Cotnariu, şi doî fălci şi doîdzăci de prăjini la Iaşi în valea Irimiei. Iară casăle din tărgu din Iaşi, cu loc cu tot, să le fie dinpreună a tuturor fraţilor. Aşè s'au tocmit denaintea noastră, şi pentru credinţă noi am iscălit cu toţii. Şi eu Stratulat am scris, ca să să ştie U. Iaşi, l[ea]t 7175 (=1667), Martie 9.

(Isc.:) Az Solomon Bărlădeanul Vel Logofăt iscal.
„ Miron Costin Vel Vornic iscal.
„ Az Vasile Vel Vornic iscal.
„ Az Nicolai Răcoviţă Hatman iscal.
„ Σταμάτιος Μέγας Ποστέλνικος.
„ Az Toderaşco Vel Spatar iscal.
„ Az Ursachi Vel Visternic.
„ Az Gligoraşco Hăbăşescu Vel Stolnic.
„ Az Alexandru Vel Comis.
„ Az Statie Vel Clucer.
„ [Pec.] Roman Vornic.
„ „ Vetreş Vornic.
„ Az Dumitraşco Roşca dvor[nic].

Notă. — Catrina a fost măritată cu Hatmanul Velicico Costin. După moartea soţului ei şi a ei satele menţionate mai sus, ce-i fuseseră atribuite, se împart între Iordachi Toma Cantacuzino Vel Medelnicer, fiul lui Ştefan Cantacuzino, şi Mihai Racoviţă-Vodă, fiul lui Ioan Racoviţă. Iordachi vinde apoi satele sale lui Mihai Racoviţă cu actele din 1705, Ian. 29, şi 1705, Ian. 31 (Sf. Spiridon-Iaşi, moşia Sîbil, plic VIII, Nrele 12 şi 13).

5.

1820, April 4.

Cu frațască dragoste mă închin dumi[tale],

Cu venirea dumis[ale] Păhărnicesăi Zmaragdii nu lipsăsc a înștiința pe dumn[eata] mai întăiu că, cu mila lui Dumnezău, ne aflăm sănătoși, iar după aceasta vestesc dumi[tale] că raspunsul ce au venit de la Petersburgu pentru deputați este ca să să facă de iznoavă sibor, în care sibor să între și deputații ce s'au ales la celalt sibor aleși se se balatirisască[1] împreună cu alții ce să vor mai alege spre balatirisire, și, dacă la aceasta al doile balatirisire nu vor pierde acești credința obștiei și se vor pune pentru dum[nea]lor cele mai multe bile, vor merge tot aciia, iar, dacă să vor pune mai multe bile pentru alți din acei care se vor balatirisi împreună cu aceștie, vor merge acei care vor avè mai multe bile. Și dar s'au și poroncit ca păr la 15 a lunii aceștie se se adune toți dvorenii aice ca se se facă această alegere, iar apoi, afară de deputații aceștiia a dvorenilor, au se se aliagă și se margă deputați și de la toate celelalte stări, adică boerinași, mazili, ruptași, neguțători și lăcuitori birnici, pentru care, măcar că poronca s'au dat ca se fie aice la 15 Apr[ilie], care poronci s'au triimis astăzi, dar cred că păr pe la sfărșitul lunii nu se vor putè aduna.

Au mai venit poroncă și pentru oareșcare prefacere în verhovnoi sovet, care are să fiè vremelnicească, pără când vor merge deputați și se va tractarisi și se va întări obrezovanie de către monarhul, pentru care voind a te pliroforisi, apoi, fiindcă dumn[eaui] cami[narul] Pruncu înpreună cu cucoana dumn[ealui] și cu ginerile și cu fiica s'au pornit eri Sembătă de aice ca se margă pe la Bălți la carantină și cred că vei merge și dumn[eata] ca să te întălnești cu dumn[ealui] și, întrebăndu-l, îți va arata mai pre largu prin viu graiu.

Deosebit, în vreme ce am cumpărat moșie Lohăneștii prin mezat de la dumn[ealui] sard[arul] Ioniță Crupenschi, dăndu-mi celelalte scrisori, pentru 3 scrisori mi-au zis că să află la răpoosatul părintele dumn[ealui] și să le cer de la dumn[ealui], pe care cerșindu-le, triimet dumi[tale] răspunsul ce ne face că, mergând acasă, ne va triimite, și păr astăzi nu mi li-au mai triimis. Și eu am oitat să le mai cer, nefiindu-mi și trebuitoare pără acum. Acum dar, fiindcă

[1] A balota, balotaj.

au născut pricină cu megieşii, care pretenderesasc se-mi ia o parte mare de loc, am neapărată trebuinţa de aceste scrisori ca să mă pot apăra de această pretenţie, şi nu-mi trebuesc atîta acelelalte doî însamnate în ravaşul mai sus, cît îmi trebueşti ispisocul însămnat mai gios de la Domnul Simeon Movila V[oe]vod din velet 7115, care are cuprindere că sănt doao salişte în Lohaneşti, după cum te vei pliroforisi dumn[eata] din copie ce triimet de pe talmăcire acelui hrisov, care tălmăcire mi s'au dat de cătra dum[nea]lui sard[arul] înpreună cu celelalte scrisori, iar hrisovul cel orighinal serbăsc au rămas se-l ia de la părintele dumn[ealui], precum însuş făgădueşte că îl va triimite, şi nu mi l-au mai triimis. Deci poftesc pe dum[neata] că ori prin întălnire ori prin corespondenţie cu dumn[ealui] sărd[arul] să pui tot chipul de salinţă ca se-mi ia aceste scrisori de la dumn[ealui] şi se mi le triimiţ ca să scap de supărare, şi, de nu să vor pute gasi trusteli, măcar ispisocul acel de la Movila V[oe]vod negreşit se se găsasca şi se mi se triimită cu bună siguranţie, căci îmi este foarte de mare trebuinţă. Şi prè poftesc, frate, ca se fii silitor a-l lua numai de cat şi a mi-l triimite, şi răvaşul răposatului Vor[ni]c Crupenschi se nu se dè din măna dumi[tale] păr cănd nu vei lua scrisorile, căci, daca dumn[ealui] sard[arul] se va lenivi a le căuta şi a mi le triimite, apoi voi fi silit a le ceri cu alt chip de mijlocire. Şi sănt a dumi[tale] iubit frate,

(isc.) Petrache Cazimir.

Apr[ilie] 4, 1820.

Pentru altele voiu scrie dumi[tale] cu poşta de Mercuri.

6.

1841, Noemvrie 19.

Lei
378

Adecă lei trei sute şaptezeci şi opt primii astazi de la d[umnea]lui chir Radu Ionete, bani preţului codrului de pămînt ce i l-am vîndut d[umnea]lui de la *brazda lui Ler Înpărat,* pentru care priimire a banilor îi dedei acest înscris ca să fie de mare credinţă până cînd îi voi da zapisul cel adevărat, întarit de cinstita judecătorie comerţială, şi atunci acest înscris va rămînea ca o hîrtie albă. De aceia, neştiind carte, rugai pe scriitori de-m iscăli nu-

mele, iară eu îm pusei degetul la numele mieu în loc de pecete, ca să să crează. 1841, Noemvrie 19.

+ Eu Dumitrana, soţiia răposatului Vasile Şărban vătafu, adeverezi.

(s) Ioan Gheorghiu, martor.

(s) Oprea sin Ionete ot Nedea (?), fiind şi noi de faţă la aceasta.

(s) Eu Florea Ciroeanu, martor.

(s) Eu Vîlcu al Stani Ghiţoiu, martor.

(s) Tudorache Dascălu, scriitori, cu învăţătura cei mai sus iscălite.

7.

1850, Fevruarie 17.

Prin care fac ştiut că m'am învoit cu chir Niţă Păcureţ, care s'au însărcinat prin bună tocmeală între noi de a deşchide puţuri de păcură în vărfu Drăgănesi, păn prejuru odăi Băciuleştilor, unde să va părea sămn de păcură de pă meşteşugul ce-l va avea. Şi, ajutăndu-ne norocul la o parte şi alta, şi orice venit va da acele puţuri, pre căt de multe părţi să va putea sili de a deschide spre mai însemnat folos, să-l avem a-l înpărţi în parte păn doă, în soroc pănă la cinci ani, când atunci numitul să fie mărgenit cu totul, şi acele puţuri cu venit să rămăe pe sama moşiei, fără a mai pretenda de la mine cătuşi de mic lucru. Însă la facerea acestor puţuri şi orice alte cheltueli să vor pricinui să fie toate numai din parte-i, iar eu nu voi avea niciun amestec la vre-o cheltuială cătuşi de mică, fiind pămăntul şi pădurea mea, şi numai la parte voi avea amestec păn doă, precum mai sus am zis. Iar, cerănd trebuinţa de niscarva ghizduri sau alte lemne în trebuinţa facerii acestor puţuri, să nu fie oprit din pădure, ci i să va arăta de pădurari miei ca de unde să taie trebuincioasele lemne. Cum şi vre-o căteva bărăe, găuri de păcură, ce să află umblătoare în Drăgăneasca, care şi acelea să fie tot în căutarea numitului de a le destupa spre ştiinţa cum va cunoaşte mai bine, şi din acel venit va fi tot în parte, precum am zis. Aseminea, cum va destupa puţul de păcură cel mai d'intăi şi să va porni venit de păcură, atunci mă îndatorez ca să-i orănduesc un om din parte-mi spre ajutor în străngerea acelii păcuri, care va stărui napristan din puţ în puţ, pre căt va putea destupa pănă la legatul soroc. Are voie a tăia şi căteva lemne pentru un bordei, cătu va cere trebuinţa, pentru sprijinirea de păcură şi altor vase trebuinceoase în străngerea pă-

curii, şi, la înplinirea sorocului de nu să va· putea ivi nici un folos, numitul nu va avea niciun cuvănt de-a-m pretenda vreo cheltuială cătuş de mică. Şi, ca să să păzască întocmai nestrămutat, s'au făcut doă aseminea, dăndu-ne la măna una alteia Şi drept dovadă am iscălit.

1850, Fevruarie 7.

(isc.:) L[uxandra] Cantacozini.

II.

Două documente relative la Velicico Costin.

1.

1692, Maiu 1.

Io Costantin Voevod, bojiiu milostiiu gospodar zemli moldavscoi, facem ştire cu această adevărată carte a Domnii Mele cum, dupa săvărşeniia dumisale lui Velicico Costăn ce au fost Vornic Mare, rămăind mult datoriu la ūnii şi la alţii, socotit-am Domniia Mea şi am dat poroncă boiarilor noştri celor mari ca să socotească acele datorii de unde şi cu ce s'or plăti. Deci alte datorii s'au socotit să să plătească dintr'alte bucate ce s'ar afla la casa Vornicului. Aflăndu-să Vornicul Velicico datori şi dumisali cinstit şi credinceos boiariului nostru Iordache Ruset Vistiernicul cel Mare cu doao sute şaptezăci şi cinci de lei, cu zapisul Vornicului Velicico, ce i-au dat dumnialui Visternicul bani domneşti din Visterie, şi, neavănd cu alt cu ce să plăti acei bani, zis-au Visternicului ca să priimască pentr'acei bani satul anume Zugravii, ce-s pre Miletin, în ţănutul Hărlăului. Care acel sat au fost Vornicului Velicico de moşie şi, stăndu la înpărţire cu fraţii săi, înpărţăndu-şi ocinile, s'au fost vinit acel sat Zugravii în parte fratelui său, lui Vasilaşco. Şi Vasilaşco l-au fost zălojăt acel sat la Gheorghii Făsiita ce-au fostu Vornic de Poartă. Şi, tămplandu-să moarte lui Vasălaşco, fraţane-sau, statut-au Velicico Vornicul să răscumpere acel sat de la Gheorghiţă Făsiita, şi au întrebat pe toţi fraţii săi: pe Miron Logofatul şi pe alţi fraţi ca să dè şi ei la acei bani, să răscumperi acel sat, şi nime dintru fraţi n'au vrut să dia, ce au zis toţi că nu le trebue. Iar Velicico Vornicul săngur au dat acei bani la Gheorghiţa Vornicul, de au răscumpărat acel sat. Deci dum[nea]lui Visternicul, văzănd atăte da-

torii stand asupra casii lui Velicico Vornicul și neavănd cu alt cu ce să plătiască acei bani, priimit-au acel sat Zugravii pentru toți acei bani 275 lei, datoriia Vornicului Velicico. Măcar, precum sînt vremile acum, de n'ar face acel sat banii aceia, dum[nea]lui tot au priimit, neavănd de unde lua acei bani de la casa Vornicului Velicico. Deci, priimind Visternicul acel sat Zugravii pentr'acei bani ce i-au fost datoriu Vornicul Velicico, dăndu-i bani din banii domnești din Visterie, și Visternicul plătind banii aceia Visterii, și făcănd și dumnealor boerii cei mari de la dumnelor mărturie dumisale Visternicului, și de la Domnie Mea dăm și întărim dumisali lui Iordache Ruset Visternicul și giupănesii dumisale Saftii, și cuconilor dumilorsale, și nepoților și strănepoților cu acel sat Zugravii, ca să le fie driaptă ocină și moșie în veci din vatra satului și din țarină, din cămpu cu locuri de fănață și dintr'apă cu locuri de prisăci și din tot locul cu tot venitul și uric și întăritură neclătită și nerușeită nici danăoara în veaci. Și altul nime să n'aibă a să amesteca.

U Iași, v[e]let 7200 (—1692), Mai 1.

Io Costantin V[oe]v[o]d.

(Loc de pecete)

Vasile Niagul, uricar.

(Documente Rosetti-Roznovanu, Condica moșiilor roznovănești, moșia Zugravi.)

2.

1744, Noemvrie 8.

Neculai Costin biv Vel Jatnicer mărturisasc cu acest adevarat zapis al meu precum m'am socotit și am făcut vănzătoare a mea dreapta moșie, anume Zugravii, sat întreg, ce iaste în Ținutul Hărlăului, pe apa Miletinului di iasta parte, cari să hotărăști pe din gios cu Rătești, moșiia dumisale lui Aristarho biv Vel Vist[ier], iar pe din sus să hotărăște cu Tătărenii, moșiia mănăstirii Dancolui. Care moșie îmi este de zestre de la răposatul socrul mieu Iordachi Rusat biv Vel Vornic, iară socrului mieu i-au fost cumpărătură de la răpoosatul Velicico Costin biv Vel Vornic. Această moșie am văndut-o dumisale Aristarho biv Vel Vist[ier] drept patru sute lei, și mi-au făcut plata deplin întru mănule mele. Ș'am întrebat pe dumnalor cumnații mei să cumpere, și n'au vrut. Pentru aceia să fie dumisale Visternicului Aristarho și giupănesii și coconilor driaptă ocină și moșie în veci, căci mi-au făcut plată deplin, bani gata

întru mănule mele. Şi pentru credinţă am iscălit eu, ş'au iscălit şi dumnalor boerii cei mari, care i s'au tămplat.

V leato 7253 (=1744), Noemv[rie] 8.

Neculai Costin.

C. Roset Vornic.

(Doc. Rosetti-Roznovanu, Condica moşiilor Roznovăneşti, moşia Zugravii.)

III.

Un act despre luptele lui Mihai-Vodă Racoviță cu Imperialii.

1.

1717, Decembre.

[Cartea lui Mihai Racoviță, Domnul Moldovei, prin care întărește fratelui său Dumitrașcu satul Buciulești, Ținutul Neamțului.]

Io Mihai Răcoviță Voevoda, bojieiu milostiiu gospodar zemli moldavscoi, facem știre cu această cartea a Domniei Miali tuturor cui să cădea a ști, iată dară, în a triia Domniia noastră, miluindu-ne Dumnezău a veni în țara noastră, în Moldova, întru acelaș an, leat 7224, început-au războiu Niamții cu putiarnicii stăpânii noștri, cu Turcii, și, dându Dumnezău biruință Niamților asupra stăpânilor noștri, îndată s'au înplut de gânduri reale asupra Domniei Noastre și asupra țărăi. Între cari cel mai întâi începătoriu și povață fost-au Vasilie Ceaurul biv Vel Stol[nic]: plăcându-i a-și facia numia tălhărescu, mers-au săngur în Țara Ungurească, de s'au închinat la ghenerariul de Brașău și ș'au luat nume de grof, cât și pământul țărăi noastre l-au închinat Niamților până într'apa Sireatiului, și cuibul său ș'au pus în mănăstiria Cașinului. Caria, adunând către sine și pre alți boiari și mazili și ficeori de boiari de țară, s'au tras de acolea și la cetate Neamțului, de au apucat, prădându și jăcuindu pre toți, și mănăstiri și boiari și pre cineș afla, fără de nice o milă și socoteală. Și, și fiind și Turci neguțitori prin târguri, trimitia podghiazuri acestu începătoriu de fapte rreale Vasilie Ciaurul de-i robiia pre Turci și-i ducia poclon ghenerariului de Brașău, ca să-și măriască cinste sa. Caria fapte ințălegând stăpânii noștri, n'au putut suferi, ce cu rrea urgiia s'au scărbit asupra țărăi noastre, cât era să să dia toată țara în robiia și în sabiia, în-

căpand şi Domniia Mea la prepus, cum că şi noi am fost agiunşi cu dănşii. Numai Dumnezău, vrănd să descoperia direptate noastra şi nu pana în sfarşit să sa prăpădească acestu pămănt, sfătuit-au dara Vasilie Ceaurul şi cu soţiili lui de-au trimis dooă podghiazuri: cu unul, săngur Ciaurul au mărsu de au robit pe soara noastră Mariia rapaosatului Costandin Vel Stolnic şi au dus-o de au închinat-o ghenerariului de Braşău, iară cu altu podghiaz s'au pornit Franţoz căpitanul din cetate Niamţului de au venit asupra noastra aicia în Iaşi, să ne ia şi pre noi în robiia, şi pre boiari carii să afla pre lăngă noi să-i omoară, şi casăli lor să le jăcuiască, căt şi sfintele mănăstiri şi pre neguţitori să-i prade şi sa-i jăcuiasca de tot ce ar avea. Şi, în vreame ce ni-au încungiurat podghiazul în Curtea domniască, Ghenar în zeace, Gioi, unde eram cu puţintei boerinaşi de Curte şi cu copii din casă, şi din boiarii cei mari s'au tamplat cu noi în Curte dumnealui Dumitraşco Răcoviţă Hatmanul, fratiali Domniei Miali, şi dumnealui Darie Donici Vel Vornic dolnei zemli, şi, aşea bătăndu-ne noi cu dănşii, am eşit pănă la mănăstirea la Cetăţuia. Într'acea ună vreame ni-au sosit şi o samă de Tătari într'agiutor, şi, cu ajutorul lui Dumnezău biruindu-i, precum s'au şi văzut, că şi Franţoz căpitanul au căzut la măna noastră, atuncia şi noi am eşit dintr'acel prepus de către stăpani, numai dupa izbănda ce-am făcut. Pornindu-ne cu Tătarăi ca sa le spargem şi cuibul din cetatia Niamţului, măcar că l-am şi spartu cu agiutoriul lui Dumnezău, însă Tătarăi, cum au trecut Sireatiul, au şi 'nceput a prăda şi a robi ţara pănă în muntia, caria robiia şi prada nu să va putia uita în viaci. Şi nici cu atata nu s'au părasit acel făcătoriu de rău, Vasilie Ceaurul, ce iarăşi au început a face podghiazuri şi a prăda pără şi spre Prut, la Ţinutul Covurluiului şi a Falciiului, de agiungia podghiazurile lui pretutindirili, de au jăcuit şi au prădat pre bieţii peminteani fără de nicio milă. Şi cuibul lor le era mănăstiria la Caşin şi la mănăstiria Mira, undea şi acolo din porunca putiarnicei Înpărăţiei în dooă rănduri am mărsu, cu mulţimea de Tătari, asupră-le, de i-am scos din Caşin şi din Mira, şi am răsipit şi zidiurile mănăstirilor acestora cu porunca stăpănilor, şi iarăş nespusă pradă şi robiia s'au făcut nevinovaţilor lăcuitori pentru spurcata a lui faptă. Deci vom să aratăm pentru acei boiari şi mazili ce-au făcut acea

---

[1] François, un Loren. — *N. I.*

zarvă, carea cu fapteale lor au adus țărăi mare peiria și robiia nespusă, cum nice unul dintre dănșii nicio nevoia sau strămbătate de spre noi n'au avut; numai ei, ca niște oameni din firia răi, nesocotind la ce-ar vini lucru, cu faptili lor au adus stăngeria cu robiia ce-au făcut. Carili întăiu Vasilie Ceaurul, cumpărănd de la noi desiatina de stupi la Ținutul Bacăului pentru 1.750 ughi, din carea somă ni-au dat 450 ughi, iar 1.400 ughi cu banii miiarăi n'au vrut să ni-i dia, fiind venitul nostru, ce cu aceia bani au adunat cătră sine tălhari, cum s'au pomenit mai sus. De carea nice noi păgubaș n'am vrut să fim, ce, cu giudecata arhiereilor și a toată boiarimia, i-am luat trei sate a lui, anumea Buciuleștii la Niamțu și Hălăuciaștii la Suciavă și Spinoasa la Ținutul Harlăului pre Bahluiu, pentru banii ce ni-au luat. Dintre care moșii iată că Domniia Mea m'am milostivit de li-am dat și am miluit pe cinstit și credincios boiarinul nostru, dumnealui Dumitrașco Racoviță Hatmanul, brat gospodstva mi, cu satul Buciuliaștii, cu vecini, cu vad de moară și cu tot venitul de pre tot hotariul. Iara satul Hălăuceaștii l-am dat dumisali lui Darie Donici, Vel Vornic, iară satul Spinoasa ot Hărlău l-am dat dumisali lui Costantin Costachi Vel Vistier, pentru a lor diriapte slujbe ce ni-au slujit cu credință, cu mare osărdie și cu multă ostaniala la aceste vremi cumplite, ca să-i fie de la Domniia Mea dumisale lui Dumitrașco Răcoviță acel sat ce s'au numit mai sus, anume Buciuliaștii de la Ținutul Neamțului, driapta ocină și moșiia și uric de miluirea, cu tot venitul, stătătoriu în viaci, lui și ficeorilor lui și nepoților lui și stranepoților lui, cu tot hotarul, precum scriem mai sus. Dreptu aceaia și în urma noastra pre carii va milui Domnul Dumnezău cu Domniia țărăi noastre a Moldovei, poftim ca să nu surpe daniia și miluiria noastra, căci pentru a lui diriaptă slujbă l-am miluit, ce mai vartos ca să aiba a-i da și a-l milui și a-i întări, pentru a sa veacinică pomenirea. Iară, de s'ar afla vreaunii vre-odată a îndirepta pe vreaunii ca acești vicleani, adeverind că și de alte date s'au mai prilejit într'acest chip, dară încă și stăngeria și istov, preacum s'au tămplat din spurcata fapta acestuia, nice odănăoară țărăi noastre așia nu s'au întămplat, pre cum letopisățili sănt fată, săvai că nu aș socoti sa să afle nimea indreptătoriu unuia ca acestuia, iară cine s'ari afla îndreptătoriu, iată că și acela iaste dovedit că i-au fost tovaraș la vicliniia acestuia și pustiitoriu pământului și sfintelor mănăstiri; deci să n'aibă în viaci a să răspundea cătră aceasta moșiia.

Căci şi'n zilili altor luminaţi şi răpăosaţi Domni, carii s'au rădicat cu sabiia asupra Domnului, pururea ş'au perdut unii ca aceia moşiili sali în vicleniia, precum iaste adeverit întru toţi. Pentru aceaia dară poftim pe prea-luminaţi Domni în urma noastră ca să-i întăriască, asemeania şi milostivul Dumnezău să-i întăriască Domniia lui cu mare liniştia de spre toţi vrăjmaşii lui; iară carii ari lăcomi să strice această danie noastră, să fie trecliat şi blăstămat de Domnul Dumnezău şi de Maica Precista şi de 4 evanghelişti, parte să aibă cu Iuda Iscariotul şi cu rodul cial necredincios a Jidovilor carii au strigat asupra Domnului H[risto]s: „săngeli lui pre dănşii şi pre feceorii lor". Şi să fie anathema, şi alt nime să n'aibă a să mesteca прѣд сим листом г[о]сп[о]д[с]тва мы.

U Ias, vl[ea]to 7226, Dech[emvrie].

(s) Io Mihail Răcoviţa Voevoda.

(Pecete căzută.) (s) Axintie Uricariu.

(Documentele Tribunalului Bacău, pach. 440, No. 4.)

IV.

Două documente relative la schitul Doljeşti (Roman).

1.

1761, April 2.

De vreame că din toate ostenelile omului cu care să află în lume aceasta, nu iaste alta mai bună şi mai de folos decăt milostenie şi facere de bine ce să face cătră svintele lui Dumnezău bisărici şi cătră săraci, fiindcă toate cele lumeşti întru nemică să schimbă şi ca umbra să trec, iar cele cereşti ce aşază omul pentru sufletul său vecinice rămîn, — drept aceia şi eu, roaba lui Dumnezău Ecaterina, giupăneasa răpoosatului Ioniţă biv Vel Paharnic, rămăind săracă şi făr de fii, şi pururea avănd frica morţii, socotit-am ca să aşăz mai înnainte lucru nevestejit întru cele de pomenire şi odihna sufletului mieu. Pentru aceia dară prin bună vreare lui Dumnezău şi din toată inima şi sufletul mieu, m'am închinat lui Dumneazău şi svintului schit de la Doljăşti, ce iaste în Ţinutul Romanului, unde iaste hramul Svinta Troiţa cea înfiinţată şi nedespărţită, cu un sat întreg anume Dumenii, pre părîul Iubăneasa, pre din gios cu hotarul Popenilor, în Ţinutul Dorohoiului, şi cu Ţigani şi casăle din Iaşi şi cu tot prilejul din casă: odoară, haine şi de afară bucate, ca să fie în veci a svintei bisărici de mai sus numite, Svinta Troiţă. Care această moşie Dumenii să hotărăşte cu partea cea din sus a Cordărenilor şi merge în lung spre Jijie, alăture cu Miclăuşenii, şi piste valea miclăuşască, cu heleşteu eşit drept făntăna Bilauca şi cu alte heleştee mai sus, precum pre larg arată ispisocul hotarnic. Care moşie îmi iaste mie driaptă parte, zestre, dată de răposata maică-mea Ilinca Logofetiasa, din moşiile moşilor miei Mironeşti, cum arată scrisorile

vechi. Şi, vazând că acest dumnezăesc lăcaş de la Doljăşti iaste zidire noauî, şi-i trebueşte hrană şi chivernisire, şi această moşie a mea Dumenii, fiindcă să hotărăşte la capătul de spre Iubăneasa cu Şipotenii şi în coastă cu Cordărenii, moşiile acestui dumnezăesc lăcaş, pentru aceia, pentru sufletul mieu şi a părinţilor miei Miron Cuzea Logofăt şi a maicii mele şi a răposaţi fraţi şi a surorilor mele, iar mai vărtos pentru mulţimea păcatelor şi a fărdelegilor mele, toată partea zestrii mele, moşie Dumenii şi Ţiganii, şi alta toată osteniala şi agonisita mea o am dat şi o am închinat lui Dumnezău şi svintei bisărici întru ertarea păcatelor şi întru vecinică pomenirea mea şi a părinţilor şi fraţilor şi moşilor miei. Pentru care datori să fie părinţii mănăstirii să roage [pe] Dumnezău, să pomenească numele mieu şi a parinţilor miei la dumnezăeştile leturghii şi la alte randuele de pomeniri ale bisăricii, şi pre tot anul să-mi slujească părăstasul cu prohod şi cu dumnezăiasca leturghie la 15 zile a lui Avgust, la Adormirea preasvintei stăpănei noastre de Dumnezău Născătoare şi p[u]r[u]rea Fecioarei Mariei. Şi dintru ale mele bucate, haine şi odoară să-mi fie grija şi sărindarele mele; însă să să facă parte şi fraţilor miel, numai din haine şi din odoară, dăndu-le părinţii cu preţ ca de 100 lei sau şi de o sută şi cincizăci lei, după cum să va afla la acea vreme prilejul mieu, iar la moşii, Ţigani şi casăle din Iaşi nimeni să nu să amestece, ce să rămăe mănăstirei neclătite. Iar, de mi s'ar întămpla moartea mea în Iaşi sau la alt loc la ţară şi părinţii sau dum[nealor] boiarii ctitori n'ar avea înştiinţare şi m'ar îngropa la altă bisercă, atunce să fie datori părinţii de la schitul Doljăştii, dimpreună cu dum[nealor] boiarii ctitori, a purta grijă şi a lua sama pentru cheltuiala grijelor mele. Şi parinţii sa ma grijască după orănduiala creştinească, şi pre tot anul să-mi dea sărindare unde voi fi îngropată, pănă când a fi vreame a mă dezgropa şi a mă cerca şi pre mine şi pre maică-mea, şi, slujindu-ne cu slujire de arhiereu şi cu milostenie din cele rămasă ale mele, după cum mai sus arată, şi după căt le va da şi putinţa lor, să ducă oasăle să le îngroape în sv[ă]ntul schit, la locul ce m'am închinat şi mi-am scris numele în sväntul pomelnic spre nădejde pomenirii şi măntuirea sufletului mieu. Însă, căt îmi va lungi Dumnezău viiaţa, venitul aceştii moşii Dumenii eu să-l iau, să-mi fie de hrana şi chiverniseala mea, după cum pre larg arată şi scrisoarea ce mi s'au dat şi mie la mănă, iscălită de dum[nealui] Vasile Rosăt Hatman, ziditoriul ctitor.

acestui lăcaş şi de Svinţie Sa Dionisie Hudici, ostenitoriul. Deci tot cel ce s'ar ispiti, eu sau oricine ar fi din fraţii mei, silindu-să a sminti dania şi rănduiala pomenirii mele sau oricine ar pune măna sau ar mistui ceva din al mieu şi ar da supărare svintei bisărici a păgubi la cevaş, unul ca acela sa fie blăstămat de Domnul Dumnezau şi de prea-curata maica Svinţii Sale şi de toţi svinţii şi svintele pravili şi prea-svinţii arhierei şi parinţii schitului, şi să fie neertaţi şi neprocopsiţi; şi să aibă părăş şi [pe] prea-sv[ă]ntul şi de minuni făcătorul marele ierarh Nicolae, — căci nici eu la partea fratelui mieu Mihălache nu m'am amestecat, ce lor li-am lăsat. Şi, pentru mai bună credinţa iscalind cu măna mea, mi-am pus şi pecete, rugănd şi pre alţii să întarească cu iscaliturile dumilor sale.

Văle[a]t 7269 (= 1761), Apr[ilie] 2.

Catrina Păh[arniceasca] cu voe mè am datu lui Dumnezău. (Pecete.)

Inochentie, episcop Huşilor.

Ionichie, episcop Romanului.

Iordache Vel Logofăt martor.

Această danie a dum[neaei] Pahărnicesei Catrinii din cerere şi voe dumisale o am scris eu,

Enache Buzilă biv Vel[1] Stolnic, şi sînt martor.

Dumitrache vătav ot Vistierie, martor.

Alexandru Neculce Vel Pah[arnic].

Vasile Buhăescu biv Vel Pah[arnic], martor.

(Academia Romînă, XXII, 254.)

2.

1765, Iunie.

Doamne, iubit-am buna cuviinţă casii tale şi locul sălăşluirii Mării Tale, zici prorocul şi Împăratul David, şi într'alt loc iarăş zice: cătu-s de iubite lacaşurile Tale, Doamne al puterilor, doreşte şi să sfărşaşte sufletul mieu spre curţile Domnului, însemnănd neapărata datorie ce ari tot credinciosul spre lăcaşurile cele dumnezăeşti, fiindcă dintr'alte faceri de bine cea mai covărşitoare şi mai folositoare este răvna cea fierbinte catra cele sfinte, care după cuvăntul lui David n'au foc mistuitor, sfărşaşte inima răvnitoriului şi caută spre răsplătirile cele viitoare, aprinde în inimă credinciosului o dragoste pururea arzătoare. Şi, de vreme ca, după cum

[1] Vtori? — *N. I.*

zice bogoslovul Grigorie, Dumnedzău nu să bucură atăta într'alt lucru ca întru milostenie, mai vărtos ceia ce să săvărşaşte de către noi spre lăcaşurile cele dumnedzăeşti, pentru zidire şi înfrumuseţare lor, socotind şi cei mai d'innainte răposaţi şi pururе pomeniţi şi fericiţi ctitori, au zidit cu toată sărguinţa sfinte mănăstiri şi bisărici, înzăstrăndu-le şi înpodobindu-le cu toate cele trebuinceoase, spre a cărora întemeiare s'au silit cu o răvnitoare osîrdie spre a lor vecinică şi nesfărşită pomenire, pentru care şi plata lor vor lua de la dă[tă]toriul de răsplătire Dumnedzău şi vor străluci ca luminătorii în ceriu. Cărora urmănd şi eu, robul lui Dumnedzău, Vasilie Rusăt Hatman, am socotit după răvna acelora ca să zidescu şi un schit, la care aflănd pe Cuvioşie Sa iermonah chir Dionisie Hudici tot întru aceiaş răvnă şi într'acest dumnezăescu cuget, am fost făcut aşăzare şi tocmală cu zapis ca să zădescu săngur eu schitul cu a mè cheltuială la moşie sa Doljăştii i Fărţăştii, pe Siret, în Ţinutul Romanului. Şi pentru cheltuiala aceia şi purtare de grijă a părinţilor călugări, cum şi a sfintei biserici, mi-au dat alte a sale drepte ocini şi moşii, satul Săpotenii pe Ibăniasa şi giumătate de sat de Cordăreni, pe de amăndoaî părţile Ibănesei, parte satului din sus de cătră Săpoteni i de cătră Dumeni şi de ceialaltă giumătate de sat de Cordăreni, din parte de gios, a şase parte, cu biserică de piiatră, cu heleştei iazite şi neiazite şi mori gata şi cu tot venitul lor, ce sănt la Ţinutul Dorohoiului. Care acum mai pe urmă cu darul lui Dumnedzău apucăndu-mă de zidire acestui sfănt schit şi văzănd îndemnare, silinţa şi agiutoriul ce au dat şi Cuvioşie Sa şi alţi ce s'au poftit după îndemnare şi doririle sale, şi făcăndu-se biserica [nu] cu schit, cum aşezasăm, ce mănăstire mare şi înpodobită cum să vẹde, şi, de vreme ce şi Cuvioşie Sa, osăbit de silinţa ce-au arătat şi de agiutorul ce au dat dintru ale sale ostenele şi agonisite, au dat şi au afierosit şi cele părinţăşti, adecă moşii, Ţigani şi toate ale sale, dăndu-le sfăntului nume a lui Dumnedzău, cum şi alţii ce au dat alte afierosiri, iarăş prin silinţa Cuvioşii Sale; la care văzănd şi eu acea bună sărguinţă şi silinţă a sa şi adunare de cuvioşi părinţi călugări, şi lucrul ce s'au săvărşit nu după cum au fost tocmala între noi, ce cu mai mare zidiri şi mai cu multă cheltuiala noastră, la care cunoscănd că darul lui Dumnedzău au lucrat aceste, am dat slavă, laudă şi mulţămită acii de o fiinţă şi de viiaţă dătătoare Sfintei Troiţă, care iaste hramul aceştii sfinte mănăstiri, cari mi-au dat

îndemnare și după început ni-au agiutat a vidè și sfărșit. Pentru aceia și eu, din răvna inimii mele, însumi de a mè bună voe umelindu-mă, așa am socotit: acest sat întreg Săpotenii, cum și părțile din satul Cordărenii, cu toate veniturile lor, ce le luasăm de istov de la Cuvioșie Sa supt stăpănire mè, cu tocmala cum mai sus am arătat, deci și eu de a mè bună voință li-am dat să fie danie și afierosire și de la mine, cu tot venitul sfintei mănăstirii noastre de la Doljăști pentru pomenire noastră și a fiilor și a părinților noștri. Și de acum înnainte să fie și aceste moșii Săpotenii și cu părțile din Cordăreni, cum mai sus scriu, a sfintei mănăstiri, cum și cele ce-au mai dat Cuvioșie Sa și alți răvnitori creștini, pentru hrana și chivernisala părinților lăcuitori, și să fie în veci neclătite și nestrămutate de la sfănta mănăstire. Și afară de pomenire cea de obște ce să face pentru toți fericiții ctitori la hramul sfintei mănăstiri după obiceiu, datori să fie a mai face și a sluji peste an și osăbite părăstasurile noastre la zilile ce sănt însămnate în condica sfintei mănăstiri, pomenindu-ne pe noi și tot niamul nostru ce iaste în scris. Și, ca să fie neclătite și nestrămutate obiceiurile și orînduiala săborului sfintei mănăstiri, iarăș am socotit dinpreună cu Cuvioșie Sa iermonah chir Dionisie Hudici și am rănduit noi ctitorii ca niciodănăoară mănăstirea aceasta de la Doljăști a Sfintei Troiță să nu fie de spre nimene supărată a să închina sau a să face mitoh undeva, ce să fie în rănduiala sa și în păstorie preosfinților Mitropoliți ai Moldovii. Și, de vreme ce preosfinții arhierei au dat carte și blagoslovenie ca să aibă și mănăstire noastră aceasta dintr'ănsa călugări de metanie sa, ca să fie obște cu călugări, cum și alte mănăstiri, după cum arată carte arhierească, rănduim noi ctitorii ca nici de cum egumeni streini ce nu le va fi metanie lor din sfănta mănăstire sau nu vor priimi a lua metanie lor acolo să nu fie priimiți a fi egumeni, și, de ar și lua egumenie cu vre-o mijlocire, să nu fie priimit în săborul mănăstirii, ce, dăndu-să știre preosfințitului Mitropolit și ctitorilor următori, să fie scos din mănăstire. Iar cari vor fi vrednici de sporire și ocărmuire sfintei mănăstiri și după alegire vrednici, vor primi a lua metanie sa acolo, acie vor fi volnici a fi egumeni. Și la toată sama mănăstiri, căndu a fi trebuință a să face, cum și egumeni a să așăza, arătăndu-să ctitorilor urmași și ctitorii preosfințitului Mitropolit, cu carte și blagoslovenie păstoriului să să săvărșască toată. Iar în urma noastră oricarii din cei bisăricești au

din cei politiceşti, oricine ar umbla sau s'ar ispiti a înclina mănăstirea aceasta de la Doljăşti a sfintei Troiță supt supunirea de mitoh sau de dări, sau ar umbla cineva a-i strămuta vre-o parte din moşii sau a le schimba, cum şi alte afierosiri, cu vre-un chip de mijlociri şi de asuprele sau meşterşuguri, cu făgăduință şi dări trecătoare sau ori cu ce chip de iconomie, sau oricine s'ar sîli a-i strica orănduiala aceasta ce s'au arătat mai sus sau ar jăfui-o, unii ca acie să fie dați la osănda cè vecinică ca nişte furi de cele sfinte şi smintitori de rănduiale bune. Pentru care să aibă înpotrivitoare pre prea-sfînta Troiță la zioa cea înfricoşată a nefățarnicului județ. Şi, pentru toate aceste, adică afierosiri, aşăzări şi bune orănduiale sfintei mănăstiri ce s'au socotit de cătră noi şi s'au dat de cătră toți ctitorii, carii mai gios ne-am iscălit, iar ca să fie mai statornice şi neclătite în veci de la sfănta mănăstire aceste de mai sus pomenite, am rugat şi pe Preosfinția Sa sufletescul nostru păstor şi părinte chirio chir Gavriil, Mitropolit a toată Moldova, şi pre Sfinția Lor iubitorii de Dumnedzău episcopi ca să întăriască cu arhierescu blestăm şi iscălituri, poftind şi pe dum[nealor] veliții boeri să iscălească.

Let 1765, Iuni.

(isc:) Vasile Roset Hatman.
. . . Hat[man].
. . . Vel Ban.
(isc.) Lascarache Roset treti logofăt.
(isc.) Ilie Roset vtori postelnic.
(isc.) Iermonah Dionisie Hudici.
(isc.) Monah Iorest Roset.
(isc.) Ieromonah Iftime Cananò.

De vreme ce prè-iubit sufletescul nostru fiiu dum[nealui] Vasilie Ruset Hat[man], dinpreună cu alți feriċiți ctitori, din creştinească bunătate dumilorsale au aşezat toate aceste căte mai sus cuprind întru aciastă bună aşezare spre buna orănduială mănăstirii Sfintii Troiță de la Doljeşti şi pentru ca să fie nestrămutate şi neclătite aceste afierosiri şi bune aşezări a sfintei mănăstiri, întărim şi Smereniile Noastre cu arhieresc blăstăm, ca oricine s'ar ispiti din cei bisăriceşti au politiceşti să facă mănăstirea aceasta a Sfintii Troițe supt supunere de mitoh şi de dări sau s'ar lăcomi cu orice chip de iconomii a trage să dăzlipască de la mănăstirea Sfintei Troiță din cele afierosite bisericii şi date în măna lui Dumnezău, cu chi-

puri de schimbături sau de alte lăcomii sau nedreptăţi, înpotriva sfintilor dumnezăeştilor pravili, unii ca aceia să fie afurisiţi şi blăstămaţi de Domnul Dumnedzău şi de pria-curata a Sa maică, de slăviţi 12 Apostoli şi de 318 sfinţi părinţi de la Nicheia, să fie gemănd şi tremurănd pe pămănt ca Cain, partia lor să fie la un loc cu Iuda şi cu procletul Arie, în toată viiaţa lor procopsală să nu vadă şi de cătră Smereniile Noastre unii ca aceia să fie afurisiţi şi blestemaţi, iar, ferindu-să de aceste mai sus arătate, să fie ertaţi şi blagosloviţi în veci, amin.

(isc.) Gavriil Mitropolit Moldaviii.
(isc:) Ionichie episcop Romanului.
(isc:) Dositheu episcop Rădăuţului.
(isc:) Inochentie episcop Huşului.
(isc:) Ştefan Roset biv Vel Logofăt, martur.
(isc:) Ion Pălade Vel Vornic.
(isc:) . . . .
(isc:) Vasile Razul Hatman, martur.

Şi am scris aceasă aşezare eu, Antohi Carp, diiac de Divan, în oraşul Iaşii.

V.

Două acte basarabene

1.

1816, Aprilie 30.

Notificare făcută de Împăratul Alexandru al Rusiei către Mitropolitul Gavriil al Basarabiei asupra viitoarei situaţii a provinciei.

Preosfinţit Exarh, Mitropolit Gavriil! Intrănd supt stăpănire Rosiei lăcuitorii Basarabiei, au căştigat dreptate asupra tuturor îndemnărilor care se pot aştepta de la Ocărmuire, ce să povăţueşte cu învăţăturile sfintei credinţii noastre şi lucrează după pravilile celor mai bune năravuri şi a dreptii judecăţi. Aflăndu-mă întru această plină socoteală, am aşezat eu întăia dată o vremelnică ocărmuire în Basarabie, puind temeiu aceştii ocărmuiri cele de demult a ei obiceiuri şi pronomii, neîntrănd în cè desăvărşit a ei obrazovanie. Eu am vrut mai înnainte a fi încredinţat din dovezi şi am aşteptat ca vremea şi stările înpregiur, precum şi cele adevărate înştiinţări pentru toate, să-mi arate mie ce urmări să cade a să aştepta de la această cercare. Deosăbit de aceasta eu am ertat pre toţi lăcuitorii aceştii ţări în trei ani de feliuri de nemijlocite dări, cu acest scopos ca fără zăbavă să fac mai bună starea lor şi ca, ducăndu-i pe rănd de la o îndemănare la alta, să gătesc pentru dănşii o îndoită faceri de bine cu feluri obştie folositoare aşăzări. Însă spre mai mari a mi măhniciuni m'am înştiinţat prin însuş vrednic de credinţă chip că scopurili meli nu s'au înplinit şi că neorănduelile, mai ales de la o vremi, s'au întins pănă la cea mai mari treaptă, încă muite nevinovate familii a liniştiţilor lăcuitori, lăsăndu-ş[i] lăcaşurile sale, îş caută scăpare piste hotar. Toate aceste întorcănd cătră mine a mè luoare aminte, mă îndatoresc a luoa alte măsuri

*

ca răutate cè făcută să să şteargă şi să să întimiiazi pentru lăcuitorii Basarabiei în vremea viitoari o soartă potrivită cu dorinţăle lor, care aseminea în cè deplină măsură sănt şi ale mele. Drept aceia am hotărăt să triimit cătră dănşii un cinovnic înpărătesc, înputernicindu-l cu o deosăbită de la mine putere şi dăndu-i lui toată a mè încredinţare: el va fi mijlocitoriu, prin care eu voesc însuşi a şti foarte cu de-amăruntul starea lucrurilor şi a aduce în sfărşit spre înplinire cele priimite de mine măsuri pentru bună stare a aceştii ţări. Scoposul mieu stă întru aceasta ca să-i dăruesc ei o politicească ocărmuire potrivită cu naravurile, obiceiurile şi legiuirile ei. Toate stările lăcuitorilor au o întocma dreptate asupra aceştii moşteniri a strămoşilor săi şi asupra bunii voinţii meale cătră dănşii, şi toţi, adică tagma duhovnicească, boerească, negutitorească şi norodul, să cade să căştige o întocma apărare şi ocrotire întru această noao obrazovanie liniştitului lucrătoriu de pămănt, cum şi alişverişurilor şi neputătorilor să va da cè deplin ocrotire. Eu voesc ca această roditoare ţară să să însufleţască cu o neao viiaţă şi aştept această de la osărdie înputernicitului mieu şi de la cè cu un suflet lucrare a tuturor lăcuitorilor Basarabiei. Dorind ca ei să fie mai înnainte înştiinţaţi de o aşè a mea pentru binele lor hotărăre, eu mă întorc cătră Preosfinţiia Voastră, porăncind ca toate aceste însămnate să să tălmăcească naţiei şi prin glăsuire bisericească să să facă cunoscută în toată păstorie cè încredinţată Preosfinţiei Voastre, ca să cunoască tagma bisericeasca, boerii şi tot norodul prin slujitorii sfintii biserici că ochiul mieu cel iubitoriu de fii asupra lor privighiiază şi eu am purtare de griji pentru ca ei să fie fericiţi.

Preosfinţiilor Voastre de binevoitoriu, iscălit însuş: Alecsandru.

În Sanct-Petersburg, anul 1816, April 30 zi.

2.

Cu mila lui Dumnezèu smeritul Exarh, Mitropolit Chişinăului şi Hotinului iproci.

Tuturor lăcuitorilor oblastiei Basarabiei de tagma duhovnicească, boerească şi de alte stări, duhovniceştilor fii ai noştri, rugăndu-vă de la Cel ce din înnălţime măntuire şi viiaţă fericită, arhipastorească noastră trimetem blagoslovenie.

Fiindcă prea-milostivul şi prea-bunul Dumnezeu au binevoit a vă supune stăpănirii şi ocrotirii prea-blagoslovitului monarh al

nostru Alexandru Pavlovici a toată Rosiia, datoriia voastră ceri ca să adeveriţi credinţă şi plecare voastră cătră Scaunul Înpărăteştii Sale Măriri cu jurămănt prin lucrare duhovniceştilor părinţi ai voştri în dumnezeeştile biserici, în fiinţa de faţă a cinovnicilor orănduiţi de cătră ocărmuire, ca unor marturi a bunii voinţii voastre, spre a rămănè voi de apururea credincioşi şi supuşi înpărătescului Scaun al Rosiei. Drept aceia arhipăstoreşti vă îndemnăm pre toţi de tagma duhovnicească, boerească şi de alte stări, ca pre niște fii a păstoriei noastre, ca, după înștiinţare ce veţi primi de cătră cinovnicii rănduiţi, să va adunaţi la sfintile biserici a poporului cu familiile voastre şi să faceţi jurămănt, iscălind în tablili ce să vor arăta numili voastre din fieştecare parte și vrăstă. Iar Dumnezeul milostivirii şi a îndurărilor prin darul său să fie pururea cu voi cu toţi, amin! 1816, Iulie 28, Chişinău.

(Biblioteca Bibicescu din Turnul-Severin, 111/I.)

VI.

Acte moldoveneşti felurite

1.

1628, Aprilie 10.

Suret de pe ispisocul lui Miron Barnovschi prin care întăreşte lui Ionaşcu Cehan, fraţilor şi neamurilor lui satele Tinţeşti, Pribeşti, Horjăşti şi Fîntîna Peperigului.

Suret de pe ispisocul ot Miron Barnovschi-Vodă, văleat 7136, A[prilie] 10 dni.

Dat-am şi am întărit pe boierii noştri Petre Cehan părcălab şi pe fratele lui, Ionaşco Cehan Vel Pit[ar], şi Bălan Cehan şi nepoata de soră a lor Marica, feciorii lui Cehan celui bătrăn, nepoţi lui Stan Hoajii şi săminţii lor, Frăţiman, şi surorilor lui Frăţiman şi Anisii, ficeori — [1], nepoţi Albei, aşijdere şi săminţii lor, Gheorghe Horje, şi surori lui, Varvara, ficeori Horjii celui bătrăn Păh[arnic], aşijdere şi săminţii lor, Sofiicăi, şi surori ei Sora, fetele lui Gureş, şi iarăşi săminţii lor Nastasii Cărăimăneasa şi surorii ei Drăguţii, fetele Antimii, toţi nepoţi şi strănepoţi Tintiului, pre a lor dreaptă ocină şi moşie din uric ce are moşul lor Tintiul de la Ilie Voevoda, a treia parte din satul Tinteştii, la Ţinutul Fălciiului, parte dîn mijloc, şi iarăş a treia parte, parte din mijloc, din sat din Pribeşti, în Ţinutul Vasluiului, cu vad de moară şi cu tot venitul, ca să fie şi de la noi cu tot venitul. Şi iarăş dăm şi întărim pe Petre Cehan părcălabul şi pe fratele lui, Ionaşco Cehan Vel Pitaru, cu săminţii lor, ce s'au pomenit mai sus, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Stan Horjii, pre a lor drepte ocine şi moşii din uric

[1] Loc alb în original.

de'ntăritură ce are moşul lor Stan Horjă de la bătrânul şi bunul Ştefan-Vodă, satul Horjăştii la Lăpuşna, pe din sus de Scorţăşti, unde au fost casa lui Stan Horjii, şi Făntăna Peperegului dentru acelaşi hotar.

(Doc. Sc. Rosetti.)

2.

1638, Iulie 19.

Cartea lui Vasile-Vodă al Moldovei, prin care judecă pricina dintre Gavriţa cu Gheorghe Boghiul şi alţii pentru hotarul moşiei Păhneştilor.

Io Vasile Voevod, b[o]jiu m[i]l[o]stiiu g[o]sp[o]darŭ zemle moldavscoi, adecă au venit înnainte no[a]stră şi înnainte tuturor boerilor noştri mari şi mici sluga noastră Gavriţa şi cu ai săi răzeşi den satu den Păhneşti, ce iaste acolo satu în Ţinutul Fălciiului, şi s'au părăt de faţă înainte Domnii Mele cu Gheorghie Boghiul şi Mirea şi Mărdarie den sat den Roşiori, şi cu Terchilă din Mogoşeşti prentru *(sic)* hotarul satului Păhneştilor, anume pentru poiana ce să tămpină cu hotarul Roşiorilor şi cu a Mogoşeştilor şi cu hotarul Armăşenilor, dzicănd Gheorghie Boghiul şi Mirea şi Mărdarie den Roşiori şi Terchilă din Mogoşeşti cum n'au satul Păhneşti nemică treabă într'acè poiană, nici le lor agiunge hotarul Gavriţii şi a răzeşilor lui în poiană. Iar Gavriţa şi cu ai săi răzeşi, ei aşè au dzis înnainte Domnii Mele că au ei apucată de moşi lor, ţiindu într'acea poiană, giumătate de spre Roşiori, iar de spre Mogoşeşti vine hotarăle alăturile, şi de spre Armăşeni iară să timpină hotarăle. Şi au ei dzis că s'au şi mai părătu în dzilele Radului-Vodă prentru acea poiană, şi le-au dat hotarnic pre Toader Cehan Sulgeriul, de le-au hotărăt, şi li-au pus şi semne pre unde au venitu hotarul satului Păhneşti de spre Roşiori şi de spre Mogoşeşti şi despre Armăşeni: un sămnu întăiu iaste den drumul cel mare la lacul Lohanului în sus, pre Lohan pănă în capul poenii în dereptul [la]cului, în capul rediului, den gios, pre marginea rediului de spre Răsărit pănă în capul rediului den sus, pănă în făntăna poenei, în gios pre valea Arsurei pănă unde să înpreună cu hotarul Tinteştilor. Aşijdere Dumniia Mea încă [pre slu]ga noastră [1] . . .

---

[1] Indescifrabil.

ca să le hotărască . . . . . [1] cum scrie mai sus şi am . . . [1], iară acele semne, şi au făcut şi carte de mărturie, de au dat ştire Domnii Mele cum au aflat acolo cu oameni buni. Deci Domniia Mea şi cu tot Svatul Domnii Mele am dat Gavriţei şi răzeşilor lui ca să-ş ţie ocina şi moşie lor pre unde au ţinut-o moşii lor şi pre unde au pus semne hotarnici. Deci Gheorghe Boghiul şi satul Roşiori, şi Terchilă şi satul Mogoşeşti, ei au rămas den toată legea şi d'innainte Domnii Mele, iar Gavriţa cu ai lor răzeşi den sat den Păhneşti ei s'au îndreptat şi ş'au pus herăia 24 de florinţi în Visteriul Domnii Mele. Aşijdere de la Domnie Mè încă le-am dat lor şi le-am întărit acela hotaru ce mai sus iaste den sat den Păhneşti, lor şi ficeorilor şi nepoţilor şi strănepoţilor şi tuturor semintie lor, cine să va alege mai aproape. Şi, de să va mai scula cineva de undeva cu vre-un uric, să nu să creadză, că s'au tăgăduit dennainte Domnii Mele că n'au urice, nici ispisoce, şi să nu mai aibă Gheorghie şi cu toţi oameni den Roşiori şi de Mogoşeşti . . . [1] Terchilă . . . [1] sul Armăşeni pre Gavriţa şi pre răzeşii lui nici dănăoară în veci de acestă pără. Prentru aceia, ca să le lor hie dereaptă ocină şi moşie de la noi şi uric cu tot venitul şi nime să n'aibă a să amesteca. U Ias, velet 7146, Iul. 19.

Sam g[os]p[o]d[i] veleat.

(Pecete în ceară
roşie aplicată,
căzută.)

(isc.) Gavril Matiaş Vel Logofăt (isc.) Gavril

(Doc Sc. Rosetti.)

3.

1669, Decembre 3.

Actul prin care Lascarachi [Roset] Vel Căminar dăruieşte mănăstirii Trei Ierarhi din Iaşi nişte vii.

Adecă noi Lascarache Vel Căminar, ginerile lui Iacomì ce au fost Vistier, şi eu Alixandrache Cămăraşu, fečorul lui Iacomì ce au fost Vistiernicu, scriemu şi mărturisim cu acestu adevărat zapis al nostru cum noi de bună voe noastră, de nime săliţi, nici asupriţi, ce de a noastră bună voe, am dat şi am dăruitu a noastre drepte ocine şi moşii, nişte vii ce avem la Cotnar, ce au fost părintelui nostru Iacomì Vistiernicului danie şi cumpărătură, o vie ce iaste în dealul Păcurariului, care vie au fostu a lui Savin ce au

[1] Loc rupt în original.

fostu Vornic Mare şi s'au sculat fečori şi nepoţi lu Savin, dum[nea]lui Toma ce au fost Vornic Mare şi giupăneasa dumisale Annaa şi Satha, giupăneasa lui Şoldan Vornicul, şi cu fečori ei Ştefan Şoldan, ce au fost post[elnic], şi Vasilaşco şi Savin şi Pătraşco Cogoie, ce au fost log[ofăt], şi cu Neculai Buhuş, şi au rănduit părţile lor de vie părintelui nostru, lui Iacomì ce au fostu Vist[ernic]. Aşijderea doao vii din dealul Porcului, ce au fostu părintelui nostru cumpărătură de la Grigore şoltuzul armenesc de tărgu de la Sučava şi de la fămeia lui Dolca, drept treizeci şi cinci de galbeni, şi lui Grigorie şoltuzului fostu-i-au cumpărătură de la Andronicu aprodul din tîrgu din Iaşi şi de la fămeia lui şi de la popa Vasile de Liteni. Aşijdere o vie, iară din dealul Păcurariului, de la Cotnar, ce au fostu dreaptă cumpărătură părintelui nostru, lui Iacomì Vist[ernicul], de la Gheorghie şi de la fămeia lui, drept cincizeci de lei bătuţi. Aşijdere o vie de aici de la Iaşi din dealu de la Copou, ce au fost dreapt ăcumpărătură părintelui nostru, ce mai sus scrie, de la Gheorghie şi de la fičorul lui, Irimie, din tîrgu din Iaşi, drept patruzeci şi cinci de galbeni. Aceste vii toate, ce mai sus scrie din dealul Păcurariului de la Cotnariu şi ačastă vie din Copou le-am dat şi le-am dăruit la sfănta mănăstire la Trisfetitele, ce iaste aici în tîrgu în Iaşi, care iaste zidită şi făcută de răposatul Vasilie V[oe]vod pentru sufletul şi pentru ertare păcatelor părinţilor noştri şi pentru ale noastre păcate şi pentru ca să fim pomeniţi la sfăntu jărtăvnicu, şi pentru ca să fie de la noi aceste vii svinte[i] mănăstiri drepte ocine şi moşii în veaci de veaci. Şi ačastă danie şi acestu adevărat zapis am făcut dinainte dumilor sale boerilor celor mari şi al doile pre nume: dum. Solomon Bîrlădeanul Vel Logofăt, i Miron Costăn Vel Vornic de Ţara-de-ğos, i Grigorie Hăbăşăscul Vel Vornic de Ţara-de-Sus, i Nicolai Racoviţă Vel Hat. i părcălab sucevschii, i Stamatie Vel Post., i Gavriliţă Costache Vel Spat., i Lupaşco Buhuş Vel Comis, i Ursache Vel Vist., i Ion Racoviţă Vel Comis, i Necolai Vel Jitnicеariu, i Cehan Vel Armaş, i Scarlat v[tori] postelnic, i Contăş 3-ti logofăt, i Ursul, Roman i Grigorie Ciocărlie, i Ursul i Ştefan Gherghel dvornicii glotnii, şi mulţi fičori de boeri din Curte. Pentru aceia să aibă sfănta mănăstire a-şi face şi dresă domneşti. Şi pentru mai mare credinţă iscălit-am înpreună cu aceşti boeri cu toţi. Şi eu Andrei Mihule am scris zapisul denainte sa.

U Ias, leat 7178, Dech[e]m[vrie] 3.

(isc.) Lascarache Vel Căminar.
„ Alexandrache Vel Cămăraş.
„ Solomon Bîrlădeanu Vel Logofăt
„ Miron Vel Vor.
„ Neculai Racov[iţă] Vel Hat.
„ Stamate Vel Post.
„ Contăş 3 logofăt.
„ Ciocărlie Post.
„ Ştefan Vel Uşer.
„ Cehan Vel Armaş.
„ Ioan Racoviţă Vel Comis.
„ Ursul.
„ Nicolai.

(Arh. Stat., Cond. măn. Trei Ierarhi, Nr. 219, p. 726, fila cu roşu 434.)

4.

1673, August 13.

Zapisul lui Dumitraşcu, ginerele Albului din Mirceşti, prin care dăruieşte lui Ion Racoviţă Comisul un loc de prisacă din Mogoşeşti.

Adică eu Dumitraşco, ginerile Albului din Mirceşti, şi cu femeia mea Vasilca şi cu fiatele noastre Marfa şi Dochiţa scriem şi mărturisim cu acestu adevărat zapis al nostru că am dat un loc de prisacă şi cu pometi, ce iaste la Mogoşeşti, în viia Creţului, în parte de gios, la Ţinutul Fălciiului, acest loc l-am dat dumisali lui Ion Răcoviţă Comisul, pentru un frate al nostru, anume Chiriţă, carele l-au scos dumnealui de la o nevoe, *ce-au fost tăiat pe Abăza, portariul de Suceavă,* şi armaşii cerea gloabă doaă iape. Deci şi de acolo încă l-au scos dumnialui Comisul. Pentru acee am dat dumisali acestu loc de prisacă, carele mai sus scrie, ca să fie dumisaali de acum înnainte driaptă ocină şi moşie, şi giupănesăi dumisale, şi coconilor dumisale, cu tot venitul, neclătită şi neruşeită nice dănăoară în veci. Şi la această tocmală a no[a]stră au fostu dumnialui Cantemir căpitanul[1], şi Dădiul căpitanul de dărăbani, şi Ionaşco şi Albotă, căpitanii, şi alţi mulţi. Şi pentru mai mare credinţă noi ni-am pus peceţile, şi aceşti boeri căţi mai sus scriu au şi iscălit. Şi eu, feceorul lui Corlat uricariul, am scris acestu zapis, ca să să ştie.

U Hotin, leat 7181, Av[gust] 13.

[1] Viitorul Domn. — *N. I.*

\+ Dumitraşco. + Vasilca. + Marfa. + Dochiţa.
(Isc. pec.) Cantemir căpitanul iscal.
(Isc.) Az Dădul căpitan.

. . . .

Tămplăndu-mă şi eu Vasilic biv....
Az Ionaşcul căp[itan] iscal.
Κονσταντήνος μαρτηρὸ τα ἄνοθεν

5.

1690, Februar 15.

Zapisul Irinei, jupăneasa lui Contăş stolnicel şi a fiilor ei, prin care vinde lui Iordachi Roset Vistiernicul cel Mare, părţile de moşie ce are în Stroeşti, Giurgeşti, Răucani şi Mărtineşti.

Adecă eu Irina giupăneasa răposatului Contăş Stolnicul şi'npreună cu fiii miei anume Lupaşco şi Solomon şi Mariia şi Iordachie scriem şi mărturisim cu acestu adevărat zapis al nostru, cum noi de nimeni siliţi, nice asupriţi, ce de a noastră bună voe, am văndut dreapte ocine şi moşii care le-am avut, giumătate de satu de Stroeşti, ce sintu la Ţinutul Falciiului, pe Crasna, moşie driaptă şi răscumpărătură, şi iarăşi din Stroeşti o parte de ocină, carea-i cumpărătură de la Mărica Stancioai, şi din Giurgeşti a şeasea parte de sat, care sat Giurgeştii sint între Ţinutul Fălciiului şi'ntre Vasluiu. Şi iarăşi o parte de ocină din sat din Răucani, ce-s la Ţinutul Vasluiului, şi o parte de ocină din sat din Mărtineşti, tij de la Ţinutul Vasluiului. Aceste părţi de sat ce să scriu într'acest zapis, le-am văndut dumislai lui Iordachie Rosito Vistiarnicul cel Mare, drept — lei. Şi dumnialui datu-ni-au banii deplin întru mănule noastre. Deci şi noi, vădzind plata, făcut-am dumisali acestu adevărat zapis pre aceale părţi de ocine, ca să-i hie dumisale driapte moşii în viaci. Dat-am dumisale şi zapisele ce spun pe aciaste ocini, şi ni-am apucat, de să vor mai găsi niscari zapise să mărturisască şi pe alte părţi dintr'aceste ocini, cari nu sintu scrise anume în zapis, să avem şi acealia a le da dumisale. Şi, de să vor mai găsi căndva niscare zapisă la cineva pe aceaste moşii, să nu să ţie în sama. Şi zapisul acesta s'au făcut dennaintea dumilor sale boiarilor celor marl şi a boiari de Curte şi a ficiori de boiari, anume: Tudosie Dubău Vel Logofăt, Velicico Costăn Vel Vornic, Lupul Bogdan Hatman, Gavril Brăescul biv Vel Stolnicu, Andrei Săpotianul, Biablia *(sic)*, Pilat, Bejan, vornicii de poartă, Vasilie,

ficior Brăescului, postialnic. Şi pentru mai mare credinţă pus-am peceţile, şi dumnialor boiarii au iscălit, ca să hie de credinţă.

U Ias, 7198, Fevruarie 15.

(s) Irina Stolniceasa.
(s) Iordachie sin Contaş Stolnicului.
(s) Tudosie Dubău Vel Logofăt iscal.
(s) Lupul Bogdan Hatman iscal.
(s) Az Velicico Costin Vel Vornic iscal.
(s) Az Gavril Brăescul biv Vel Stolnic, văzăndu pecete dumisale Stolnicesei Contăşoei şi a fiiului dumisali şi a boiari mari, am iscălit.
(s) Andrei Săpotianul vornic, martur.
(s) Az Ştefan Pilat vornic iscal.
(s) Az Gheorghe vornic iscal. Beblea.
(s) Az Bejan vornic iscal.

6.

1708, Februar 20.

Cartea boierilor celor mari ai Moldovei prin care întăresc lui Iordachi Roset ce au fost Vornic Mare moşia Mirceştii, de la Ţinutul Sucevei, ale cării drese le pierduse cu ocasia multor turburări ce avuse.

Ѥѥ ѹбо мкі Antiohie Joara Vel Logofăt, i Ion Buhuş biv Vel Logofăt, i Lupul Costachi Vel Vornic dolni zemli, i Pavăl Cio-Cârlan biv Vel Vornic, i Dumitraşco Răcoviţă Hatman i părcălab suceavschii, i Neculai Rusăt Vel Postelnic, i Maxut biv Vel Postelnic, i Deadiul Vel Spatar, i Savin Vel Ban, i Ion Sturzea Vel Păh[arnic], i Dabija biv Vel Păh[arnic], i Gavril Miclescul biv Vel Păh[arnic], i Ion Pălade Vel Visternic i Gheorghie Apostol biv Vel Vist[ernic], i Ilie Catargiul biv Vel Vist[ernic], i Preda Păladi Vel Stolnic, i Constantin Costachi Vel Comis, Ionaşco Isăcescul Vel Medelniciar, i Solomon Costachi Vel Cluciar, i Ştefan Luca treti logofăt şi alţi boeari din Curte Mării Sale lui Vodă scriem şi dăm ştire cu această scrisoare de mărturie a noastră pecum au vinit înnainte noastră a tuturor cinstit fratile nostru dumnealui Iordachi Rusăt ce au fost Vornic Mare de Ţara-de-gios şi au jăluit la noi cu mari jalobă pecum i-au perit toate driasăli a unui sat întreg anumia Mirceaştii de la Ţinutul Sucevii, care acest sat iaste de lăngă altu sat a dumisale, anumea Şcheaia, peste Siret, care

acial sat Mirciaştii şi cu vecini cu tot îi iaste cumpărătură dumisale de la . . .[1], fata Prăjescului, ce au ţinut-o Neculai Stîrcea, drept 500 lei, bani de argint. Şi cîte dreasia şi zapisea au fostu acialui sat, şi noaî, şi veachi, toate s'au răsărit, fiind legate la un loc, şi au lipsit din măna dumisali, avănd şi dumnealui multe tulburări. Şi, strămutăndu-să dreasăli din loc în loc, i-au perit dreasiale acestui sat, cari scriem mai sus, anumea Mirceştii de la Ţinutul Suceavei. De care văzănd şi noi adevărată şi marea jalobă dumisali cătră noi, am crezut şi am socotit înpreaună cu toţii de i-am făcut dumisali această scrisoare a noastră de mărturie şi întăritură prea acel sat de mai sus numit, anume Mirciaştii de la Ţinutul Sociavei, cu vecini cu tot şi cu tot hotarul satului, carile ş'au cumpărat dumnealui prea ai sei drepţi bani, 500 lei bani de argint, de la . . . [1], fata Prăjăscului, ce au ţinut-o Neculai Stărcia, ca să aibă credinţă cum că iaste dreaptă moşiia şi cumpărătură a dumisale. Pentru aceaia şi de la noi, ca să-i fie dreaptă ocină şi moşie şi cumpărătură, şi giupăneasăi dumisali şi feciorilor şi nepoţilor dumisale în veaci. Şi să aibă dumnealui a-şi face şi ispisoc domnescu di'ntăritură, iară aciali driasia şi zapise ce i-au perit de s'ar tămpla v'o'ntr'o vriamia ca să iasă cineva cu dănsăli la ivală, ori la ce giudeţ s'ar tămpla, să nu să ţiia în samă, ce să aibă a să lua şi să să dea la măna dumisali lui Iordachi Rusăt Vornicul sau la fii dumisali. Într'altu chip să nu fie. Şi pentru mai mari încredinţari şi întăritură ni-am iscălit cu toţii. Şi eu Axintie Uricariul am scris ca să să ştie. — U Ias, vl[ea]to 7216, Fev. 20 dni, vă dni Io Mihai Racoviţă Voevoda, vă ftoroe gospodstvo.

(s) Antiohie Jora Vel Logofăt.
(s) Az Ion Buhuş biv Vel Logofăt.
(s) Lupul Costache Vel Vornic.
(s) Μανολάκις. Ρόσετ. Βελ Βόρνικος.
(s) Az Pavel Ciocărlan biv vornic iscal.
(s) Dumitraşco Racoviţă Hatman.
(s) Neculai Roset Vel Postelnic.
(s) . . . .
(s) Deadiul Vel Spăt[ar].
(s) Savin biv Ban iscal.
(s) Gavril biv Vel Pah[arnic] iscal.

[1] Loc nescris în original.

(s) Az Dabija Scărlat biv Vel Pah[arnic] iscal.
(s) Az Ion Palade Vel Vist[ernic)
(s) Solomon Costache Vel Clucer.
(s) Pavăl Rugină biv Vel Jicnicer.
(s) Ştefan Luca treti logofăt.
(s) Preda Palade Vel Stolnic.
(s) Costantin Costachi Vel Comis.
(s) Ionaşco Isăcescu Vel Medelnicer iscal.
(s) Iordache Ruset Agă (?).
Vasile P. . . biv treti logofăt.

7.

1708, Februar 21.

Cartea lui Mihai Racoviţă, Voevodul Moldovei, prin care întăreşte lui Iordachi Ruset biv Vel Vornic satul Mirceştii, la Ţinutul Sucevei.

Io Mihai Racoviţă Voevoda, b[o]jieiu m[i]l[o]stiiu g[o]sp[o]daru zemli moldavscoi, adecă au vinit denainte noastră şi denainte a tuturor alor noştri moldoveneşti boeri, a mari şi a mici, credincios şi cinstit boiarinui nostru, dumnealui Iordache Ruset biv Vel Vornic dolnei zemli, şi au făcut mare jalobă la Domniia Mea pecum i-au perit nişte driase a unui sat întreg anume Mirceştii, la ţinutul Sucevii, care acestu sat Mirceştii este lăngă alt sat a dumisale anume Şcheia pre Siretiu. Care acestu sat Mirceştii şi cu vecini cu tot îi iaste de cumpărătură de la . . .[1], fata Prăjescului, ce au ţinut-o Neculai Stărcia, drept 500 lei bani de argint, şi căte drese au avut de la văndzătoriul acelui sat Mirceştilor, şi vechi şi nouă, toate s'au răsărit, fiind legate la nn loc, şi au lipsit din măna dumisale, avănd şi dumnealui multe tulburări şi, strămutăndu-sa dresele din loc în loc, i-au perit toate dresele acelui sat care scrie mai sus, anume Mirceştii, de la Ţinutul Sucevei. Deci, vadzand Domnie Mè adevărată şi mare jalobă a dumisali, am socotit împreună cu tot Sfatul nostru şi m'am milostivit şi i-am dat şi i-am întărit pre acel sat întreg ce s'au numit mai sus, anume Mirceştii, de la Ţinutul Sucevei, cu vecini cu tot şi cu tot hotarul satului, carele ş'au cumpărat dumnealui pre acei drepţi bani 500 lei, bani de argintu, de la . . .[2], fata Prăjăscului, ce au ţinut-o Neculai Stăr-

[1] Loc alb în original.
[2] Loc alb în original.

cia, ca să-i fie și de la Domniia Mè, driaptă ocină și moșie și cumpărătură și giupănesăi dumisali și fiilor și nepoților dumisali și uric și întăritură cu tot venitul, stătător în veci, căci ș'au cumpărat pre ai sei bani drepți. Iară aceli drese și zapise ce i-au perit, de s'ar tămpla v'o'ntr'o vreme ca să iasă cineva cu dănsăli la ivală, ori la ce giudeț s'ar tămpla, să nu să ție în samă, ce să aibă a să lua și să să dè la măna dumisali lui Iordache Vornicul sau la fiii dumisali. Și altu nime să nu sa amestece прѣд сим листом г[о]сп[о]д[ст]ва мѫі. Тако потврьдихѡм да знает сѧ.

ѿ Ias вьлѣто 7216, 21 Fev[ruar], втораго гспдства.

(Pecete cu tuș.) Io Mihai Racovița Voevoda.

(isc.) Axinte uricar.

8.

1716, Fevruarie 14.

Il n'est que trop vray, Monsieur le Comte [1], que nous avons fait une perte jrreparable: je la sens à un point que je ne puis exprimer et la vive douleur que j'ay d'avoir perdu une reyne et grande mere dont l'amitié et la tendresse faisoient toutte la consolation de ma vie m'abbat tellement que mon peu de santé n'y peut gueres plus resister. Je vous suis tres obligée des sentiments de vostre bon coeur et de l'jnterest que vous prenez à tout ce qui me touche, et soyez bien persuadé aussi de ma reconoissance et de toute l'estime et de la consideration particuliere que je conserve toujours pour vous.

Marie Casimire, Princesse de Pologne.

Blois, ce 14 febrier 1716.

9.

1741, Iulie 8.

Grigore Ghica Voevod judecă pricina dintre Andrei Rusăt Vel Spătar și Gheorghe a Cărstii și alții pentru vecinie.

Io Grigorie Ghica Voevod, b[o]jiiu milostiu gospodar zemli moldavscoi.

Facem știre cu această carte a Domnii Miale precum au avut pără de față la Divanul Domnii Miale cinstit și credincios boiariul nostru dumnalui Andrei Rusăt Vel Spătar cu ai dumisale vecini,

---

[1] De sigur Nicolae Roset.

anume Gheorghie a Cărstii şi fraţii lui şi ficeorii lui Gheorghiţă a Alexandrii şi Pavăl şi Vasilie Necoară şi ficeorii lui Dănăilă, zicănd aceşti oameni mai sus numiţi că-i asupreaşte dumnalui Vel Spăt[ar], trăgăndu-i vecini de Mirceşti, de la Ţinutul Sucevei, şi ei vecini nu să ştiu şi sănt oameni de moşiia de Mărişăşti, de la Ţinutul Niamţului, şi osăbit au zăs înnainte Divanului că, cănd au cumpărat răposatul Iordache Vor[nicul], părintele dumisale Spătariului, satul Mirceştii, l-au cumpărat fără vecini, iară dumnalui Vel Spăt[arul] au răspunsu că părintele dumisale, răposatul Iordache Vor[nicul], au cumpărat satul Mirceştii cu vecini, arătînd şi dovadă un ispisoc de la Domnia Sa Mihai-Vodă, ş'au mai răspunsu Vel Spatarul că în vreamile trecute, pre cănd ţănè prè puternica Înpărăţiia Cameniţa, fiind tulburări, neputănd să trăiască oamenii cu odihnă în parte de sus, au mutat părintele dumisale pe toţi vecinii de Mirceşti, căţi s'au aflat atuncia în sat, şi i-au dus de i-au aşăzat la satul său Pribeştii, în Ţinutul Vasluiului, ş'au şăzut acolo cătăva vreame, iară, după ce s'au aşăzat tulburările, iarăşi i-au mutat pe vecinii săi la sălişte la Mirceşti, de unde era. Numai unii dintre vecinii de Mirceşti, ce să însurasă acolo la Pribeşti, s'au cerşut să-i lasă să rămăia în Pribeşti, şi i-au lăsat. La care şi dovadă au arătat Vel Spăt[ar] diiata părintelui dumisale, în care arată, căţi vecini de Mirceşti au rămas în Pribeşti la acea vreame, i-au dat cu satul Pribeştii fiiului său Stefan Rusăt biv Vel Cluč[er], iară satul Mirceşti, cu toţi vecinii, fără cei rămaşi la Pribeşti, l-au dat fiiului său Andrei Rusăt Vel Spăt[ar]. Şi aceşti oameni de mai sus numiţi—moşii şi părinţii lor şi ei, niciodată din Mirceşti n'au lipsăt nici au răspuns că nu sînt vecini. La carei nici ei n'au putut tăgădui că părinţii lor şi ei la Mirceşti au trăit şi i-au mutat în Pribeşti şi iarăşi din Pribeşti în Mirceşti. Şi ni-au mai arătat Vel Spăt[ar] un ispisoc din Domnia noastră întăiu în care arată că i-au fost rădicat o samă de oameni din vecinii de Mirceşti, care au rămas la Pribeşti în parte lui, Ştefăniţă Clucer, zicănd cu nu sănt vecini. Şi cercăndu-se la aceia vreame giudecata lor cu divanul, s'au dovedit şi s'au dat rămaşi precum arată ispisocul şi aceşte sănt niam de pe parte bărbătiască cu aceia, la care ei au tăgăduit că nu sănt rude di pe parte bărbătiască ce sănt de pe mumele lor. Dară Vel Spăt[arul] au dovedit înnainte divanului cu Ianole, moşinaş de Muncel, şi cu rudele lor, vecinii ce au rămas în Pribeşti că sănt niam di pe parte bărbătiască. Pentru care stănd

Domnia Mea a lua sama, înpreună cu tot Sfatul nostru, aceşti oameni de mai sus numiţi nicio dovadă n'au adus că sănt moşeni di pe parte bărbătiască de Mărişăşti, de la Ţinutul Niamţului, nici niam de a lor di pe parte bărbătiască: unchi, veri, nepoţi, carei să fie trăitori la altă sălişte şi să nu fie vecini n'au avut să areate, nici alte dovăzi, carele să poată arăta să să îndrepteză că nu sănt vecini, n'au avut. Iară, dumnalui Vel Spăt[ar] avănd dovăzile ce arătăm mai sus, i-am dat rămas cu driaptă giudecată Divanului Domniei Mele, să fie vecini înpreună cu ceilalţi vecini de Mirceşti. Şi această pără să nu să mai părască piste carte Domnei Miale. Şi s'au scris ispisocul acesta în Scaonul Domnei Mele în Iaşi, de Tănasăe Măcărescul, log[ofăt] de taină.

(Pecete.) Vl[e]to 7249, Miesiţa Iulie 8 dni.

(s.) Io Grigorie Ghica Voevod.

13.

1753, Decemvrie 24.

Anaforaua lui Iacov, Mitropolitul Moldovei, dată în pricina dintre Vasile Roset biv Vel Vistier cu fratele său Mihalachi Stolnicul, pentru rămasurile părinteşti.

Anaforà.

Den luminata poronca Mării Tale, au stătut de faţă înnaintea noastră dum[nealui[Vasăle Roset biv Vel Vist[ier] cu fratele dumn[isale], dum[nealui] Mihalache Roset biv Vel Stolnic, fiii răposatului Iordache Roset Vel Vornic, jăluind dum[nealui] Mihalache Stolnicul precum i-au făcut părintele dum[nealui] mare strămbătate de la moştenirea cea fiiască, că moşiia Mărgineanii, cu alte moşii, cumpărături pin preğur, ce le-au cumpărat părintele său împreună cu maică-şa, fiica Sturzii Vor[nicul], ce-au fost a doilea ğupăneasa răposatului, şi casele de aeolo, aşăzarea părinţească, după obiceiul pămăntului, nu i le-au lăsat în partea dum[isale], fiindu fecior mai mic, ce le-au dat fratelui celui mai mare, dum[nealui] Vist[ierului] Vasăle, ce iaste făcut cu giupăneasa cea d'intăi, fiica Jorii Logofătul, şi pe dum[nealui] Stolnicul l-ar fi făcut strein de moştenire şi baştina părinţască, şi că nu iaste mulţămit dum[nealui] cu aşăzarea părintelui său, cerănd să se strice diata părintească şi să să facă altă înpărţală după obiceiul pămăntului.

Iară dum[nealui] Vist[ierul] Vasăle au răspunsu că răpoosatul, ca

un drept părinte a tuturor fraţilor, cum au socotit dreptatea aşă au orănduit, înpărţind pre fiii săi, arătănd şi doao dieţi: o diiată, care hotărăşte rănduiala numai a satului Mărgineanii, şi altă diiată, cu care rănduește alte moşii, Ţăgani, odoară, bucate şi altele ce-au socotit să moştenească fieştecare frate din fiii săi; care dieţi adeverează una pe alta, fiind întărite cu iscălitura sa şi cu slova sa de desuptŭ şi cu blăstăm a rămănea nestrămutate, mărturisind singur şi adevărul dreptăţii că părintele care nu face dreptate fiilor săi, asupra lui cade blăstemul. Şi că pentru Mărgineani, cu alte hotară pin pregur, cu case gata, arată la diata sa de zice: măcar că după obiceiul pămăntului să cădea să rămăe a fiiului sau celui mai mic, Mihălache, dar, fiindcă o parte de moşie dintr'acel sat Mărgineanii i-au fostu dat zeastre de Antohie Jora Logofăt, cu care parte au încăput de au cumpărat şi alte părţi, de au închiiatŭ tot satul, şi fiind acea parte de moşie di pe maica fiiului său celui mai mare, lui Vasăle, socotind că nu va rămănea Mihalache odihnit de către Vasăle, după dreptate au osăbit satul Margineani, cu Bozăenii şi cu 60 pămănturi din Ionaşi, ce se hotărăscu cu Mărgineanii, şi l-au rănduit lui Vasăle pentru aceaste pricini: întăi pentru sufletul său şi a soaţelor sale, Saftii şi Marii, ca să păzească Vasăle rănduiala grijii şi a milosteniilor ce-au rănduit pre tot anul în toată viaţa lui Vasăle şi a fiilor săi şi a tot neamul ce s'a trage dentru dănsul, care sănt arătate mai pe largu la diata răpoosatului; a doilea, şi pentru pagubele ce-au avut Vasăle din zestrele maică-sa, prăpădindu-le răpăosatul; al treilea, şi pentru că altu frate nu încăpea în baştina moşii ce-au fost a maicii lui Vasăle. Pentru care, văzănd noi rănduiala părinţască, am întrebat pre dum[nealui] Stolnicul Mihalache, ce cuvăntu are de raspunsu asupra dieţilor părinţeşti: săntu adevărate iscăliturile părintelui său; dum[nealui] au răspunsu că iscăliturile săntu adevărate, numai au arătat oarecare prepus pe veletul unei dieţi, că nu iaste din vreme ce s'au scris, ce mai nainte cu 8 ani. Care dieţi fiind scrise de măna dum[nealui] Vasăle Buhăescul biv Vel Medelnicer, pre carele chiemăndu-l Sfinţia Sa părintele Mitropolitul şi întrebăndu-l duhovniceşte pentru pricina văletului, dum[nealui] a mărturisit înaintea Sfinţii Sale că, la acea vreame, întămplandu-se răpoosatul Vornic la ţară, i-au trimis o diiată veche ce făcuse mai nainte vreme, iar cu slova sa, şi aşăzată de acolo cu slova lui Miron ispravnicului său, ca să o schimbe, să scrie alta, pe acea rănduială ce-au aşăzat

mai pe urmă: scoţănd dintr'acea diiată satul Mărgineanii ce-au fost mai nainte rănduit lui Mihalache, l-au pus la aşăzămăntul ce s'au arătat mai sus, iară, căt pentru velet, n'au ţinut minte să arate scoposul din ce pricină au ramas neaşăzat de la vreme ce s'au scris diiata; numai prin socoteală au zăs că s'ar fi lăsat sá să aşaze mai pe urmă, de cănd a socoti răpăosatul, şi cu uitarea au rămas neaşăzat.

Ce noi, după hotărărea sfintei pravile ce scrie pentru diiata părinţască:

Cap. 27, la carja arhiereilor.	Căte lucruri vor lăsa părinţii fiilor lor, ei le înpărţesc întocma, iar, de au făcut diata, iau fieşcare din ei precum le au lăsat părintele lor.
Pentru diata ce să face întăi sau a doî, adecă mai pre urmă, cap. 44.	Diata cea făcută mai nainte să strică de cea mai de apoi făcută diată desăvărşit, măcar şi iscălită de ar fi cea d'intăi.
Pentru diata cea pre leage, cap. 45.	Diata acea pre leage iaste a păzi părintele a treia parte din lucrurile sau avere lui; iar cu doao părţi să facă ce va vrea.
Pravila lui Matei Vlastar, la slova ч, cap. 4, pentru diată.	Diata iaste voire pentru acele căte va vrea cineva după moartea sa să i se facă orănduială.
Armenopol, carte 5, titlul 1, foi 345.	Diata iaste voire cu dreptate la ceale ce va vrea fieştecare să să facă pe urmă după moartea lui.
Foi 346, neară chirŭ Leon împărat, zice aşa:	De să va mărturisi numai, adecă că iaste cunoscut cum că diata iaste a celui om ce-au făcut-o, să nu se ceară altŭ nimicŭ mai multŭ pentru acea diată, ce să fie adevărată; şi, numai de vor lipsi peceţile dintr'ănsa, să se ţie în samă, ce încă şi iscăliturile marturilor, dinpreună cu peceţile lor, de vor lipsi, iarăşi să fie primită şi adevărată.
Armenopol, carte 5, titlul 1, foi 352.	Diata cea întăi să strică de cea de apoi, cănd iaste de săvărşit, măcar de ar fi şi neiscălită cea după urmă.

Al acestuiaș carte 5, titlul 5, foi 361, pentru diata ce se strică și nu se ține în samă.

Dieţile cele ce nu se țin în samă, adică care nu se adeverează, din patru pricini săntu: întăi pricină iaste cănd acel ce-au făcut diata să va osăndi spre moarte sau să va surguni, şi altele; a doao pricină, cănd să va face a doao diată după pravilă, atuncea să rumpe cea întăi și a doao diată atuncea nu să se adeverează pentru pricina acelor ce s'au făcut moștenitori, adecă cănd să vor lepăda de acea moștenire sau cănd vor muri mai nainte de acela ce-au făcut diata, sau cănd i-au făcut clironomi și le-au zăs să facă adecă cutare lucru, să fie moștenitori, și, de nu l-au făcut, ei nu vor fi clironomi; a treilea pricină iaste, de va avea cineva și judecată cu cineva și va lăsa pre Inpăratul clironom, ori cu scrisoare, ori fără scrisoare, aceasta diata a doao să strică; a patra pricină iaste cănd să strică a doao diată, cănd, după ce o va scri-o desăvărșit, și o va lăsa neadeverită sau va zice: nu voi să fie întărită diata mea.

Pentru Falchidie, cartea 5, titlul 9, foi 391.

Falchidia iaste, pănă la al patra[lea] ficior, a treia parte din toată lămurita avere lui; la aceasta dar giumătate parte a averii lui întră toți ficiorii moștenitori, pe urmă de acel clironom ce-a moștenit rămășiță moștenirii, după cea de apoi diiata și orănduiala lui.

Mathei, Cap. 285.

Socotești-să tocmeala și cartea cea nescrisă, adecă făr de scrisoare, cănd să află înpreună șapte mărturii și vor arăta tocmitul lui sfat, iar, de va fi la un loc, unde nu se vor afla 7 mărturii, atuncea să pot socoti și 5 oameni, de vor fi buni.

Carte a 5, titlul 9, foi 396.

Atuncea pot ficiorii să se rădice cu bănat asupra dieții tatalui lor sau asupra darului ce va lăsa altora, cănd moștenirea

ce le va lăsa, nu va ajunge la a treia parte din avuţiia tatălui lor.

Hotărărea pravilii va aşă că, de va vrea cineva să înpartă averile lui, oriunde îi va părea, întăi să păzască partea cea cu dreptul ficiorilor lui, adecă a treia parte din toată avere lui, iar cu altele să facă ce va vrea.

Armenopol, carte 6, titlul 2.

Canonul iaste din pravilă, iar nu pravila din canon; aceale ce să fac afară din canoanele pravilii, de nevoe priimite să fac şi nu să aduc la pilduire sau arătare; cela ce are volnicie a dărui un lucru şi a-l vinde, poate să-l şi înstreineze, şi mai vărtos poate să-l dea pentru sufletul său. Cela ce poate să va, poate să şi nu va; adecă fiiştecarele, la ale sale lucruri, după ce va lăsa ficiorilor săi a treaia parte sau giumătate, precum s'au zis mai sus, poate, după aceaiş, ceilaltă avuţie să o dea cui îi va fi voia.

Hotărăre.

De vreame ce s'au dovedit că dieţile săntu adevărate şi cu iscălitura răpăosatului şi cu slova sa întărite, şi nu numai că aceasta moşie au orănduit-o fiiului său celui mai mare pentru vecinica pomenire a sufletului său, ce încă şi baştina aceştii moşii au fost a maicii lui Vasăle, cu care au încăput răpăosatul de au mai cumpărat şi alte părţi; şi mai vărtos că sfănta pravilă poronceşte să fie dator tatăl a păzi fiilor săi numai a treaia parte din averea lui, iar cu doao părţi îl volniceşte să facă ce-i va fi voia, socotit-am şi noi că această rănduială şi aşazare părinţească ce iaste întărită şi de blăstăm asupra fiilor sai să rămăie statătoare şi bine întemeiată, după cum însuşi răpăosatul Vornic, ca un tată fiilor săi şi stăpăn averii sale, ce-au socotit cu dreptul au rănduit şi au aşăzat. Iară cea desăvărşită hotărăre rămăne la stăpăneasca socoteala Mării Tale.

Leat 7262, Dechemvrie 24 dni.

(s) Iacov Mitropolit Moldaviei.

(s) Cost. Car., biv Vel Postelnic.
(s) Mihai Racoviţă, Vel Vornic.
(s) Costandin Razul, Hatman.
(s) Costandin Balş Vel Vornic.

(Bibl. Ac. Rom. 113/XIII.)

14.

1765, Octombre.

Copie după înparţală fiilor şi fiicelor lui Iordache Ruset Vornicul.

Copie după împărţala ce au avut fraţii Rusăteşti.

Învoială de înpărţala, ce am făcut de moşiile ce ni-au rămas de la răpousatul Vornic Iordache Ruset Vornic, care au fost neînpărţite, afară de cele numite la diiată, care şi acele s'au scris la partea fieştecăruia frate, precum arată. 1765, Octomvrie.

Partea ce i-au venit la această înpărţală dumisale răpousatului Costandin Ruset Vornic:

No.	
1	Sat întreg Lencăuţii, la Sărata.
1	Sat întreg Telineştii, la Orhei.
1	Sat î treg Copul la Vasluiu.
1	Sat întreg Micleştii, la Putna.
1	Sat întreg Torceştii, tij la Putna.
1	Sat întreg Budeştii, tij la Putna.
1	Sat întreg Mihăileştii, tij la Putna.
1	Sat întreg Părliţii la Ţinutul Eşului.
8	Sate facu.

Moşiile ce sănt date la diiată tot dumisale Vornicului:

1 Sat întreg Drăgşanii la Hărlău.
1 Sat întreg Storeştii, tij la Hărlău.
1 Sat întreg Novaci , tij la Hărlău.
1 Sat întreg Şăndrenii, tij la Hărlău.
1 Sat întreg Bereştii, la Putna

Aceste moşii de mai sus arătate sănt date toate în partea dumisale Vornicului Costandin.

Partea ce s'au vinit la această înpărţală dum[nealui] răposatului Ioniţă Roset Banul.

1 Sat Gărleştiĭ, la Tecuciu.

1 Sat Văscăuţii, la Orheiu.
— Sat Dobroteştii şi a treia parte din Goideştii, pe Săracine, la Putna, drept un sat.
1/2 Poiana, Nicoreştii, drept un sat la Tecuciu.
1 Sat Nemţănii, la Soroca.
— Părţile din Chişărăi, pe Jăjăia, în Ţinutul Eşului, şi doi bătrâni din Boräşti, de pe Vilna, ot Vasluiu, drept un sat.
873 Pămănturi din Ciocărleşti, pe Răbrice ot Vasluiu, şi 42 şi 20 paşi la Zahaicani, ot Tecuciu.
6 Sate şi o bucată fac.

Moşiile ce sănt date la diiată tot dumis[ale] Banului Ioniţă:
1 Sat Şcheia pe Siretiu la Roman.
1 Sat Piticenii, tij la Roman.
1 Sat Parauleştii, tij la Roman.
1 Sat Hulubeştii, la Tecuciu.
Aceste de mai sus arătate moşii sănt toate date în partea dumisale Banului Ioniţă.

Partea ce s'au venit la această înpărţală dumisale răpăusatului Andrieş Roset Logofăt:
1 Sat la Lora, la Orheiu.
1 Sat Budeştii, tij la Orheiu.
1 2 Sat Vascanii şi pol sat Policenii, la Lăpuşna, drept un sat.
1 2 Sat Dorneştii, la Dorohoiu, şi partea Lupului, feciorul Sohii, pe Cogălnicel, la Lăpuşna, şi a patra parte din sat din Narafghei, la Covurluiu, drept un sat.
233 Pămănturi la Hoceşti, 220 pămănturi la Măcreşti şi 30 pămănturi la Cotărleşti, ce sănt la Vasluiu, drept un sat.
Locul targului Tecuciului, cu moşie de la Tălăbăscul, cu vad de moară, drept un sat.
280 Pămănturi din gura Telejănii, ce să chiamă locul Booei, ot Vasluiu.
6 Sate fac.

Moşiile ce sănt date la diiată tot dumisale Log[ofătului] Andrei:
1 Sat Roznovul, la Niamţu.
1 Sat Habăşăştii la Roman, cu moşăile ce şănt cumpărături de la Stăre, adică Bogdăneştii,

1 Sat Mirceştii, la Suceava, pe Siretiu.
1 Sat Zagojii, la Soroca.
Acestia de mai sus arătate moşii sănt toate date în partea dumisale Logofătului Andrieş:

Partea dumisale Ştefăniţă Ruset Vel Logofăt ce s'au venit la această înpărţală:
1 Sat Păhneştii, la Fălciiu.
1 Sat Soleştii, la Vasluiu.
1 Sat Făureştii, la Ţinutul Eşului.
1/2 Sat din Boldeşti şi 47 pămănturi din Moiceşti lăngă Soleşti şi 14 pămănturi din Şerboteşti, la Vasluiu, drept un sat.
192 Pămănturi din Dănileşti, ce să chiamă acum Hănsarii, şi parte din Bubuşăni, cu parte lui Fenii din Străhice, la Hănsari, şi parte din Isărhana, drept un sat la Fălciiu.
2 Părţi din giumătate de bătrăn la Creţina şi părţile Urătei din Roşiori şi 14 pămănturi din Crăsnăşani cu parte din munte şi din Bereşăni, la Fălciiu, drept un sat.
2 Hliză de loc din Mărtureni şi din Dobroslăveşti, din vale Tărăcenilor, şi doi bătrăni din Comăneşti, la Vasluiu.

6 Sate şi o bucată fac.

Moşiile ce sănt date la diată tot în parte dumisale Logofătului:
1 Sat Bribeştii *(sic)*, la Vasluiu, cu moşiile ce sănt cumpărate înprejur de la Darie Sulgerul, cu Popeştii, cu parte din Ciorteşti, din Coropceni şi cu săliştile din fundul Crasnii, ce sănt de Fălciiu şi de Vasluiu.
1 Sat Tohatinul, la Orheiu.
1 Sat Trifăuţii, cu locul tărgului, la Soroca.
1 Sat Todireştii, la Vasluiu, s'au dat dumisale, din mijloc, pentru Popeştii ce au eşit rău, după dovezi ce au arătat dum[nea]lui Vel Logofătul.

Aceste de mai sus arătate moşii sănt toate date în partea dumisale Vel Logofătului.

Moşiile ce s'au dat la patru surori la această înpărţală, precum ne porunceşte răpousatul Vornic Iordachi în diiata sa, să mai dè di soră căte o moşie la o înpărţală ca aceasta, afară de cele date în diiată:

Parte dumisale Logofetesii Catrinii:

1 Sat întreg la Orheiu, anume Rădenii, care i s'au dat acum, afară din cele date la diiată, anume Mălăeştii ot Fălciiu, cu moşiile de pin prejur, adică Hăineştii, şi din Bogdăneştii, şi Mălcăuţii, la Orheiu.

Parte dumisale Jăcniceresii Nastasicăi:

1 Sat Dămăcuşanii, Samoileştii pe Răbrice, la Vasluiu, în care sănt 386 pămănturi, care i s'au dat acum, afară din cele date la diiată, anume: Ţabucanii, la Neamţu, Zugravii, la Hărlău, Săvenii, la Dorohoiu.

Partea dumisale Vitoriei:

1 Sat Ţopărlanii, la Fălciiu, care i s'au dat acum, afară din cele date la diiată, anume:
Mileanca la Dorohoiu.
Posadnicii, cu Şasia, de peste Prut, la Ţinutul Eşului.

Partea dumisale Bănesii Ruxandii:

1 Sat Băluşănii, la Fălciiu, care i s'au dat acum, afară din cele date la diiată, anume:
Hultureştii, la Vasluiu.
Şchiia, tij la Vasluiu.
Zlatăreştii, tij la Vasluiu.

Şi, afară din aceste moşii ce s'au înpărţit acum, mai sănt şi alte moşăi tot de la dum[nea]lui răpousatul Vornic Iordachi, care, fiind de multa vreme necăutate, nu s'au pus la înpărţală, pănă când să vor lămuri, apoi iarăşi şi acele să să înpartă numai pe fraţi, fiindcă surorilor li s'au dat partea lor.

Pe cea veche înpărţală sănt iscăliţi Anastasia monahiia, i Ştefan Roset Vel Logofăt, i Ioan Pălade Vel Vistiernic, i Ianache Costandache Vel Vornic, i Ianache Mile Vel Spătar, Neculai Roset paharnic, i Vasăle Roset Hatman, i Vasile Razu Hatman, i Filip Catargiu Vistier.

(Bibl. Ac. Rom., LXXXI, 56.)

15.

1767, Februar 27.

Copie după diata Hatmanului Vasile Roset, prin care îşi împarte averea la copiii săi şi la diferite instituţii de binefacere.

Diiata Hatmanului Vasile Roset:

De vreme că ştiut iaste şi cunoscut că în lumea aceasta săntem

mult mai puţin decât un oaspe — să tămplă a mai merge iară unde au mai fost în gazdă, iară din cei morţi a sa întoarce vre unul nici odinioară până în zioa aceia când va înviè Domnul Dumnezău pre morţi, — pentru aceia dar mi s'au căzut şi mie a face diiată şi rănduială casăi mele păr sănt în toată cunoştiinţa şi simţire mè; însă după rănduiala şi hotărăre a toate sfintelor pravile, care hotărăşte că părintele iaste datoriu pentru fiii săi a păzi a triia parte din toată averea ce va avè, iar cu cele doî părţi să fie volnic a face ce va vrè. Pentru aceia dar şi eu, cumpănind şi păzind acè a triia parte, am rănduit-o fiilor miei după cum arată mai jos, şi aşa să aibă parte şi soţul mieu Safta, după poronca pravilii, adică:

Partea fiiului mieu, lui Lăscărache, satul Făntănelile, cu casă şi cu biserică de piatră, cu vaduri de moară în Bistriţa şi în Limpede şi cu alte părţi de moşie şi cu alte părţi di pin prejur, care sănt a mele, şi satul Beşenii di pe Bistriţe, de la mal, ce-m iaste danie de la Adam, şi satul Mărginenii iarăşi să fie a lui Lăscărache, cu casă şi cu biserică de piatră, şi satul Bozenii şi giumătate de satul Verceştii şi părţile din Iucaşi şi viile de la Odobeşti, din deal, ce le-am cumpărat de la Costache Lazu şi de la alţii, iarăş să fie a lui Lăscărache, şi viile de la Odobeştii din vale, care îmi sănt de la maică-mea, iarăşi să fie a lui Lascărache, şi viile de la Cotnariu, de la Zlodica şi de la Serata, iarăşi le-am dat lui Lăscărache. Şi viile de la Spărieţi să fie jumătate a lui Lăscărache şi giumătate să fie a lui Vasile. Satul Tahicăuţii, de la Orheiu, ce l-am cumpărat de la Vasile Adam, să fie iarăşi a lui Lăscarache. Aceasta iaste partea care am rănduit-o fiiului meu Lăscărache.

Parte fiiului meu Ilie: satul Şărbeştii, cu casă şi cu biserică gata şi cu părţăle din Dragomireşti şi din Hlăpeşti, şi satul Măstacănul, care îmi iaste mie jumătate cumpărătură, iară giumătate îmi iaste di pe Catargieşti, şi părţile din Belceşti şi jumătate de sat de Leoieşti şi părţile din Miroslăveşti, cu părţile ce am zălog de la Ghidionescul, şi părţile din Horniceni, şi alte părţi ce-or mai fi prin pregiurul Şerbeştilor, să fie toate a lui Ilie; iară satul Briţc nii după cum l-am dat lui Toader Stegariul, şi nici să nu să atingă, cum l-am avut slugă credincioasă şi de odihnă la toate trebile mele, şi-i mai dăruesc şi două sălaşi de Ţăgani să-i mai dè fiii mei Lăscărache şi Ilie. Satul Ionice, de la Soroca, iarăşi să fie a lui Ilie, şi satul Maşcăuţi de la Orheiul, ce-l am zălog de la Negel

pentru cinci sute de lei, iarăşi să fie a lui Ilie, căci lui Lăscărache i-am dat doâ moşii cu toată aşezare cât îi trebue. Viile de la Scurta toate să fie a lui Ilie, cum şi toate viile de la Huşi să fie a lui Ilie. Pe jumătate viile de la Sparieţi sa fie a lui Vasile, iar pe giumătate să fie a lui Lascarache.

Parte fiiului mieu Iordache: moşie de la Piatra, care o am schimbatură cu episcopul de Roman, şi o bucată de loc ce o am danie de la Mărie Sa Ioan-Vodă. Aceasta moşie să fie toată a lui şi, piste bani şi altele ce i-am mai dat în căteva rănduri şi acum, îi mai dăruesc sa i să mai dè cinci sute lei bani gata, şi un plug de boi şi zăci vaci cu viţai, şi o sută doâzaci dè stupi şi doi telegari cu o leftică din cele mai vechi, şi patru selaşi de Ţigani, ţâindu-i-se în samă cele ce a mai fi luat. Şi-i mai dau şi trii pogoane şi giumătate de vie de la Drăgşeni, din ograda Mitropoliei. Aceasta iaste parte fiiului meu Iordache, şi aceasta să-i fie. Iară, de nu s'a mulţămi şi de aceasta, să fie lipsit ca unue ce i să cade să fie lipsit din clironomie părinţască după faptele şi umbletile lui, şi nu m'am îndurat şi i-am făcut parte ce-am socotit. Şi-i iaste în destul, de a avea minte, că are cu ce trăi, iara, de nu s'a mulţămi, iarăşi zic să fie de tot lipsit şi să moştenească numai blăstămu care i-am dat mai înnainte, iar, de să va odihni pe poronca mè şi pe diiata aceasta, să fie ertat, şi Dumnezau să-i dè căt a trai cu fericire, şi pe urmă sfărşit bun să dobăndească sufletul la înpărăţie lui Dumnezău, că aceasta iaste cè mai folositoare.

Partea fiicii mele Saftii, pentru bucate am poftit să iai bani, şi i-am dat trei pungi de bani şi odoară şi strai: din care am avut în vremea aceia mai bune, i le-am dat ei, şi i-am dat şi viele de la Drăguşeni, ce sănt într'o ogradă, cu cramă bună. După aceia l-am mai dat un loc de casă în Eşi, în Tărgul-de-sus, care l-am luat la mezat patru sute şi cinci lei, şi să i să mai dè şi acum cinci sute lei bani; piste Ţăgani ce i-am dat şi au luat, să i să mai dè şi acum doâ şălaşe de Ţăgani şi blagoslovenie de la Dumnezău.

Parte fiicii mele Catrinii, i-am dat, cănd am măritat-o, opt pungi de bani, bani gata, şi i am dat şi strai şi odoară, toate scumpi, bune şi noâ, că mi-au dat mana de i-am dat mai mult decăt Saftii, şi l-am iubit pe Vasile mai mult ca pe un ficeor, dar s'au tămplat vas netrebnic. Eram făgăduit cinci mii de lei, şi patru mii i-am dat bani gata, iară o mie lei am poprit-o pentru cheltuiala nunţăi, fiindca tot eu [am] cheltuit şi cu nunta miresii şi a mirelui: fiind

Domnii la nuntă o săptămână, au cuprins cheltuiala nunţii cinci pungi de bani, şi straele miresăi, ce i să cădè lui a i le face, le-am făcut eu, şi la toate aceste nime un ban n'au prins. Şi pentru acestea i-am propit aceasta o mie lei, şi iaste bine şi cu dreptate propită. După ce l-am luat ginere, au început cu mare vrăjmăşie şi vrajbă, şi întăi asupra tătâne-său cu vorbe amară, şi atăta de urăte, căt nici a le grai nu să cade, căt rămăsese lucrul să-mi eu fata, și doi ani amar am obicnit, făcând tot chipul de silinţă de s'au mai potolit. După aceasta, văzînd aşa, au început asupra mè cu mănie şi cu vrăjmăşii, căt să ispitiè şi la Divan să mă tragă; pentru care cu toată dreptatea lui Dumnezău şi a oamenilor i să cade să fie lipsit de clironomie, şi a tătăni-său şi a mea. Dar eu nu m'am lipsit, neîndurăndu-mă de fiica mè Catrina, şi cele ce i-am dat să fie bine date, iar mai mult să n'aibă gură să cei; iar, de s'o ispiti, blăstămat să fie de Domnul Dumnezău, şi el şi toţi care-i vor da ascultare. I-am mai dat şi moşiia Corlăteştii, de la Ţinutu Tutovii, di pe Horăiata, cu heleşteu şi temelii şi biserică de piatra; i-am mai dat şi şase pogoane vie lucrătoare la Nicoreşti; şi aceste să-i fie de bine, iară mai mult nu. Şi, de sa va mulţămi, să le facă Dumnezău gardu, iară, după lăcomie lui, de nu să va mulţ[ăm]i, să fie osănda, şi ascultare să nu aiba.

Parte fiicii mele Ilincăi, au luat odoară şi bucate şi strai după orănduială, şi mai mult decăt altele, şi încă i-am dat pe de-asupra bani şi odoară, şi i-am făcut şi o păreche de casă aice, în Iaşi, cu care am cheltuit mai mult de o mie de lei. Afară din toată tocmala ce am avut, să aibă a lua şi din Ţiganii socru-mieu, lui Balş, pe jumătate, iară pe giumătate să fie a fiicei mele Aniţăi, osabit de un Ioan pitariul, care îmi iaste danie de la Mărie Sa Grigorie Vodă Ghica, şi un Toma băet, bucătar, frate lui Gheorghie. Aceştie să fie a fiiului mieu Vasile din partea socrului mieu, osabit de a patra parte ce i să va veni din Ţăganii miei, precum oi arăta mai gios, iară ceialaltă parte pe giumătate din Ţiganii socru-mieu să fie a Aniţăi. Iar pentru satul Caiata de la Ţara Muntenească, ce-mi sănt de la socru-mieu Balş, am fost-o dat Ilincăi şi ginerelui mieu Iancul, şi au pohtit mai mult, să-i dau satul Bălţaţii, cu crăşma, decăt satul Caiata: măcar că Bălţaţii era daţi fiiului mieu lui Lăscărache, dar i-am luat de la Lăscărache şi i-am dat Iancului, şi Lăscărache în locul Bălţaţilor să stăpănească Căiata. Iar, de a priimi

Iancul să iai Caiata, să dè Balțații, iară Lăscarache și Iancul să stapăneasca Caiata.

Parte fiicii mele Aniței, să i să dè după izvodul ce am dat la dumneei cuscra Marie Jicniceroae și la părintele Mitropolitul, și doâ mii de lei bani gata, și deosebit o samă de bani pentru a i se împlini o samă de bucate ce n'am. Și, de n'oi trăi eu pără oi mărita-o, pentru trii randuri de strai ce să cade să-i fac și pentru lipsa a o samă din pojijie din casă, să i să mai dei o mie cinci sute lei, și giumătate de lanțuh de aur ce au ramas de la Ilinca, și toată partea mea cătă iaste în satul Păstrăvenii: fiind ia fata cè mai mică, i să cade să moșteniască ia și casa mè, și morile, și toată moșie cătă iaste parte mè, și cu parte din pod ce i să va veni. Aceasta iaste parte fiicii mele Aniții.

Parte fiiului mieu Vasile: casale de la Jijie, cu biserică de piatră și cu mori și cu toată parte ce am schimbătură de la Bărboiu, și cu toată parte ce am cumpărat de la Arghiroae drept o mie lei, și să aibă a trăi cu mumă-sa. Însă a vinde sau a dărui din parte copilului să nu fie volnică, numai pănă a trai Safta să stăpăniască toate,— atăt Țigani, căt și moșie și bani și bucate și tot ce iaste parte copilului, după rănduiala ce am înpărțit, adică toți Țăganii și banii gata; și datorii să să facă patru părți, și întăi să să scoată grijile mele păr la anul și cele ce-am randuit oamenilor casii. Și cele ce-or rămănè, făcăndu-se în patru părți, o parte sa ia Safta, o parte să ia Lăscărache, o parte să ei Ilie, o parte să ia Vasile, fiiul mieu cel mai mic. Și așa să să urmezi și pentru Țăgani: cei din Jăjie să rămae la Jăjăe și cei de la Făntănele să rămăe la Făntănele și cei de la Mărgineni să-i ei Ilie, să-i mute la Șărbești. Și, de ar fi trecănd undeva salași mai multe, cu bună învoială ca frații să să învoiască unul altul, Țăgan pentru Țagan; dar să nu dè bani. Iar pentru casăle din Iași, de mi-a ajuta Dumnezeu să le gătesc, sau păr unde le-oi găti, să aibă a le stăpăni Safta și cu fiiul mieu Vasile și cu Lăscărache și cu Ilie, și să trăiască cu omenie, dănd mumii lor toată ascultare și cinste. Iar, de s'a tămpla să moară copilul, fiiul mieu Vasile, să le stăpănească Safta, înpreună cu Lăscărache și cu Ilie, iară după sevărșire și a Saftii să rămăi a lui Lăscărache și Ilie, iar mai multă supărare nime nimărui să nu facă. Iar pentru livada de la Copou să aibă a o stăpăni Safta și Vasile și Lăscărache și Ilie. Din vii am rănduit și fiiului mieu Vasile șase pogoane și jumătate, ce am cumpărat de la Vasile

Potlog în deal la Odobeşti, şi viile de la Cruce, ce le-am cumpărat de la Ilie Zalucilă şi de la dumnealui Logofătul Iordache, şi pe jumătate din viele ce am la Spărieţi: jumătate să fie a lui Lăscărache şi giumătate a Saftii şi a lui Vasile, cum şi viile de la Cetăţue, ce le am de la socrul mieu Balş, iarăşi să fie a lui Vasile şi a Saftii; iară viile de la Păşun să fie a călugăriţălor de la Prapadoamna Paraschiva.

Rănduit-am şi pentru parte sufletului mieu, cele ce am socotit să să dea la spitalul şi la Sfeti Spiridon, şi le-am dat, şi să fi date: satul Cusros *(sic)*, înpreună şi cu alte patru sate ce sănt alăture, cu heleşteu gata, cu mori gata, — după moarte mè îndată să rămăe supt stăpănire mănăstirii. Rănduit-am şi o samă de Ţăgani care s'or arăta, anume ceata căldărarilor cu Vasile judele şi cu tot neamul lor, şi un Buză Ţigan cu toată oarda lui: măcar că pe acel Buză Ţăganul, cu pricina cuscriilor, l-au tot stăpănit Hatmanul Razu, dar să fie a Sfăntului Spiridon; ceata coroerilor, cu jude cu tot, să fie iarăşi a spitalului şi a Sfăntului Spiridon; ceata lui Coman judele şi cu toata oarda lui iarăşi să fie a spitalului şi a Sfăntului Spiridon. În Ţăganii căldărari iaste şi un Ţăgan căldărar, un Ţăgan anume Snagovanu, care l-am luat cu judecată, după cum îl arată în carte de judecată: iarăşi să fie a Sfăntului Spiridon, cu toţi feciorii lui. Şi scrisori, ispisoace, căte sănt pe Ţigani, ce am rănduit la Sfeti Spiridon, să să dè toate la părintele Vladica şi la vechilii mănăstirii, ca să nu să răsae vre-o scrisoare. Viile de la Copou, care am rănduit tot la Sfeti Spiridon, să fie a lui Sfeti Spiridon, cu toată livada cătă iaste în îngrăditura viei. Mai rănduit-am la Sfeti Spiridon o crăşma ce o am în Tărgul Făinii, ce o am cumpărat-o de la Banul Negel în opt sute de lei, cu dughiana şi cu furnu, dupa cum arata zapesul. Mai rănduit-am la Sfeti Spiridon o crăşmă în Surlărie, care am facut-o eu, şi cu tot locul ce are pentru dughiana, să fie a lui Sfeti Spiridon.

Rănduit-am din crăşme şi pentru fiii mei:

Lui Lăscărache îi dau crăşma de la Ferat, pe Podul Vechiu, cu toate dughenile căte sănt a crăşmei.

Fiiului lui Ilie îi rănduesc crăşma de la Slănină, în Tărgul-de-sus, şi cu toate dughenile ce arată în zapesul ce am luat de la Slănină, bez un loc ce am luat de la Slănină în patru sute cinci lei, care l-am dat ginerelui mieu Ştefan, să fie dat.

Rănduesc şi fiiului mieu Vasile crăşma ce o am luat de la Bu-

zilă, şi cu toate dughenile ce scrii în zapis de la Buzilă, care sănt în Tărgul-de-sus.

Rănduesc şi soţului mieu Saftii crăşma cè noâ ce o am făcut eu în Cizmărie, pără la sevărşire ei să o stăpăniască, iară după sevărşire soţului mieu Saftii să rămăe şi crăşma aceasta iară la Sfeti Spiridon şi la spital, pentru chivernisala şi hrana bolnavilor şi a streinilor.

Iară pentru moşiile ce am la Ţănutul Lăpuşnii, în olatu Tătarilor, fiindcă o moşie Todirenii îmi iaste de la socrul mieu Balş, de pe Ursechioae, să fie tot a Saftii, iar după moartea Saftii să rămăe a copilelor ce sănt facute cu Safta, iară moşie Scroafa şi Ursoae, ce sănt alăture cu Todirenii, care îmi sănt de pe moşul mieu, tatăl mumii mele, să le stăpănească Lăscărache şi Ilie, iară pentru moşăe Robae, cu toate părţile ei, şi cu pod în Prut, care mi-i cumpărătură de la unchiul mieu Toderaşco Jora şi lui i-au fost rămase de la moşul Jora, şi aceasta moşie o dau cu totul să fie a Sfăntului Spiridon şi a spitalului lui pentru bolnavi şi streini, pentru chiverniseala măncării. Parte de moşie ce am la Ruptura şi la Măstacăn şi pe Iapa să fie a fiiului mieu Lăscărache, iar parte de moşie ce am la Sibii şi la Vămnii (?) Domnii, să fie a fiiului mieu Ilie. Iarăşi mai arăt pentru casăle de la Jăjăe, cu biserică şi mori şi toată moşie care am dat fiiului mieu Vasile, iară, de s'a tămpla să moară fiiul mieu Vasile, atunce să rămăe casăle din Jăjăe, cu toată moşăe şi cu biserică şi mori, a fiiului mieu Ilie, ca să aibă şi el doâ moşii cu casă şi aşezare, după cum am dat şi lui Lăscărache, dar pără a trăi Safta să le stăpăniască Safta pănă la sevărşenie, şi să trăiască şi Ilie cu mamă-sa, cu bună învoială, pănă la sevărşenie. Iar pentru vii şi Ţăgani şi bucate şi bani ce um dat fiiului mieu Vasile, cănd s'a tămpla tămplare ca aceia să moară, atunce acele toate să să facă în trii părţi, şi o parte să o ia Safta, mumă-sa, ca să-i fie pentru grijăle ei, iară doâ părţi să le ia Lăscărache şi Ilie; iar alţii să n'aibă treabă.

Păr a[i]ce am arătat părţile a fieştecăruia, după cum m'au luminat Dumnezău, şi aşè să să urmeze la toate. Iar pentru toată păine ce am, vechi şi noâ, la Făntăneli, la Mărgineni, la Şerbeşti, la Jajăe, şi pe aiurea, din toată păine pe jumătate să se dè la săraci, iară jumătate să fie pentru grijăle mele şi pentru hrana casii. Iară pentru toate bucatile mele: boi, vaci, epi, stupi, oi, — căte a da Dumnezău să rămăe, şi Ţăgani şi bani gata şi datorii,—

toate să să facă în patru părți, și să ia o parte Safta, o parte Lăscărache și o parte Ilie, o parte fiiul mieu Vasile cel mai mic. Numai întăi și întăi să să scoată cele ce rănduesc să să dè pomană la seraci și la oamenii casii pentru sufletul mieu, ca, de vreme ce port de grijă și înpart pentru fiii miei — ostenelile mele —, cu căt și mai întăi și mai mult mi să cade pentru ticălosul și păcătosul mieu suflet, cu care Dumnezăul puterilor să facă milă și să-l măntuiască. Și rănduesc doâzeci vaci cu viței să se dea la seraci și doâzeci și patru rănduri de strai să să facă și să să dè la seraci, și nu un rănd de strai să-l socotiască cu haină, ce fieștecare rănd să-l socotească cu toate deplin, păr la cămeși, și așè să înplinească pe la seraci doâzeci și patru de rănduri. Un plug de boi, adică zăci boi, să să dè la Dragomirna cu toate hinteile și doâ sute și cincizeci de lei bani; tij zăci boi să sa dè la mănăstire Horice, patru vaci cu viței tij să să dè la Horice și 2 cai; o sută doâzeci de stupi să să dè la Patruzăci de mucenici. O mie de lei să să dè la seraci la zioa îngropării, și o mie de lei să să dè la fete serace, și o mie de lei să să dè la sărindare pe la mănăstiri și pe la biserici, și mai întăiu pe la bisericile ce sănt ctitor: cinzăci lei la Sfeti Theodor, să facă cinci sărindare, cinzăci de lei la Curălariu, doâzăci de lei la 40 de mucenici, doâzăci de lei la Vulpe, doâzăci de lei la Lunca Bărnovii, la biserica care am făcut-o eu; treizăci la Prapadoamna Parascheva; la Doljăști-sus de *(sic)* cinzăci lei; la Sfeti Nicolae de la Ocnă să să dè cinzăci lei, și la celelalte biserici pe la care sănt ctitor: la Făntănele, la Obrejăști, la Țușcani, la Mărgineni, la Șerbești, la Jăjae, — pe la fieștecare căte îți socoti să dați. Și să dați și cinzăci de lei și la sehăstrie cè de piatră de la Putna. Și toate grijile anului să le înpliniți, după cum scriu și după porunca pravilii. Și pentru rănduielile bisericii de la Mărgineni, după cum scriu în diiata tătăne-mieu, așa să să urmezi, căci acolo sănt îngropați părinții. În toată vremea milostenie și frica lui Dumnezau să nu va lipsască, că aceasta iaste înțălepciune și viiață. Și să mai dați la Prapadoamna Paraschiva șasi vaci cu vițăi și șasăzăci de stupi. Și aceste ce rănduesc, să să dè dintr'al mieu,— rănduesc —, și să să dè. Iar cine s'ar ispiti să smintiască cè mai mică din căt rănduesc, unul ca acela să fie blăstămat de Dumnezeu și de mine păcătosul, și pricopsală să nu aibă.

Această orănduială și diiată ce am făcut fiilor miei și după cum

le-am orănduit, aşa sa urmezi toţi şi, urmănd aşa, să fie blagosloviţi de Dumnezău şi de mine. Iară carele s'ar ispiti a strîca sau sminti din diiata şi rănduiala mè, unul ca acela să fie de Dumnezău blăstamat şi osăndit şi de la judecată ruşinat şi neascultat.

Milostive Doamne şi cinstiţi părinţi şi cinstiţi boeri, aşè mă rog lui Dumnezău şi tuturor iubitorilor de Dumnezău, această diiată a mea să să păziască şi să să întăriască, că n'am păzit numai a trie parte, parte fiilor mei, după pravilă, ce mai mult le-am dat şi din cele doâ părţi ce mi s'au căzut a le popri. Parte mè de-am poprit, şi de am dat cuiva mai mult, sa fie bine dată, nici mai mult să nu să întindă. Iară moştenitoriu şi clironom, în urma mè las să urmezi după cum am arătat mai sus, să traiască cu pace şi cu învoială, nedand niciunul niciun feliu de pricină sau de gălciavă, după învăţatura mè. Iar care şi care nu va avè minte să urmezi după învăţatura mè cu parte ce i s'a veni, să lipsască din casă. Iară diiata aceasta la nimic să nu să strămute, şi osăndit fiiu a fi acela care n'a asculta învăţatura şi porunca tătăne-său. Şi iarăşi îţi zic, Lăscărache şi Ilie: cu Safta, muma voastră, să trăiţi cu învoială, ca cu un părinte, şi ţie, Safto, îţi poruncesc să-i iubeşti ca pre fiii tăi întru toată dreptate, şi niciodată să nu fii volnică a te mărita, măcar că sănt încredinţat că nicìodată în capul tău minte sau părere ca aceia n'a veni; iară, de s'a tămpla o nebunie ca aceia să-ţi vie, să aibi a pierde toată parte ce ţi s'au vinit de la mine, după poronca sfintii pravili, ce zice că femeia ce n'a cinsti parte bărbatului, cè d'intai cununie, şi de să va mărita de al doile, să-şi piiarză toată partea ei ce i să vine de la bărbatul ei. Să mai daţi la Prapadoamna Parascheva şasăzăci merţă grau pe an, însă 30 merţă să daţi de grău ce s'a lua de pe moşiile din olatu Tatarilor, Scroafa şi Ursoae, şi 30 merţă sa daţi din grăul de la Jajăe; însă 30 merţă să le daţi la Sfeti Gheorghie şi 30 merţa să le daţi la Sfeti Dimitrie. Din straele mele, numai contăşul cel cu spinari şi cel cu guşa să-l luaţi voi, iara celelante strae, — toate din cele mai bine —, să daţi la feciorii de boeri săraci; iară celelalte strae, cate am toate, să le daţi la slugile mele, care mă slujasc, la fieştecare dupa cum m'au slujit, şi să le mai daţi şi bani, după izvodul ce am lasat iscalit de mini. Şi aceste ce vă poruncesc să le daţi, să daţi, că eu, căt am pohtit la cele bune, mi-au agiutat Dumnezău şi li-am făcut, şi voi, de veţi avè nădejde la Dumnezau, v'a ajuta de'ţi face, şi va înmulţi. Şi

pentru credinţă am iscălit. Şi, după cum scriu toate, aşè să să urmezi, şi să fie neclătit.

Let 7275 (1767), Fev[ruarie] 27.

Acest suret de diiată este scos asemine de pe suretul dieţii Hat[manului] Vasile Roset, şi iaste încredinţat cu iscălitura dumisale Logof[ătului] Iorgachi acel suret de pe care s'au scos acesta.

1779, Ghen[arie] 6.

(Bibl. Ac. Rom., XVI, 149.)

Notă. Vasile Roset Hatmanul, cel ce face această diată, este fiul lui Iordachi Roset Vornicul şi nepot lui Lascarachi. Din cei cinci fii ai lui Constantin Cuparul (Lascarache, Scarlatache, Manolache, Iordache şi Manolache) numai trei s'au stabilit în Moldova şi au lăsat descendenţă. Aceştia sînt Lascarache, Manolache şi Iordache. Vasile Roset, cunoscut supt numele de Hatmanul, a ocupat timp de patruzeci şi cinci ani o mulţime de demnităţi. A fost Vel Medelnicer, Vel Păharnic, Vel Vistier, Vel Spătar, Vel Vornic şi Vel Hatman. În 1765-6 a fost Epitrop al Spitalului Sf. Spiridon. La 1772 era primul boier al Divanului, tot în calitate de Vel Hatman (Ac. Rom., II, 277). La adînci bătrîneţe se călugărise supt numele de Varlaam la schitul Doljeşti (Arh. Stat., M-rea Agathon, II bis, 89). Trăia încă la 1775, Aprilie (Ac. Rom., ms. 90, fol. 124, *idem*, ms. 91, fol. 83). La 1776 era mort (Ac. Rom., XV, 138). A fost îngropat la Doljeşti (M-rea Agathon, *l. c.*).

Pentru o mai bună înţelegere a neamului rosetesc dau în p. 98 o schiţă genealogică pentru sec. XVII şi începutul sec. XVIII, locul nepermiţînd mai mult.

15.

1776, Iunie 25.

Testamentul (în greceşte) al Doamnei Ecaterina, soţia răposatului Domn Constantin Mavrocordat Voevod prin care îşi împarte averea la fiii săi:

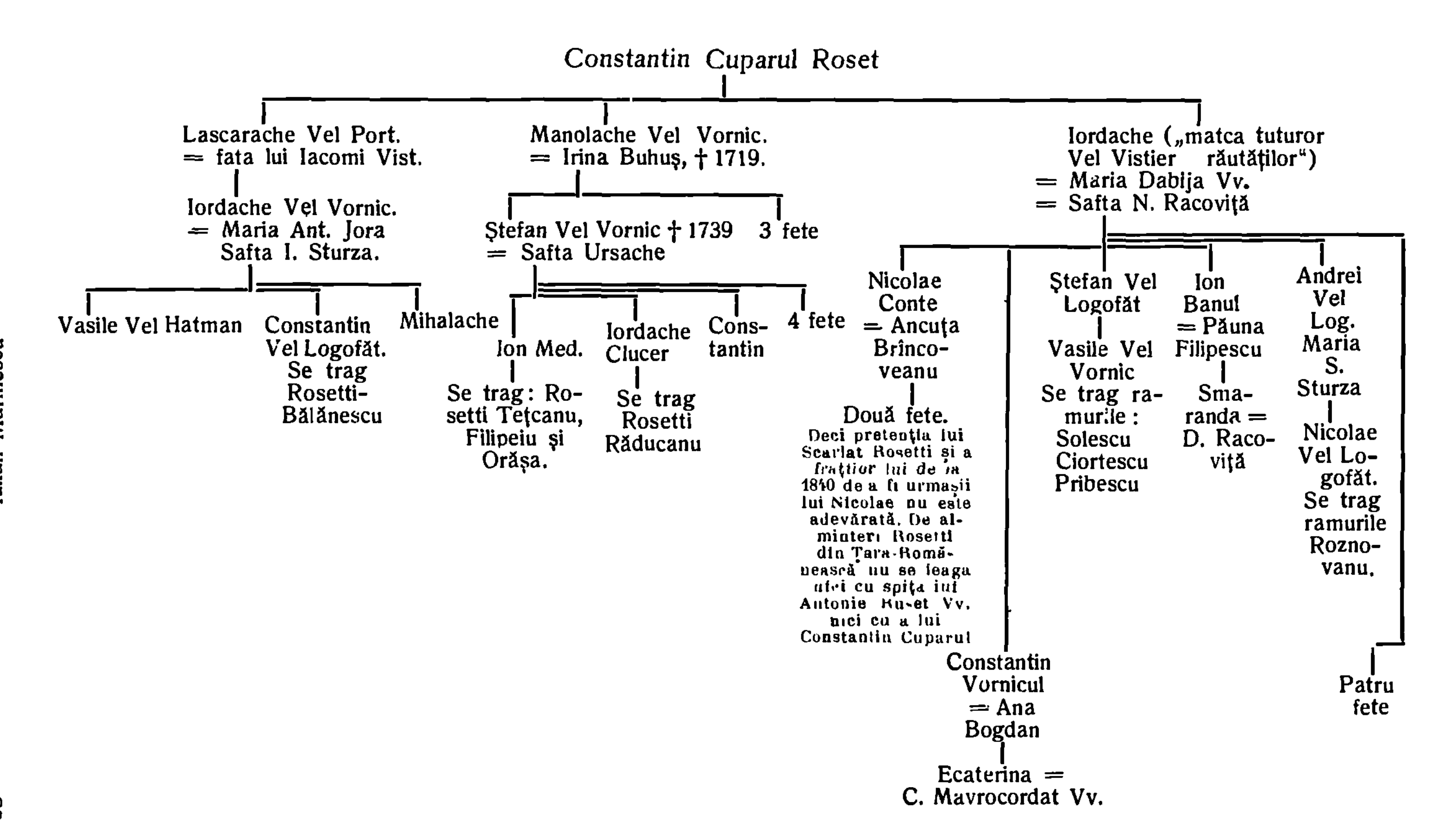
Lasă fiului său beizadea Iancu moşiile Bereştii, Dofteştii, Mihăleştii, Budeştii şi Micleştii din judeţul Putna, cum şi zece pogoane vie la Cotnari;

Fiului său beizadea Alexandru moşiile Legeauţii şi Miresuca la Soroca, Dalianeştii la Orheiu, cum şi zece pogoane vie la Cotnari;

Fiului său beizadea Dumitraşcu, pe lîngă ce-i dăduse prin scrisoarea de la 1776, Martie 11, îi mai dă două moşii Pârliţii (jud. Iaşi) şi Gropi, (jud. Vasluiu) şi cinci pogoane vie.

Cele ce s'ar mai cuveni la înpărţeală cu rudele sale Rosetti să le moştenească iar fiii săi.

7

Constantin Cuparul Roset
Lascarache Vel Port.
= fata lui Iacomi Vist.
Iordache Vel Vornic.
= Maria Ant. Jora
Safta I. Sturza.
Vasile Vel Hatman
Constantin Vel Logofăt. Se trag Rosetti-Bălănescu
Mihalache
Manolache Vel Vornic.
= Irina Buhuș, † 1719.
Ștefan Vel Vornic † 1739
= Safta Ursache
3 fete
Ion Med.
Se trag: Rosetti Tețcanu, Filipeiu și Orășa.
Iordache Clucer
Se trag Rosetti Răducanu
Constantin
4 fete
Iordache („matca tuturor răutăților")
Vel Vistier
= Maria Dabija Vv.
= Safta N. Racoviță
Nicolae Conte
= Ancuța Brîncoveanu
Două fete.
Deci pretenția lui Scarlat Rosetti și a fraților lui de la 1840 de a fi urmașii lui Nicolae nu este adevărată. De altminteri Rosetti din Țara-Românească nu se leagă nici cu spița lui Antonie Ruset Vv. nici cu a lui Constantin Cuparul
Constantin Vornicul
= Ana Bogdan
Ecaterina = C. Mavrocordat Vv.
Ștefan Vel Logofăt
Vasile Vel Vornic
Se trag ramurile: Solescu Ciortescu Pribescu
Ion Banul
= Păuna Filipescu
Smaranda = D. Racoviță
Andrei Vel Log.
Maria S. Sturza
Nicolae Vel Logofăt. Se trag ramurile Roznovanu.
Patru fete

Fetelor și nepoților de fete nu li lasă nimic, fiindcă au fost înzestrate.

2.500 galbeni ce-i datorește surorii sale Domniței Mărioara și 1.000 lei căminarului Predilescu, să-i plătească fiii săi.

(Isc., pec) Ecaterina Doamna. Marturi: Alexandru Mavrocordat, Vasile Razul Vel Logofăt, D. Sturza Vel Vor., Iordache Balș Vist., Lupul Costachi Vel Vor., Dimitru Ianculeu, Nicolae Ventura Post., Iordache Ghica Hatman, C. Paladie Vel Spăt., N. Roset Vel. Vist., Depastas Spăt., Iordache Cantacuzino biv Vel Spăt., Grigorie Balș biv Vel Ban, Man. Bogdan biv Vel Spăt., Vasile Crupenschi Sulger, Gheorghe . . ., M. Rosetos, . . . Căminar, Dimitrie Schilezi, Ilie Catargiu Vel Stol., Σερπάνος . . ., Zosăn 3[ii] Log.

(Doc. particulare.)

16.

1786, Novembre 13.

Porunca lui Alexandru Ioan Mavrocordat, Domnul Moldovei, prin care numește pe Ienachi Roset și Răducanu Roset ca ispravnici ai ținutului Roman.

Noi Alexandru Ioan Mavrocordat V[oe]voda, bojiiu milostiiu gospodar zemli moldavscoi.

Credincioși boerii Domniei Meli, dum[neata] Vasile Roset biv Vel Comis i dum[neata] Costandin Gheuca biv Vel Stolnic, sănătate. Socotindu-să de către Domnie Mè de la zi întăi a lui Dechemvrie, s'au rănduit ispravnici la acel Ținut al Romanului pe dum[nealui] Enache Roset biv Vel Căminar i pe dum[nealui] Raducan Roset biv Vel Căminar. Deci, viind acolo la Roman, să le dați toate cărțile de poronci ce s'au trimis către dum[nea]v[oastră], arătăndu-le pre largu, și cari din poronci au luat săvărșire lor și care n'au luat, ca pentru poroncile ce nu vor fi luat săvărșire să să siliască a le săvărși după poroncă, și, după ce-i veți pliroforisi și pentru toată stare Ținutului și pentru altă orice ar fi trebuință, veți lăsa asupra dum[nea]lor purtare de grije trebilor Ținutului. Și dum[nea]v[voastră] îndată să vă sculați și să mergeți la Ținuturile unde v'ați orănduit ispravnici.

1786, Noemvrie 13.

Din cifertul lui Noemvrie și din alte slujbi să le înpliniți toate și să istoviți la Visterie, trimițind și tabla cifertului lui Noemvrie, împreună cu sama și cu tot istovu, și apoi veți merge la ținutu

unde sinteţi orănduiţi. Căci s'au dat poroncă şi ispravnicilor ca să vă dè tot agiutorul ce veţi avè trebuinţă la înplinire rămăşiţurilor ce veţi fi avănd din slujbile Vistieriei.

(Doc. Sc. Rosetti.)

17.

1787, f. d.

Diata lui Constantin Roset Logofăt.

Privigheţi şi vă rugaţi (zice Domnul) că nu ştiţi zioa, nici ciasul cînd va sosi. Acest cias neştiut, aciastă sosire fără veste, ce Domnul nostru Isus Hristos ne arată că, cunoscăndu-l cu adevărat, au deşteptat cunoştinţa mè, am simţit în sine-mi un cuget, care nu era în ceielaltă vreme a vieţii mele, un cuget care-mi aduce aminte şi-mi zici ce mai aşteptu încă: iată vremea bătrăneţilor, iată ciasul al unsprezăcile au sosit, şi vreme se scurtiazi şi nu mai rămăni loc de prelungire. Pentru cari milostivul Dumnezău mi-au luminat simţirile minţii mele şi mi-au dat deşteptari cugetului, ca mai înainte de săvărşenie vieţii mele din lume aceasta de nimică şi mincinoasă să-mi aşăz la cale cè bună pe fii mei ca să nu rămăe între dănşii mai pe urmă sfezi, gălcevi şi neînvoeli, carile este cel mai de scandal şi nesuferit lucrul, atăt la cele sufleteşti, căt şi la celi politiceşti, cănd rămăne o neînvoială între fraţi, pentru că de acolo. naşte zavistie, neiubire şi toate cele înpotrivă, carile este rădăcina de unde răsari înpotriva faptii cei buni şi goneşti darul bunei vieţuiri. Deci dar, voindu eu ca aceste toate să lipsască şi să să goniască cu totul dintre fii mei, milostivul Dumnezău mi-au luminat minte şi cugetul şi mi-au dat deşteptari curată înţălegeri mele, şi am făcut aceasta diiată, înpărţind ca un părinte tuturor fiilor mei părţi din celi ce am avut, precum am socotit a fi cu dreptate, nefăcăndu niciunuia strămbătate, ce anumi în scris prin această diiată arată partea fieştecăruia cătu esti, ca să lipsască toate pricinile dentre dănşii, spre a lor odihnă şi liniştire.

Le[a]tu 1786.

Parte fiicii mele, răposatii Marii, din cele ce i-am datu, le[a]tu 1786.

2 Cămăşi cu sirmă prisni.
2 Cămeşi.
4 Cămeşi cu firu.
3 Cămeşi cu mătasi.

1 Prostiri cu răţăle cu firu.
1 Prostiri aliasi.
1 Prostiri cu răţăli cusută cu aţi.
1 Prostiri cusută de odghial.
2 Feţe de perne mari.
4 Feţe de perne mici.
6 Feţe de perne mici de purtat.
2 Menişterguri cu fir de mănă.
4 Şărveti cu fir de răţăle.
4 Năfrămi cu fir de pus pe denainti.
2 Năfrămi alesi cu fir de pus pe denainte cu una de burangic.
2 Năfrămi albe cu sirmă de ţinut de mîini.
6 Şărveti cu fir vechi.
12 Şărveti alesi.
2 Părechi cămăşi bărbăteşti cusute cu albu.
3 Mese în trii iţi.
1 Prostire de odghial.
2 Prostiri de mindiriu.
5 Minişterguri, însă 2 de îmbrobodit şi 3 de obraz.
2 Minişterguri de măini.
12 Şărviti de purtat.
1 Basma cu sirmă prisni.
3 Basmale saià fir.
1 Pologu.
2 Feţi perni de urşinic.
4 Covoară.
2 Scoarţi.
2 Rochii de lastră.
1 O rochii în naturali.
1 Beniş aclaz în şatrinci, blănită cu cacum.
1 Giubè tij de aclaz, blănită tij cu cacum.
1 Tămbariu de ştiufă blănită cu cacum.
1 Giubè . . . blănită cu spinări de zder peste tot.
1 Bilacoasă în şătrănci cu firu, 120 lei.
1 Lastră în şătranci i s'au dat pentru raftu.
1 Şă cusută cu firu cu cal de miri.
1 Floare cu diiamanturi.
6 Şiraguri mărgăritariu mari.
1 Părechi cercei cu diiamanturi.

1 Părechi cercei cu rubinuri şi diiamanturi sus.
1 Leftu mic cu rubinuri şi diiamanturi.
1 Leftu tij făcut pajoră.
3 Ineli cu diiamanturi.
2 Ineli cu zmaraldu.
1 Inel cu zafiru galbănu.
1 Inel peceti.
2 Părechi paftali argintu.
2 Gherdani mărgaritariu.
6 Boboci mărgăritariu.
230 Ughi ungureşti salbă.
25 Ughi vinetici, tij salbă.
1 Părechi brăţari de aur cu smalţi.
5 Linguri de argint.
1 Parechi cuţiti tij de argint.
28 Sponci de argint.
1 Carătă, 100 ughi ungureşti.
1 Părechi hamuri de 6 cai.
12 Cai telegari.
20 Epi cu trenii (?) 20.
1 Armăsariu.
190 Oi mari cu mei.
10 Capri mari cu ezi.
120 Oi mari stărpi cu meoari.
20 Berbeci areţi.
190 Stupi.
1 Moşie Drojdieştii la Ţinutul Sorocii [1].
1 Moşie Cucăneştii la Ţinutul Botoşanilor.
4 Sălaşi de Ţigani, ce are să le ia de acum, însă.

Costandin [Roset] Vel Logofăt.

Parte fiiului meu Iordache, de cele ce i-am datu, le[a]tu 1786.
1 Moşie la Orheiu, anumi Mihălaşa.
1 Moşie Săsanii, tij.
1 Moşie la Hotin, după cum să arată numele în scrisorile vechi.

[1] Moşia Drojdieştii o avea şi C. Roset zestre de la socrul său Iordache Cantacuzino-Paşcanu, şi el la rîndul său o dă iarăşi zestre fiicei sale Maria pe care o măritase după Ion Cantacuzino (Deleanu) Vel Vornic (Arh. Stat. Iaşi, Cond. judec. pe 1726, Nr. 372 A, rap. lit. K, fol. 66).

Pol satu Ruptura, la Ţinutul Neamţului, ce mi-au rămas în parte mè de la răpoosatul frate-mieu Mihălachi, şi în parte dumisale răpoosatului badelui Vasilie Rusăt Hatman au rămas Măstacanu la Ţinutu Bacăului, fiinducă aşa ni-am învoitu cu dumnialui, căci aceste moşii erau date de tatăl nostru fratelui nostru Mihălachi.

2 Dugheni cu pivniţi şi cu locu lor, la uliţi, ce sănt în tărgul Romanului.

1 Leftu.

1 Rădvanu i s'au datu.

1 Floari cu diiamant ce i-am datu de logodnă.

Epi, boi, vaci, oi, mascuri, stupi: dintr'aceste din toate i-am datu căt i s'au venit parte sa driaptă.

Din pojijie casii i s'au dat parte sa, adică argintării şi alte mărunţişuri multi, iar parte de Ţigani tot n'au luat, ce vor urma pentru Ţigani, după cum mai în gios voi arăta.

Costandin [Roset] Vel Logofăt.

Parte fiiului meu Ioniţă de cele ce i-am dat, le[a]tu 1786.

1 Moşie Cărligii cu Mănjăştii, cu părţile din Bungeşti şi cu părţile din Duşăşti vechi şi noaă, ce am cumpărat, şi a trie parte din Seci şi cu părţile din Hărtopu.

1 Moşie Căciuleştii i Căcăcenii, Lăleştii şi şapte fălci şi 20 prăjini din satul Tartoreştii, după cum arată ispisocul g[o]spod şi zapisele de cumpărătură, care moşii îi sănt dati de Domnie ei soacră-mè, mama Catrina Canta[cozino] Spăt[ăreasa], cănd l-au botezatu.

1 Moşie Berhometile la Ţinutu Cernăuţului.

1 Casă cu 2 dugheni şi cu pivniţi în Tărgul Pietrii la Ţin[utul] Niamţului;

. . . fălci de la satul Habile, precum arată hotarnica.

1 Părechi cercei.

Viile de la Spărieţi ot Ţinutul Putnei.

1 Rădvanu.

Casile cele mici de lăngă poartă, ce sănt din sus, şi cu odaile de gios şi cu giumătate de loc, ce sănt aice în Eşi, iar grajdul şi cuhne le-or stăpăni frăţăşte cu Mihaiu, — amăndoi.

Epi, boi, vaci, oi, mascuri, stupi, — dintr'aceste din toate i-am dat, căt i s'au vinit, parte sa driaptă.

Din pojijie casii i s'au dat parte sa, adică argintării şi alte mărunţişuri multi, iar pentru Ţigani îi vor înpărţi în trei părţi, după cum mai gios voi arăta.

Costandin [Roset] Vel Logofăt.

Parte fiiului meu Mihaiu de cele ce i-am datu, le[a]tu 1786.

1 Satul Bălăneştii cu hotarăle ce să arată, Ghilăeştii, Maxineştii, Hărtopu Mic şi cumpărături din Hartopu Mari şi cumpărături ce am în Itrineşti şi Bălani, cu un loc de prisacă, ce-mi iaste datu încă de la tatăl meu ;

1 Moşie Crăeşti ;

1 Moşie Simioneştii, la Ţinutul Romanului.

1 Loc de casă în tărgul Romanului, ce l-am cumpărat de la Angheli ispravnicu, unde au fost şi casi a lui Angheli, şi li-am stăpănit şi eu pără li-au stricat Muscalii.

6 Pogoane vii la Bălăneşti.

1 Rădvan.

Casile cele mai mari din Eşi ce sănt din sus şi cu giumătate de loc şi cu odăile ce sănt din dosul casăi gios, iar grajdul şi cuhne să le stăpăniască frătăşti cu Ioniţi.

1 Părechi de sărji cu rubinuri şi sus cu diamanturi.

Epi, boi, vaci, oi, mascuri, stupi — dintr'aceste din toate i-am dat căte i s'au vinit parte sa driaptă.

Din pojijie casii i s'au dat parte sa, adică argintării şi alte mărunţuşuri mulţi, iar Ţiganii îi vor înpărţi în trii părţi, după cum în gios arăt.

Costandin [Roset] Vel Logofăt.

Ţiganii toţi să-i înpartă în trii părţi, adică o parti Iordachi, o parte Ioniţi, o parte Mihaiu, însă să nu-i înpartă cu sufletul, ce cu sălaşul, să facă sorţi şi să-i arunci, şi într'a cui parti va cădè sorţii, pe orce salaş de Ţigani, cu căţi copii va avè, aşa să-l ia, iar să nu-l despartă de copii şi fiişticari după aciastă socotială să se priimască. Dar întăi din toţi Ţiganii să aibă a scoati patru sălaşi şi să-i dè nepoţilor fiicii mele Marii răposatei, fiindcă nu i-am dat; apoi cielanţi Ţigani, caţi vor rămănè, să-i înparţă cu sorţi, iar, din trii pitari şi trii bucătari ce sănt, să aibă a luoa fiişticari, căte unu din pitari şi căte unu din bucătari.

După săvărşirea vieţii mele cele ce-mi vor mai rămănè în urma mè, neînpărţite de mini, multi sau puţini, din toate, orce ar fi,

să aibă a le înpărţi drept frăţeşti în trii părţi, nefăcănd căt de puţină strămbătate la vre-o parti.

Într'acestu chip am socotit şi am făcutu înpărţală fiilor mei, şi după această diiată şi înpărţală să aibă a să ţinè şi a priimi fieştecarile din fii mei, căci eu, după cum am socotit că iaste dreptu, nefăcăndu strămbătate niciunuia, ci dreptu am înpărţitu şi am datu fiiştică ruia. Iar carile din fii mei nu s'ar ţinè şi nu s'ar priimi de această înpărţală şi aşăzari ce li-am făcut eu ca să nu urmezi întocma, după cum esti arătat mai sus, zic, atunci urgie lui Dumnezău să să pogoari asupra casii lui, în viiaţa lui procopsală să nu vadă, să fii supt tot blăstămul lui Dumnezău, şi de mine neertat să fie şi lipsit de blagoslovenie mè cè părinţască, şi să să îmbraci cu blăstămul ca co o haină, şi să între ca untul-de-lemn pen toate vinile şi încheieturile trupului lui. Iar cei ce să vor ţinè de această a mè driaptă înpărţală şi aşazari le las şi le dau şi părinţasca mè blagoslovenie, şi rog şi pre milostivul Dumnezău să vă miluiască cu cununa înţălepciunii şi să vă înmulţască cu norociri ferici ti. Şi, înti'această diiată de să va găsi ceva căt de puţin adaos cu altă slovă, afară de slova aceasta să nu să ţie în samă, însă făra numai ce a fi cu slova mè, or adaos, or scăzut, aceste slovi să să ţii în samă, iar altă slovă streină să nu să ţii în samă. Pentru aceie am întărit şi cu a mè iscălitură şi peceti.

Le[a]t 1786.

Costandin [Roset] Vel Logofăt
(isc.) Leon Mitropolit Moldovii adeverez.
„ . . . . Logofăt.
„ Ιερομόναχος Σωφρόν[ιος] βεβαιώ.
(isc.) Stefan . . . . Logofăt.
„ Depasta, Vornic.
„ Nicolae Roset, Vel Logofăt.
„ Ion Cantacuzino, Stolnic.
„ Theodor Balş, Vistier (?)
„ Neculai Balş, Vel Vornic.
(Bibl. Ac. Rom.)

Nota. Constantin Roset Vel Logofat e fratele precedentului. Cariera lui e urmatoarea: La 1754, Maiu 11, era biv Vel Medelnicer (Arh. Stat., Varatec, XV-10), în 30 Dec. acelaşi an Vel Stolnic (Sf. Spiridon, cond. Precista Roman, p. 84), la 1764 era Ispravnicul Ţinutului Neamţ (Ac. Rom., I, 243). În 1768, Ianuarie 18, îl vedem Vel Spătar (Sf. Spiridon, Războieni 30), iar la August 8 e

Vel Vornic (Arh Stat., Mănăstirea Neamţ, cart. 19, p. 11). In 1775 ajunge Vel Logofăt (Sf. Spiridon, Precista Roman, p. 80), dar la 1776, Iulie, era biv Vel Logofăt (Acad. Rom., cond. 359, p. 3). La 1782 e iarăşi Vel Logofăt (Arh. Stat., Mitropolia Iaşi, CLVII, 1), în care boierie stă până la 1786, Ianuar, cînd îl găsim iarăşi biv Vel Logofăt (Arh. Stat. Iaşi, Sama Vist.). La 1786, Iulie 21, era din nou Vel Logofăt (Arh. Stat., Mănăstirea Neamţ, XXIII, 28), ca şi în August 19 (Acad. Rom., XIII, 187) şi August 32 (Sf. Spiridon, Chilişoaia, II, 27). Era mort în 1788-9. Ca Vel Logofăt iscălia numai Constantin, fără a mai pune şi numele de familie Roset.

18.

1793, Iulie 19.

Jalba lui Ioan Roset Căminar către Domn contra moştenitorilor lui Ştefan Barbă pentru nişte pămînturi în Hîrtop.

Prè-înnălţate Doamne,

Din moşie Hărtopul, din Ţinutul Niamţului, răposat unchiul meu Iosaf Păşcanu monah au avut cumpărătură 44 pămănturi cu zapise de istov de la un Ştefan Barbă, parte unui unchiu acelui vănzător, care au fost murit la Ţarigrad, de cănd pănă acum sănt trecuţi peste 51 ani, şi de la cumpărătură s'au stăpănit de unchiul meu şi de tatăl meu, cum şi de mine, fără de nicio supărare pănă în vreme Domnii Mării Sale Alexandru Ioan Ipsilant V[oe]vod, iar, atunci, sculăndu-să nişte rudenii a mortului a căruia au fost moşie şi a vănzătoriului, arătănd ei că de vănzare n'ar fi ştiind nimică, cum nici că ar fi avut stăpănire unchiul meu şi tatăl meu asupra acelor pămănturi, s'au fost scris atunce carte domnească către ispravnicii de Ţinutul Niamţului, să cercetezi pentru stăpănire, cum s'au urmat de la cumpărătura unchiului meu pănă atunce. Şi din pricina vremii au rămas porunca aceia fără a să pune în lucrare. Apoi în anul trecut iarăşi de iznoavă am avut cu dănşii judecată la Divan, şi tot asămine s'au hotărăt ca să-i facă cercetare la stare locului, şi s'au şi scris carte domnească către dum[nealui] Comisul Costandin Costachi, fiind ispravnic la Ţinutul Niamţului, şi către Pit[arul] Şărban; care rănduiţi boeri după poronca mergănd la stare locului, după cercetare ce-au făcut prin carte de blăstăm, fiind faţă şi părăşii, în ce chip au dovedit au dat mărturie. După care cercetare am venit la Divan înpreună cu părăşii şi, văzănd ei că înpotriva mărturii nu pot să răspundă, au întorsu a zice ca să

să aducă pe numiţii marturi faţă la Divan, zicănd că ar fi slugile mele. Acum iarăşi m'au adus cu luminată carte Innălţimii [Sale] de soroc aice, unde am adus şi marturii faţă, ca să să vadă de cătră Divan că sănt slugile mele după zisa jăluitorilor, — pentru care mă rog Innălţimii Tale să fii rănduită pricina aceasta cu ţidulă la Preosfinţie Sa Părintele Mitropolitul şi la dum[nealui] Vel Vornic Depaste, şi la dum[nealui] Vel Vor[nic] Niculai Roset, i la dum[nealui] Dimitrie Saul biv Vel Vor[nic] za aprozi, şi la dum[nealui] Vor[nicul] Costin Catargiu, fiindcă dum[nealui] au mai cercetat pricina aceasta, ca după dreptate să hotărască şi să dè sfărşit pricinii, ca să nu mai fiu tras şi supărat de cătră aceşti părăşi.

Al Innălţimii Tale prè-plecată slugă
Ioan Roset, Camenar.

[Resoluţie:] Dum[neata] Vel Vor[nic] de aprozi să-i scoţi la dum[nealor] veliţii boeri, faţă fiind şi dum[nealor] boerii cerşuţi.

Donici Clucer. 1793, Iulie 19.

(Document Sc Rosetti.)

19.

1814, Septembre 18.

Copie după decisia lui Scarlat A. Calimah, Domnul Moldovei, dată în pricina dintre moştenitorii lui Mihail Roset cu Episcopia Roman, pentru averea mamei numiţilor moştenitori.

Cu mila lui Dumnezău Noi Scarlat Alexandru Calimah V[oe]vod, Domn Ţării Moldavvii.

Fiii şi clironomii răposatului monah Mina Roset, jăluitori, nemulţumiţi arătăndu-să cu socotinţa unora din veliţii boeri, cuprinsă la anaforaoa cătră Domniia Mea din luna trecută, Mai 1, în pricina de giudecată cu episcopia Romanu pentru avere maicii lor, am poroncit de s'au înfăţoşat amăndoaî părţile la Divan de faţă înnainte Domnii Mele şi a tot Sfatul, faţă fiind şi din parte cinstit gheneral consulatului Inpărăţiei Rossiei dumn[e]alui dragoman Gheorghie Levendidos, apărător pentru unul din clironomi, Vasilie Rosăt, fiind supus rosăsc. Şi, după cè mai cu amăruntu pătrunzătoare cercetare ce am făcut însumi Domniia Mea pricinii aceştiia, în sfărşit s'au dovedit că, după hotărările pravililor înpărăteşti, răposata Martha monahi[a] Roset, mama jăluitorilor, n'au putut face pre fii sei streini de driapta şi legiuita lor clironomie, de o potrivă pre toţi fără deosăbire, fără să aráte greşăle ca aceli ce pravilile

hotărăsc a rămănè fiii nemoştenitori, cu mult mai vărtos încă în vremea ce prin carte de giudecată a Divanului din anii 1802, Septemvrie 3, s'au văzut supuşi amăndoi părinţii jăluitorilor supt epitropie, cu hotărăre ca să nu fie volnici supt niciun feliu de pricină a înstreina ceva din averile lor, ce numai căt vor fi în viiaţă să-şi tragă veniturile de la epitropi, iar după moarte să rămăe iarăşi la copii. Deci dar diiata mai sus pomenitei mamei jăluitorilor, prin care îi înstreiniazi de averi cuprinsă în izvodul seu de zestre (ce s'au văzut acum de faţă, fiind din le[a]t 1779, Iunie 29, iscălit de maică-sa, răposata Spatariasa Ilinca Catargiu), afierosănd acè avere la sfănta episcopie Romanului, acea diiată, nefiind următoare hotărării pravelilor, de la giudecata noastră ca o hărtie nescrisă cunoscăndu-să, rămăne fără de nicio putere. Dar Domniia Mè, voind a să păzi şi cele ce privăsc spre sufletiasca pomenire şi măntuire a răposatii maicii jăluitorilor, înpreună cu tot Sfatul nostru socotind, într'acest chip am hotărăt, adică: Toată avere din izvodul de zestre a mamii jăluitorilor, cîtă s'au aflat acum, după catagrafie ce s'au facut prin Vorniciia obştiei din poronca Domniei Mele după săvărşire sa, să să înpartă în drepte doaî părţi, din care o parte, adică o giumătate, să să dè în deplină stăpănire a clironomilor fii a răposatii, iar ceialaltă giumătate să să dei Sfintei Episcopii, spre a să urma cele după legi grije şi sufleteşti pomeniri a răposatii. Asupra cărora să dă voe şi clironomilor a privighè ca să să urmezi şi a cere acè după pravile cuviincioasa lor îndeplinire. Osăbit, fiindcă clironomii au arătat că răposata ar fi înstreinat pe la unii şi alţii din averile cuprinsă prin izvodul de zestre, cum şi din alte osăbite averi a soţului său, părintelui jăluitorilor, care, ca o supusă supt epitropie pănă la săvărşire sa, n'au fost volnică a vinde sau a dărui nemică, pentru unile ca acele să înputernicesc clironomii ca, dovedindu-le, să le tragă prin giudecată întru a lor stăpănire fără a să înpărtăşi Episcopiia cu căt de puţăn. Într'acest chip fiind hotărăre noastră, şi mulţămiţi arătăndu-să şi jăluitorii, întărim prin această a noastră domniască carte de giudecată a să păzi întocmai şi nestrămutat în veci. Pentru care poroncim dumitale Vel Vornic al obşti ca să stai sărguitor a aduce întru deplină săvărşire hotărăre noastră aceasta, care s'au întărit cu a noastră iscălitură şi pecete.

Noi Scarlat Calimah Voevod (Locul peceţii gospod.) 1814, Septemvrie 18. Alexandru Calimahi Agă procit.

S'au trecut la condica hrisoavilor la Vel Logofăt Sturza.
De la Departamentul Pricinilor Streine.
Copia aceasta fiind întocmai cu orighinalul, s'au încredinţat şi de către noi. Eşi, 3 Noemvrie 1814.
Neculai Stratulat, Vel Vornic.
Andronache Donici, Agă.
Alexandru Greceanu, Agă.
Th. Balş, Spătar.
Ioan Racoviţă, Spătar.
Întocmai cu orighinalul: Vasile Danu.
(Doc. Sc. Rosetti.)

20.

1823, Septembre 9.
Conceptul unei scrisori a lui Iordachi Roset Roznovanu, relativ la situaţia Moldovei.

Concept.

Réflexions sur la Moldavie.

Je ne retracerai point le tableau de l'état actuel de la Moldavie. Il est connu la dispersion d'une partie de ses habitants, l'oppression du reste, l'envahissement des biens appartenants aux Lieux Saints, les outrages journaliers aux propriétés particulières et la double terreur qu'inspirent et la présence des Turcs et le déchaînement des classes inférieures. Tous ces malheurs sont sous les yeux. Mais je vais oser soumettre quelques réflexions sur les conséquences probables de cet état de choses, même lorsque les circonstances auront cessé d'être extraordinaires et que la haute protection dont ces provinces sont honorées replanera sur la Moldavie.

Les réflexions portent sur deux points :

Le premier est la position du pays tant dans ses rapports avec la Porte Ottomane que dans ses relations commerciales.

Le second est la position des principaux propriétaires qui formoient la première classe des boyards.

Position du pays.

L'expérience a démontré que, malgré les stipulations existantes, la Porte a toujours eu une tendance à tirer des provinces les avantages les plus étendus: c'est de là qu'elle [tire] une partie de ses approvisionnements pour Constantinople, de ses ressources

pour la marine. Les traités lui réservoient la faculté d'y faire des achats, mais à prix libre et au prix courant. La Porte, sans paraître se soustraire à cette stipulation, sut la modifier par les règlements. Elle défendit l'exportation des choses qui lui étoient nécessaires et alla même jusqu'à défendre la vente dans l'intérieur, avant que ses approvisionnements fussent faits. Ces prohibitions frappaient sur les produits les plus précieux: les bois de construction, les blés, les moutons, les graisses, les cires, etc., etc. Le prix courant déjà réduit par ces mesures s'étoit encore réduit par les fixations de l'autorité que les agents du Develet prenoient pour base et qui insensiblement modificient aussi le prix dans la consommation interne. Il en résultoit encore un autre mal, c'est que ce système d'interdiction s'étant établi, les princes en avoient près le droit de l'étendre aussi sur les autres produits importants, en sorte que la province ne pouvoit atteindre le bien-être que sa position et sa fertilité devait lui assurer.

Cependant la sollicitude de la protection était parvenue à adoucir cet état des choses. La Porte avait senti la nécessité de se modérer dans son exigeance et les princes, ambitionnant la bienveillance de notre auguste Protecteur, devenoient plus circonspects, tendoient même à modifier l'action du Develet, et ils en trouvoient les moyens dans la connaissance qu'il avoient de la pensée, de l'habitude et du mode d'opérer du gouvernement turc. De plus, le Divan, composé des principaux fonctionnaires, lesquels étoient habituellement les propriétaires les plus importants, avoient un grand intérêt à seconder les améliorations. Ils y étoient portés par l'honneur de leur nom, par la considération qu'il acquerroient parmi la population et qui les rendoient nécessaires à l'action du gouvernement et enfin par les avantages que leurs propriétés recueilloient d'une meilleur ordre des choses. La province profitoit encore de l'industrie des étrangers que la douceur du gouvernement, la facilité des moeurs des premiers habitants y attiroient. Ces étrangers, composés en plus grande partie des sujets ottomans chrétiens, se livroient principalement à l'exploitation des grandes terres et au commerce des produits avec l'étranger, sorte d'industrie pen familière aux indigènes. Enfin les choses étoient telles que le gouvernement turc paroissoit s'être habitué à ne voir les provinces que dans un aspect éloigné et s'étonnoit peut-être des ressources qu'il y trouvoit encore.

Mais, à présent que des événements déplorables ont amené les Turcs dans ces provinces, les ont rendus maîtres de la fortune publique et presque des fortunes particulières, qu'ils regardent presque comme un patrimoiné, ces terres depuis longtemps inabordables, les choses ne peuvent revenir d'elles-mêmes au même point. Les provinces, loin d'être dans l'éloignement, seront longtemps un point de mire et d'envie. Les Turcs, ayant pu quelque tems disposer de tout, regarderont comme rien ce qu'ils regardoient prudemment comme beaucoup, et ils employeront tous les moyens possibles pour ressaisir une partie de la proie qu'ils auront abandonnée à regret. Malheureusement ils seront favorisés par le sentiments de frayeur qu'ils auront laissés, par l'inexpérience et l'inhabilité des princes et par les funestes dispositions des nouveaux boyards, qui, parvenus par eux, chercheront à s'en faire un appui pour anéantir les anciennes familles qui comme grands propriétaires étoient devenus les appuis de la population.

Il résultera de cette tendance que les demandes de la Porte, modérées en apparence, seront dans le fait exorbitants par les moyens indirects auxquels le Prince et le Divan, composé d'après les élements actuels, ne manqueront pas de se prêter ;

Que la fixation des prix sera dans une disproportion extrême de la valeur réelle;

Que les défenses d'exportation des produits nécessaires à la Porte seront plus strictes et plus étendues que jamais;

Que le Prince, pressé par la Porte pour des sacrifices, pressé par les nouveaux boyards, qui auront alors toute influence et par leur nombre et par leur audace, portera les mêmes défenses d'exportation sur tous les autres produits, afin d'en faire l'objet d'un monopole, dont les odieux bénéfices se subdiviseront;

Que la population, réduite par là à ne pas avoir peut-être dans ses travaux le stricte nécessaire, tombera dans le découragement et l'inertie.

Et, si l'esprit de persécution qui règne présentement envers les étrangers se maintient, la province n'aura plus ni aisance, ni commerce, ni industrie. On observera, et il est vrai, que l'action de la Protection existera, qu'elle exercera une surveillance utile sur les impôts, mais comment pourra-t-elle agir contre les autres abus, qui chaque jour atteindront la population dans ses moyens, quand les localités lui seront contraires et qu'on opposera les formes à ses justes représentations?

Position des premiers habitans et principaux propriétaires.

C'est du malheur public que devoit sortir les malheurs des premiers boyards. Les boyards qui composoient la première classe étoient presque tous des grands propriétaires. Ils appartenoient en général aux plus anciennes familles et leurs ancêtres avoient été appelés aux premiers postes par leurs services et la confiance des Princes. Leur nombre était restreint. C'étoit parmi eux que les Princes choisissoient habituellement leur conseil et les premiers fonctionnaires. Cet état, que le bon ordre avoit établi et maintenu, rendoit cette classe utile au gouvernement, utile à la population. Familiers avec l'action du gouvernement, connoissant par l'administration de leurs terres les besoins de la population, portés vers leur Prince par l'importance de leurs fonctions, vers la population par l'honneur de leur nom et l'intérêt dans tout, ils étoient pénétrés du bienfait de la haute protection, et il étoit né de cette combinaison une administration patriarcale. Cet ordre a été rompu par les derniers événements. Des hommes sans services antérieurs, sans moyens, sans noms, et même prolétaires, ont été admis en grand nombre dans la première classe. Ils y ont acquis le droit de parvenir aux premiers emplois, ils les remplissent tous présentement, ils sont en foule au Divan. Loin de pouvoir s'identifier avec l'esprit ancien, ils y sont diamétralement opposés par leur position nouvelle et par leurs intérêts. Ayant leur fortune à créer, ils ne pourront le faire que par des dilapidations, que par les abus auxquels ils vérifieront *(sic ?)* la fortune publique. Par le même esprit ils tendront à décrier les anciennes familles, à les poursuivre dans leur sûreté et leurs propriétés et parviendront à ce dernier point en vexant et surchargeant la population repartie sur les terres de ces familles. Quel digue les anciens boyards pourront-ils opposer à ce torrent? Aucune. Inférieurs en nombre, toujours en minorité dans les délibérations, ils se verront inutilement humiliés, persécutés et ruinés. Pour comble de malheur le Prince, enchaîné par les antécédents, sera nécessairement entraîné par ce nouveau mouvement. C'est à la présence de Turcs et au ressentiment donloureux du sort qui les attend dans leur patrie qu'il faut attribuer l'exil où se trouvent les principales familles, et auquel peut-être seront-elles obligées de se condamner pour toujours.

Après avoir exposé les maux qui, même dans l'avenir, paraissent s'appesantir sur notre patrie et sur nous, j'oserai en toute humilité soumettre les moyens qui me semblent pouvoir prévenir ces maux ou les atténuer en partie. Ces moyens seroient:

1) Que, conséquemment au traité de . . . [1], le Develet ne puisse, par des ordres aux princes, déterminer ce que les provinces doivent nécessairement fournir pour les approvisionnements de Constantinople et la marine, tel qu'il avoit continué à le faire pour le blé, les moutons, les bois de construction, etc. etc.;

2) Que l'autorité ne puisse intervenir directement ni indirectement soit pour la qualité, soit pour la fixation des prix dans les achats que le Develet pourra juger convenable de faire faire dans les provinces;

3) Que les ports soient libres ;

4) Que l'exportation de tous les produits soit libre à toute époque, ainsi que celle du bois de construction, qui procureroit des grandes ressources aux provinces par les débouchés qu'offriroit la Mer Noire ;

5) Que le séjour et l'habitation des provinces soit libre à tous les chrétiens et qu'ils puissent se livrer à leur industrie et leur commerce, avec toute sécurité pour leur personnes et leurs biens.

6) Que tous les titres accordés et les promotions faites depuis la naissance des troubles soient considérés comme non avenus, que, pour les promotions à venir, les princes se conformassent aux anciens usages, qui n'admettoient que progressivement et en récompense de grands services.

Par cette disposition le débordement récent de prétentions et d'avidité seroit arrêté, tout rentreroit dans l'ordre accoutumé. Le prince seroit replacé dans le cercle qui convient à sa dignité, et la population retrouveroit les garanties nécessaires à son bien-être. Tels sont les voeux que j'ose former, je le crois dans les interêt de tous, même de ceux qui s'en croiroient lésés.

Je les dépose aux pieds de Sa Majesté l'Empereur, notre auguste protecteur, qui, après Dieu, peut seul nous sauver.

(Signé.)

Georges Rosetto Roznovano,
ancien Grand Trésorier de la Moldavie.

Kicheneff, le 9 sept. 1823.

(Stânca, Documente Rosetti-Roznovanu. Scrisori.)

[1] Ceteşte: Bucureşti.

21.

(Fără dată.)

Conceptul unui raport al lui [Iordachi Roset Roznovanu] relativ la avantagiile ce ar resulta pentru porturile rusești de la Marea Neagră, în urma libertății comerțului în cele două principate.

Brouillon.

Aperçu sur les avantages qui peuvent résulter pour les ports russes de la Mer Noire par suite de la liberté du commerce établie dans les deux principautés de la Moldavie et de la Valachie.

Le hattichérif de 1802 contient que les productions des deux principautés et les bois de construction livrés à la Porte seront payés aux prix courant, mais le commerce étoit entièrement interdit au port de Galatz avec nations étrangères. Les capanlis (marchands turcs autorisés pour l'approvisionnement de Constantinople) fixoient les prix qu'ils vouloient offrir pour nos denrées, parce qu'ils étoient les seuls acheteurs. Il est vrai que le gouvernement moldave envoya tous les ans à Galatz un boyard moldave pour en déterminer le prix, mais il étoit de fait le témoin d'une convention tacite et non point le représentant du gouvernement pour surveiller à ce que les habitans reçoivent la valeur réelle de leurs produits. Les bois pour toutes sortes de construction ne pouvoient être vendus qu'aux marchands raya qui donnoient des garanties de les vendre à Constantinople, les bois pour Constantinople et les forteresses du Danube, les bois de construction, les mâts pour la flotte turque étoient pris par réquisition et la paye de ces objets n'étoit nullement en rapport avec leurs valeurs. Les moutons que l'on livroit pour l'approvisionnement de Constantinople étoient payés aux prix que les marchands geleps vouloient offrir parce que l'exportation étoit également interdite. Les princes mettoient des entraves au commerce sous tous les rapports: tantôt ils se faisoient présenter des anaforas par un nombre limité des boyards, pour empêcher l'exportation de papouchoy (blé d'Arabie), sous le prétexte que le pays pourrroit en manquer; souvent il empêchoit l'exportation de sa propre volonté, quelquefois il se faisoit autoriser par des firmans (ce qui blesse les immunités de la principauté, parce que la Porte ne doit s'immiscer en rien dans l'administration intérieure du pays, sans prendre cette mesure). Les

marchands qui faisoient le commerce des bestiaux étoient obligés d'y livrer quatre sur dix aux abattoirs de la Moldavie, et le suif devoit être vendu aux capanlis de Galatz aux prix déterminés, mais la valeur devenoit fictive faute de concurrence. Maintenant que la liberté du commerce est établie par l'acte séparé relatif aux principautés de Moldavie et de Valachie et que l'article VII de la convention explicative du traité de Bucarest, faite à Akerman, le paragraphe 3, dit: „que, conformément à l'article premier du traité „de commerce qui stipule en faveur de tous les sujets russes en „général la liberté de navigation et de commerce dans tous les „États de la Sublime Porte, tant sur terre que sur mer, et partout „où la navigation et le commerce pourront convenir aux sujets „russes", les ports de Reni, d'Ismailow et de Kili et les chantiers russes peuvent donc sans difficulté s'approvisionner de bois de construction de la Moldavie. La Russie peut y trouver un intérêt dans les prix et dans la proximité des lieux, et la Moldavie une concurrence dans la vente de ses bois. Il en sera de même pour toutes les fournitures dues annuellement à la Sublime Porte. Pour parvenir à ce but, il faudroit que le pays ne soit point tenu de livrer ses productions par réquisitions et que les capanlis ayent seulement la faculté de les acheter aux prix courants.

Les choses en cet état, les capanlis et autres marchands turcs ne pouvant dorénavant acheter à Galatz les productions de la Moldavie et de la Valachie aux taux qu'ils avoient le droit de fixer parce qu'il étoient les seuls acheteurs dans ce pays, ils ne trouveront non plus aucun intérêt de déterminer les surveillants pour l'approvisionnement de Constantinople, d'engager la Porte à demander aux provinces annuellement une quantité considérable de fournitures, sous prétexte que les besoins de la Capitale p[rétendent cela], parce qu'ils seront tenus de les payer aux prix courants, que la liberté du commerce se terminera par la concurrence des acheteurs, tandis qu'avant les stipulations d'Akerman les marchands turcs avoient le monopole du droit d'être les seuls acheteurs de nos productions, qu'il revendoient aux nations étrangères qui faisoient le commerce à Constantinople. Ils employoient ensuite le bénéfice de ces ventes à des nouveaux achats onéreux aux provinces et défavorables au commerce des ports russes de la Mer Noire.

Mais les capanlis, par suite de cette concurrence établie au port de Galatz, pourront trouver les productions dont ils auront besoin,

telles que blés et autres articles de commerce, à des prix plus avantageux pour eux dans les ports russes de la Mer Noire, et les Principautés pourront vendre les leurs à des prix plus favorables. D'ailleurs les productions des deux Principautés peuvent être exportées par plusieurs débouchés, tels que la Transylvanie, la Bucovine, la Hongrie et l'Autriche, car il est certain que le commerce le plus actif se fait avec les pays limitrophes, au lieu que les ports russes de la Mer Noire sont les seuls débouchés pour la production de la Nouvelle Russie et de la Pologne, et il est reconnu que les frais de la culture pour les blés de la Pologne sont moins coûteux que les nôtres, ce qui doit influer sur la différence des prix. Il résulte donc que la concurrence établie au port de Galatz est très onéreuse au commerce turc, avantageuse aux provinces et doit être considérée comme une nouvelle ressource qui doit ranimer le commerce dans les ports russes de la Mer Noire. C'est ce qui va placer la Turquie dans l'alternative de renoncer à notre commerce ou bien de le faire à son grand détriment.

22.

1827, Dechemvrie 2.

Perilipsis a tuturor hărtielor ce s'au aflat la casa răposatului Logofăt Vasilie Roset, anumi fieşticari bucată.

1827, Dechemvrie 2.

Perilipsis de zapise ce se află la casa răposatului Logofăt Vasile Roset.

1827, Dechemvrie 2.

N	Veletul	Luna	Galbeni	Lei	par.	
1.	1810,	Apr. 1	200	—	—	Un zapis al Jicnicerului Costandin Dimitriu şi fratele său, îndatoritoriu ca să aducă răposatului o butcă pentru banii aceştie; sau, de nu, să întoarcă banii cu dobînda lor.
2.	1815,	Mart 18	—	1000	—	Zapisul dumne[a]lui Spătar Neculai Balş, cu cari bani s'au înprumutat de la răposatul cu vadè de 4 luni şi cu dobăndă căte şapti pol lei la pungă pe lună.

3.	1820, Avgust 24	— 23.671,20	Zapisul Domnului Mihail Suţu, ce s'au înprumutat de la răposatul în vadè de şase luni, cu dobăndă, căte cinci lei la pungă pe lună.
4.	1820, Noemv. 1	— 15.266 —	Tij zapis a Domnului Mihail Suţu, ce s'au înprumutat de la răposatul în vadè de şase luni, căte cinci lei la pungă pe lună.
5.	1819, Iuli 1	6.748 — —	Zapisul dumnealui Vistierul Sandu Sturza, cu cari s'au înprumutat de la răposatul în vadè de un anu de zile, cu dobăndă căte un galbănu la sută pe lună, dănd spre siguranţie răposatului amanet şi scrisorile moşiei dumnealui Todirenii, cu siliştile ei, cu îndatorire că, dacă la vadè nu va fi următor a plăti galbenii, să să văndă prin sultan-mezat numita moşie.
6.	1817, Avgust 10	2.500 — —	Zapisul răposatului Vornic Neculai Hrisoverghi, cuprinzător că s'au înprumutat de la răposatul în vadè de o lună de zile, cu dobăndă căte un galbăn şi giumătati la sută pe lună.
7.	1816, Fevr. 15	9.325 — —	Zapisul răposatului Vornicului Neculai Hrisoverghi, cuprinzătoriu că s'au înprumutat de la răposatul în vadè de un anu de zile, cu dobăndă căte un galbăn la sută pe lună, puind şi amanet mosie sa Negreştii, cu în-

				datorire că, dacă la vadè nu va fi următori cu plata banilor, să-şi înpliniască banii de amanet.
8.	1817, Iuli 1	—	15.000 —	Tij zapis de la răposatul Vornic Neculai Hrisoverghi, cuprinzător că au dat răposatul la casa menzilului analogon pe parte ce are dumnealui în slujba aceasta după hotărăre scrisorii de tovărăşie, cari bani să stei pără la înplinire de trii ani a prothemisi menzilului, cu dobăndă căte 5 lei la pungă pe lună.
9.	1818, Iuli 28	5.000	—	Tij zapis a răposatului Vornic Neculai Hrisoverghi că s'ar fi înprumutat casa menzilului de la răposatul în vadè de un an de zile, cu dobăndă căte un galbăn la sută pe lună.
10.	1814, Iuli 1	—	10.000 —	Zapisul dumisali Iancu Balş, cu cuprindire că s'au înprumutat de la răposatul cu vadè de trei luni, şi cu dobăndă căte cinci la pungă pe lună.
11.	1785, Iuli 25	—	60 —	Zapisul lui Iordachi Hărjău, înprumutăndu-se cu banii aceştie de la răposata Hătmăneasa Safta Roset, mama răposatului Logofăt, într'un an de zile, fără dobăndă.
12.	1779, Iuli 25	200	100 —	Zapis de la Aniţa Roset, cu arătari că s'au înprumutat de la mama dumisali în vadè de 4 luni.

13. 1820, Dech. 22	— 100.000 —	Zapisul dumisali Ioan Scufa, în cuprindere că, spre plata cailor ce au luat de la vechii mezilgii, li-au dat banii aceştie în orănduieli a Visterii ca să-i ei din ţară, din examinie al 2-lea: Ghenarie, Fevruarie, Martie, Aprilie, Maiu şi Iuni 182[0], răposatul Logofăt Roset, plătind atunce şi dobăndă pe trii luni, păr la sfărşitul lui Martie, afară de 9.000 lei, ce au mai plătit dobăndă pentru alti şase luni trecuti, îndatorăndu-se că, după ce să va priimi de răposatul toată suma aciasta din Ţinuturi, şi vor veni adeverinţele dumisali de primire în Visterie, să să socotiască dobănda toată de la 1 Ghenarie după vreme ce va priimi răposatul banii, căte şapte pol lei la pungă pe lună. Şi, dacă să va faci a lua răposatul mai mult dobăndă de 4.500 lei, ci i s'au fost dat, atunci, pentru trii luni, se-i plătiască dumnealui Ioan Scufa, iar, dacă să va faci mai puţin a lua, se-i întoarcă răposatul.
14. 1819, Septem. 29	— 2.000 —	Zapisul lui Ioan Faur, îndatoritoriu să răspundă aceşti bani lui Sava din Eşi, cusuru ce au rămas din cumpărare unor vii de la Odobeşti.
15, 1814, Iuni 5	— 3.586 —	Zapis a lui Hagi-Lupul Ioan, îndatoritoriu a răspunde

			acești bani lui chir Zoe Papa Nicola, pentru un Vasili Cracthi.
16.	1826, Iuli 22	— 330 —	Zapisul dumisali Vornicului Vasili Hrisoverghi, îndatoritoriu a-i da răposatului, când să vor scoate banii de la Ținutul Sucevvii, după rânduiala casii răsurilor de 2.430 lei.
17.	1810, Iuni 12	— 3.000 —	Zapisul dumisali Banului Iordachi Milu, în cuprindere că s'au înprumutat de la răposatul în vadè de un an de zile, cu dobândă câte cinci lei la pungă pe lună, cari zapis, în dos, este însemnat supt iscălitura răposatului din 1814, Ghenarie 1, că ar fi priimit atât capitili, cât și 1.250 lei, dobânda lor, de la dumnealui Postelnicul Costachi Mavrocordat, din banii ce era datoriu dumnealui Postelnicul dumisali Banului Milu.
18.	1814, Septem. 20	— 300 —	Zapis a dumisali Postelnicului Iancu Canănău, îndatoritoriu că are a-i răspunde răposatului cu a lor legiuită dobândă, ori la cari cerere a răposatului.
19.	1823, Martie 16	— 2.000 —	Zapis a dumisali Spătarului Manolachi Bogdan, îndatoritoriu a-i răspunde răposatului Postelnic Grigore Balș, după cinsprezeci zile, cu dobânda lor.
20.	7272, Fevruarie 5	— 1.500 —	Zapisul dumisali Stolni-

cului Enache Buzilă, îndatoritoriu a da banii aceştie răposatului Hatman Vasile Roset, părintele răposatului, în vadè de un an de zile, cu dobănda de zeci unsprezeci şi giumătati.

Perilipsis a hărtiilor ce s'au găsit la casa răposatului Logofăt Vasile Roset.

1827, Dechemvrie 2.

Partia Ţiganilor.

Nr.	Velcturile	Luntle	
1.	—	—	O însemnare pentru carte ce esti la mănăstire Sfăntului Spiridon pentru doî ceti de Ţigani, Comăneşti şi Coroeni, esti din le[a]t 1787, Avgust 31, supt iscălitura mamei răposatului şi însuşi a răposatului; pentru cari să plăteşti căte una sută lei pe anu.
2.	1798, Avgust 30.		Adeverinţa epitropilor Sfăntului Spiridon că s'au luat la mănăstire 1.100 lei de la răposatul pentru acesti doî ceti Ţigani pe unsprezeci ani, adică păr la sfărşitul lui Avgust 1798, căte 100 lei pe an.
3.	1803, Noemvrie 30.		Asămine adeverinţă că s'au priimit 500 lei pe cinci ani pănă la 1803, Avgust 30, tot pentru aceste doî ceti de Ţigani.
4.	1806, Avgust 29.		Asămine adeverinţă că s'au priimit 300 lei pe trii ani pără la 26 Octomvrie 1806, tot pentru aceste doî ceti Ţigani.
5.	1813, Octomvrie 26.		Asămine adeverinţă că s'au priimit 1.500 lei pe 15 ani păr la Octomvrie 26, 1821, tot pentru aceste doî ceti Ţigani.
6.	7266, Dechemvrie 2.		Hrisov de la Domnul Scarlat Ghica V[oe]vod, prin cari faci miluire răposatului cinci sălaşi de Ţigani din Ţiganii domneşti, anumi pe Timuş sin lui Coman cu Ţiganca lui şi cu copiii lor, Ilie brat lui cu Ţiganca lui şi cu copiii lor, şi Radul brat lui cu Ţiganca lui

şi cu copiii lor, şi Avram tij brat lor cu Ţiganca lui şi cu copiii lor şi Grigoraş sin lui Ştefan Herariu cu Ţiganca lui şi cu copiii lor.

7. 1818, Iulie 18. Un izvod de 18 sălaşi Ţigani Comăneşti, ce sînt fugiţi piste Prut, încredinţat de Divan, de Dipartament şi de Consulatul rusesc, din Ţiganii cuprinşi în hrisovul din leat 7266, Dechemvrie 2.

8. 1768, Iulie 28. Zapis de la căpitanul Lupul Vicol şi Paharnicul Gheorghe Vicol, Comisul Ioan Vicol, Marie, soră Vicoleştilor, şi Căpitanul Costandin Maţoschi, cumnat Vicoleştilor, prin cari vinde Clucerului Ilie Ruset 25 sălaşi de Ţigani, sălaşul căte cu 3 copii, după izvodul ce au dat, căte 20 lei sufletul, parte bărbătiască şi parte fimeiască, de la cinsprezeci ani în sus, căte 15 lei, şi copilul căte 10 lei.

9. 1765 — Carte Domnului Grigorie Alexandru Ghica V[oe]vod, prin cari dă danie răposatului doi Ţigani streini, ce sînt Ţigani a răposatului, anume pe Opre Ţiganu, care ţini pe Păscălina Ţiganca, sora Guţului Grădinariu, roabă a răposatului, şi pe Ion Muntianu, cari ţini pe Aniţa Ţiganca, fata lui Ilieş Ţiganul.

10. 7276, Martie Doî izvoadi înpărţitoare între răposata Hătmăneasa Safta Roset, Comisul Roset şi Clucerul Ilie Roset, asămine unul cu altul, pentru Ţiganii de la Mărgineni, de la Făntăneli şi Jijie, i Şerbeşti.

11. 1774, Aprilie 5. Un izvod supt iscálitura răposatii Hătmănesii Saftii Roset pentru 17 selaşi Ţigani ce au fugit, şi au triimis să-i caute şi să-i aducă la urma lor.

12. 7270, Fevruarie 13. Anaforaoa veliţilor boeri de atunce, pentru pricina ce au urmat între Jăcnicerul Ioniţă Iamandì şi între Gheorghie Vicol, pentru pricina unui Ţigan, anumi Lupul, ficior lui Paväl Ciurbă, pe cari Ţigan l-au văndut Gheorghie Vicol răposatului Hatman Vasili

Roset, zicănd Jăcnicerul că acest Ţigan s'ar tragi din Ţiganii Buhuşăştilor şi că în Ţiganii aceştie ar avè parte şi Jăcnicerul di pi soţie sa. Înse după cercetări s'au dat dreptate a-l avè tot Gheorghie Vicol, şi vănzare cătră Hatmanul Roset să rămăi bună, întărită fiind anaforaoa şi de Grigorie Ioan V[oe]vod.

13. 7269 — Zapis de la Paharnicul Gheorghie Vicol, ficior lui Costandin Vicol, prin cari vindi răposatului Hatman Vasili Roset un sălaş de Ţigani, anumi pe Lupul Ciurbă Ţigan, ficior lui Pavăl Ciurbă Ţigan, şi cu Ţiganca lui Marie şi cu şase copiii a lor, anumi Paraschiva, Sandul, Aniţa, Antonie, Mariuţa şi Vasilca, cari şi vănzătoriul îl ari dat de tatăl său.

14. 1767, Iuni 12 Anaforaua veliţilor boeri de atunce, în pricina ce au urmat între Clucerul Ilie Roset şi între Căpitanu Lupul Vicol, căpitanu Lupul Vicol jăluind că un frati al său, anumi Pah[arnicul] Gheorghi Vicol, au văndut un sălaş de Ţigani răposatului Hatman, părintele Cluceriului Roset, şi, voind a-l răscumpăra, răposatul Hatman Roset n'au vrut să priimească banii şi să dei sălaşul de Ţigani, prin carii hotărăsc boerii că, de vremi ce au trecut şase ani la mijloc şi jăl[uito]rul n'au pornit jalobă, să rămăi răposatul Hatman Roset stăpăn pe sălaşul ce au cumpărat; cari anaforà esti întărită de Grigorie Ioan Calimah V[oe]vod.

15. 7256, Septemvrie 15 Carte Domnului Grigorie Ghica V[oe]vod, prin care au miluit pe răposatul Vistierul Vasili Roset cu patru sălaşi de Ţigani, din Ţiganii ci s'au aflat drepţi domneşti, anumi Buza cu Ţiganca şi cu copiii lui, şi Moscul cu Ţiganca şi cu copiii lui, şi Dumitru Unguru cu Ţiganca şi cu copiii lor, şi Frătachi cu Ţiganca şi cu copiii lor.

16. 7253 — Carte g[os]pod de la Ioan Nicolae V[oe]vod, cuprinzătoari că un Ţigan a răposatului Banului Vasili Roset, anumi Pintilei, au ţinut doî Ţiganci domneşti, întăi pe — Ţiganca, cu care au făcut înpreună patru copii, din cari să vin doi copii în parte Domniei; al doile fimei au luat acum pe Sanda Ţiganca văduvă, pe care Ţigancă au ţinut-o mai înainte iarăşi Ţigan domnesc, avănd şi copii înpreună, făcuţi cu acel Ţigan domnesc. Şi, pentru ca să nu să risipască sălaşul, i-au dăruit pe Ţiganca Sanda, cu toţi copiii cinci, cei făcuţi cu bărbatul ei cel d'intăi, ce au fost Ţigan domnesc, şi cu acei doi copii din copiii lui Pintilei.

17. 7213, Septemvrie 9. Zapis de la Nicolae Buhuş ce au fost Armaş Mare, prin cari vinde un sălaş de Ţigani, anumi Manza Ţiganul şi cu Ţiganca lui Eşanca şi cu feciorii lor, anumi Constandin, Tănasi şi Gligoraş, dumisali cumnatului său, lui Gheorghie Sărdariul, şi giupănesii dumisali, surorii sale, Catriniţii, pentru 40 lei, bani gata.

18. 7228, Dechemvr. 30. Carte de la Domnul Mihai Racoviţă V[oe]vod, întăritoari Clucerului Iordachi Ruset pe drepţi Ţigani ce-i sînt daţi zăstri de la socrul dumisali, răposatul Antohi Jora Vel Logofăt, după izvodul iscălit, ce au arătat pe 4 sălaşi de Ţigani, anumi Agapie Ţiganul şi Ţiganca lui şi cu ficiorul lor Ursul, şi Gavril şi Guze şi Gunoiu şi Lupiianu şi Onosie şi Nastasiia, şi iarăşi Toader brat Agapie, cu fimeia lui şi cu ficiorii lor, anumi Ioan şi Catrina şi Buna şi Sandi şi Ioani şi Safti, şi iarăş Coca Ţiganul cu fimeia lui şi cu ficiorii lor Dochiţa şi Măriuţa, şi iarăş Strătulat Ţiganul cu fimeia lui şi cu feciorii lor, Neculai şi alţii.

19. 7220, Avgust 22. Zapis de la Postelnicul Costandin sin răposatului Comisului Scarlat, prin cari vinde

cumnatului său Agăi Iordachi Ruset un Ţigan anumi Amvrosie, ficior lui Arsenie, drept 25 lei.

20. 7243, Maiu 2. Hrisov de la Domnul Costandin Nicolae V[oe]vod, prin cari milueşti pe Pah[arnicul] Iordachi Ruset cu drepţi Ţiganii domneşti, anumi Neculai Cobzarul cu fimeia lui Salomiia, fată de Moldovan, cu copii lor : Toader, ficiorul lui Neculai Cobzarul, iarăşi cu copiii lor, Nica.

21. 1765, Maiu 18. Ţidula Domnului Grigorie Alexandru Ghica V[oe]vod către veliţii boeri, ca se cauti pricina a unor Ţigani ce ceri Cazimir şi cu Ştirbăţ de la răposatul Hatman Vasili Roset.

22. 7243, Noemvrie 10. Hrisovu de la Domnul Matei Ghica V[oe]vod, prin cari dărueşti răposatului Spătar Vasili Roset 4 sălaşi de Ţigani, anumi Ţine cu Ţiganca lui Armenie şi cu toţi feciorii lor, şi Nichita cu Ţiganca lui şi cu toţi feciorii lor, şi Bărsanu cu Ţiganca lui Maranda şi cu toţi feciorii lor, şi Rade cu Ţiganca lui Mărica şi cu toţi feciorii lor.

23. 7266, Noemvrie 20. Hrisov de la Scarlat Grigorie Ghica V[oe]vod, întăritoriu răposatului Vornic Vasili Roset pre ai săi drepţi robi şi Ţigani din hrisoave de danie şi de miluire : întăi un hrisov de la fericitul întru pomeniri părintele Domniei Sale, Mărie Sa Grigorie V[oe]vod, din anii 7256, pe patru sălaşi de Ţigani întregi, ce i-au dat danie, şi alt hrisov de la prè-iubit fratele Domniei Sale, Domnie Sa Matei V[oe]vod, iarăşi pe alte patru sălaşi de Ţigani, ce i-au dat şi Domnie Sa la anii 7263, şi deosăbit întăritoriu şi pre alti doî sălaşi de Ţigani, drepţi robi ai dumisale, anumi Pintelei cu parte lui de feciori, şi cu doi copii, parte Ţigăncii lui cei intăi, şi pre Sanda; Ţiganca lui de al 2-le, cu feciorii săi,

după ispisocul de danie de la Ion V[oe]vod, din anii 7253.

24\. 1764, Octomvrie 20 Hrisov de la Domnul Alexandru Ghica V[oe]vod, întăritoriu răposatului Hatman Vasili Roset pe trei sălaşi de Ţigani, ce i-au luat de la Sfănta Episcopie Huşul, anumi pe Sandul Ţurlă, fratele lui Frătachi, cu Ţiganca şi cu toţi copiii lor, şi pe Sanda, sora lui Frătachi, cu toţi copiii ei.

25\. 7270, Aprilie 18. Hrisovul Domnului Grigorie Ioan V[oe]vod de miluire răposatului Hatman Vasili Roset cu un sălaş de Ţigani din Ţiganii domneşti, anume Ioan Tapuzan cu Ţiganca lui Paraschiva şi cu feciorii lor, după cari, Paraschiva Ţigancă eşind dreaptă Ţigancà a dumisali Medelnicerului Neculai Racoviţă, şi pentru ca să nu rămăi dumnealui Hatmanul păgubaş de aciastă giumătati de sălaşi, Domnie Sa deosăbit i-au dat danie şi miluiri pe alt Ţigan, anumi Călin Znagovanul, Ţigan din Ţiganii domneşti, fiindcă acest Călin Ţiganul ţini iarăşi pe o Ţigancă a dumisali Hatmanului, anumi Sanda, soră cu Frătachi, şi a Ţinii Ţiganca a dumisale Hatmanului.

26\. 7268, Maiu 8. Zapis a Păharnicului Vasili Buhăescul, prin cari vindi răposatului Hatman Vasili Roset pe Vasili Ocianul cu fimeia lui Alexandra şi cu toţi copiii lor şi unul din feciorii lor ce esti însurat, iarăşi cu fimeia lui, Sanda, şi cu toţi copiii lor; care Ţigani i-ar fi danie şi miluiri de la Mărie Sa Ioan Theodor V[oe]vod, cum şi pe Iftimie sin Gologan cu fimeia lui Aniţa şi cu toţi copiii lor, Stratul şi Hariton cu Ţiganca lui Ţica şi cu doi ficiori a lor însuraţi, anumi Vasili giude, cu Ţiganca lui, Iliana, şi cu toţi copiii lor, şi Toader brat Vasili, ce ţini Ţigancă omeniască, cu parte lui de copii, şi o soră a lor măritată, anumi Sisica, şi Mărie Ţiganca lui Neculai

Coma, cu şase feciori ai lor, anumi Soman, însurat, cu fimeia lui Sisica, fata Stratului Haraton, cu toţi copiii lor, şi Vasili Foltei, brat Roman, şi cu toati surorile lor, anumi Safta, fată mari, şi Catrina, fată mari, şi Stamatinca, fată mari, şi Aniţa, copilă, şi Gavril sin Toader Tălpău, cu fimeia lui Mărica şi cu toţi copiii lor, şi Toader Podaru cu fimeia lui şi cu toţi copiii lor, din cari fciori a lui Podii (= Podea), unul esti însurat, anumi Vasili Răzălog, ţini Ţigancă omeniască, şi Macovei zăt Podariu, cu Ţiganca lui Ioana şi cu toţi copiii lor; înse dintr'aceşti Ţigani Stratul Ţiganul cu fimeia şi feciorii lor, şi Roman Ţiganul cu fimeia lui şi copiii, şi Gavril Tălpău cu Ţiganca şi copiii lor i-au luat din socotială ce-au avut cu fiiul său Ştefan; iar sălaşul lui Neculai Coman cu toţi feciorii lui Roman, ci mai sus sînt scrişi, şi sălaşul lui Toader Podarul, şi sălaşul lui Macovei, aceştie au fost drepţi ai săi, din ispisocul de danie mai sus pomenit.

27. 7268, Maiu 10. O copie di pi un suret a ispisocului Măriei Sale Ioan Theodor V[oe]vod, din velet 7268, Septemvrie 12, întăritoriu Paharnicului Vasili Buhăescul şi fiiului său Ştefan Logofăt pre celor drepţi Ţigani ce îi ari danie după ispisoacele de la Domnie Sa Constandin Racoviţă V[oe]vod: întăi trii sălaşi de Ţigani, anumi Toader Podariu sin Vasili Gaţa cu Ţiganca şi cu copiii lor, şi Macovei sin Ştefan zăt Podari, iarăşi cu Ţiganca şi cu copiii lor, Vasili sin Neculai Come cu toati surorile lui şi cu muma lor, au fost danie dumisale Paharnicului de la Domnie Sa Costandin Racoviţa V[oe]vod, cu ispisoc din anii de la Hristos 1756, iar în daniile lui Ştefan Logofătul de la anii 1756, de la Domnie Sa Costandin Racoviţă V[oe]vod, s'au aflat dă-

ruiţi aceşti Ţigani: Roman sin Necolai Coman şi Gavril sin Toader Tălpău, ce ţin Ţigancile sale, cu alti doî ispisoaci, unul din le[a]t 7265 şi altul 7264, tot de la Domnie Sa Costandin Racoviţă V[oe]vod. Şi toţi aceşti Ţigani mai sus pomeniţi s'au aflat şi în danie dumisale Vel Vistier Ioan Cantacuzino de la Domnie Sa Scarlat V[oe]vod, daţi pe neştiinţă, şi unii tot dintr'aceşti Ţigani s'au aflat şi în danie Sandii Medelnicerului iarăşi de la Scarlat V[oe]vod, anumi Toader Podariu şi Macovei cu Ţigancile şi copii lor. Ce, căt pentru daniile Paharnicului Vasili şi a fiiului său Ştefan Logofătul, fiind mai vechi decît a dumisali Vel Vistier şi a Sandii Medelnicer, după dreptati s'au găsit cu cale a să ţinè în samă celi mai vechi danii.

28. 7269, Iulie 30. Carte de la Domnul Grigorie Ioan V[oe]vod, prin cari miluești pe răposatul Hatman Vasili Roset cu un sălaş din Ţigani străini, Ioan sin Tăbuzan, şi cu Ţiganca lui, anumi Marie, fata Chirili giudi, şi cu toţi feciorii lor.

29. 7253, Ghenarie 18. Zapis a lui Toderaşcu Jora, de alcătuire cu răposatul Logofăt Roset, fiind atunce Vel Ban, pentru nişte Ţigani ci-i avè Jora fugiţi, anumi Pintilei şi Nicolai, cu doî surori a lor: Agapie şi Paraschiva, ficiorii lui Ion Muce, şi Ţiganca lui, ca să triimată dum[nea]lui Banul să-i cauti şi, găsindu-i, să aibă a da numitul Jora răposatului Logofăt din parte sa Ţigani căţi vor socoti oameni buni, pentru 50 lei, ce au luat cu înprumutari di la răposatul şi să-i plătiască şi cheltuiala de mijloc, iar, neviind în parte sa din aceşti Ţigani, să aibă a se plăti acei 50 lei din moşiile sale.

30. — Izvod iscălit de răposata Hatmăneasa Safta Roset, în cari sănt însemnaţi 59 sufleti Ţigani a răposatului Hatman Vasili Roset, anumi pe undi să află.

31. 7270, Dechemvr. 20 Zapis a Lupii, fata lui Miron Hăncul de la Lăpuşna, fimei lui Costandin Hranit, prin cari vindi răposatului Hatman Vasili Roset pe Ştefan Ţiganu, ficior lui Grigori, ce-l ari zăstre de la părinţii săi, cari Ţigan ţini pe o Ţigancă a dumisali Neculai Racoviţă Medelnicer, anumi . . .[1], cu cari au făcut şi patru copii, pe cari i-au văndut drept 70 lei bani.

32. 1797, Avgust 15. O carte a răposatului Vel Logofăt Dăpasti pentru ertare unii Păuni Ţiganca, cari în urmă, la 1798, să dă iarăşi roabă, pentru că au luat întru însoţire pe un Gligori Bărbieriu.

33. 7266, Iuni 15. Un izvod după cum să dovedesc ficiorii Mucii Ţiganului şi a doî Ţiganci a lui, ce-au ţinut.

34. 7263, Dechemvr. 2. Zapis de la Medelnicerul Neculai Racoviţă şi de la giupăniasa dumisali Zmaranda, prin cari vindi răposatului Spătarului Vasili Roset un sălaş de Ţigani, pe Ostahi Ţiganul sin Tofan şi fimeia lui Mariţa şi cu copii lor anumi Costandin şi Iliana şi Todosi şi Ioniţă şi Andrei şi Toader.

35. 7353, Martie 5. Scrisoare Vistieresei Mariei a răposatului Ilie Cantacuzino pentru o Ţigancă anumi Sanda, fata lui Toader, a Banului Vasili Roset, ce au fost măritată după un Ţigan a Vistierului, anumi Arghirie, ficior lui Ochian, şi, întămplîndu-se de au murit Ţiganca, au rămas patru copii, un ficior Tănasi şi trei feti: Axenie, Marie şi Ilinca, cari înpărţindu-să şi rămîind Iliana, au dăruit-o giupănesii Ilincăi.

36. 1784, Iulie 5. Zapis a unor mazili, anumi Ion şi Tănasi, către răposata Hătmăneasa Safta Roset, luînd în sama lor ciata Ţiganilor Comăneşti, cum şi doi Ţigani, ci au fost în hieră pentru fugă, iar, di s'ar întămpla să fugă vre un Ţigan din

[1] Loc alb în original.

aceştic, oricari, cu a lor cheltuială să-i aducă la urma lor.

37. 1805, Iunie 10. O scrisoari a Pitarului Vasili Coroiu, în pricina unui Alexandru Ţiganu din ciata Comăneştilor, a răposatului Vornic Vasili Roset, cari au furat pe Aniţa Ţiganca din casa Pitarului, şi s'au şi măritat fără ştinţa sa; în locul cărie au priimit pe un Agachi băetul sin Simion a Gafiţii Ţigancii.

38. 7265, Iulie 20. Un izvod a unui Toader pentru nişte Ţigani fugiţi.

39. 1810, Noemvrie 10. O scrisoari a Banului Grigorie Raşcanu, pentru un schimb ce au făcut cu răposatul Vornic Vasili Roset, luînd pe Tudora fata lui Nastasii şi a Ancuţii şi în potrivă au dat răposatului Vornic pe Safta, ci esti fată lui Andrei bucătariu şi Iftimiei.

40. 7248, Avgust 22. Scrisoare dumisale Toderaşcu Canta pentru înpărţala copiilor Dochiţii, ce au ţinut-o Ursul ficior lui Agachi, cu Medelnicerul Vasili Ruset.

41. 1765, Inlie 4. Anaforaoa veliţilor boeri, întărită şi de Grigorie Alexandru Ghica V[oe]vod, în pricina Cazamireştilor şi Ştirbăzăştilor, pentru nişte Ţigani ce au jăluit că au di pi un moş a lor, Medelnicerul Toader Mălaiu, ci s'ar fi trăgănd din niamul Dologăi Ţigu şi a Furnicăi Ţiganci, cari s'ar fi aflănd supt stăpănire Hatmanului Vasili Roset, cerănd aceşti Ţigani a-i lua în stăpănire lor, supt cuvănt că moşul lor, Medelnicerul Mălaiu, ar fi luat dajdie de la niamul acestor Ţigani. După cercetari dar, s'au hotărăt ca dumnealui Hatmanul Roset să stăpăniască aceşti Ţigani, după ispisocul Măriei Sale Costandin Neculai V[oe]vod.

42. 7266, Iunie 20. O înpărţală a Domniţii Aniţa, pentru copilul lui Ion Vălcu giudi, Ţigan a Luminării Sale, iar Ţiganca ce o ţine Vălcul, anume

Buna, fata lui Toader, esti a dumisali Vornicului Vasili Roset, cu cari au făcut şase copii, anumi Ilie şi Ilinca, Marie, Gheorghe Ioana şi Anuşca, afară de Gligoraş ce au murit; pe cari i-au înpărţit: trei copii au luat dumn[ea]lui Vor[ni]cul, adică pe Ilie cu Ţiganca lui, anumi Catrina, fata Bădiţii, cari esti driaptă a Luminării Sale şi s'au mai venit în parte dumisali pe Ilinca ce o ţini Bădan sin Bădiţii, Ţigan domnesc şi Marie, ce o ţini Zorilă sin Neculai Ţiganu.

43. 7261, — Scrisoare Jicnicerului Costachi Duca, ci o dă unchiului său Vor[ni]cului Iordachi Roset, în pricina unui Alexandru Vicol, pe o fată de Ţigan a dumisali, anumi Ursa, fata lui Ştefan Pelin Ţig[anul], şi, un Ţigan a dumisali Vor[ni]cul luînd pe o fată de Ţigan a Jicnicerului, anumi Safta, s'au învoit şi au dat pe Safta Ţiganca Jăcnicerului, cari esti după Gheorghie Pelin, şi dumnealui Vornicul au dat pe Ursa Ţiganca, dumisali.

44. 7269, Iunie 20. O scrisoare a lui Meletie arhidiaconu, prin cari vindi Hat[manului] Vasili Roset ai săi drepţi Ţigani, anumi Stanu şi Costandin şi Grigori şi Ştefan şi Costandin Buţică şi cu sororile lor, anumi Chiţa şi Păşcălina, pre toţi ficiorii lui Tesco Ţiganul şi a Dimitrii, fimiei lui, drept 230 lei bani gata.

45. 7227, Dechemvr. 14. Jaloba Nastasiei Cazimiroaei, fata lui Toader Mălaiu, cerînd să aibă dreptati pentru cinci sălaşi Ţigani ai săi ce au fugit la Chişinău, cari da dajde în toţi anii tătâne-sau, şi dumnealui Vornicul Iordache Roset, ce se afla Serdar la Orheiu, spuind Măriei Sale Costandin Neculai V[oe]vod că sint fără stăpăn, i-ar fi dăruit Mărie Sa Vornicului Iordachi, şi hărtiile pe aceşti Ţigani sint la jăluitoare. În dosul cărie jalobe este scrise carte g[os]pod către Vor[ni]cul Iordachi ca,

ori să dei Ţiganii jăluitoari, de sînt drepţi a ei, sau, de ari a răspundi, să vie în giudecată.

46. 7270, Martie 3. Scrisoare lui Manolache Jora, ce au priimit 30 lei de la Hatmanul Vasili Roset, pentru un Gligor ş Ţiganu, ci i-au văndut, pe cari Ţigan, cănd i-l va aduci, să-i răspundă şi cielanţi bani.

47. 1776, Fevruarie 6. O scrisoare a Spătarului Ioniţi Canta, scrise către răposata Safta Roset Hătmăneasa, triimeţind un izvod de Ţigani, înpărţitor cu dănşii şi cu Ilieş.

48. 1728 — — O scrisoare a Paharnicului Enăcachi, scrise către Stolnicul Costachi Ruset, pentru un Mărdai Ţiganul, ci să afla la Pah[arnicul] Enacachi, şi dumnealui Stolnicul l-ar fi cerînd, zicînd că ar fi a dumisali, şi un răvaş a Stolnicului Iordachi, tot în pricina acestui Ţigan.

49. 7233, Maiu 24. Scrisoare Petcului Ţiganul cu ficiorii săi, anumi Stan şi Costandachi, şi cu fiică-sa Mariuţa, prin cari singuri ei să vănd Armaşului Ilie, drept 70 lei.

50. 6260 *(sic)*, Oct. 24. Scrisoare Măriei Vămişoaei, prin cari dă danie sfintei mănăstiri Precista nişti Ţigani ai săi, ci-i ari de la tatăl său Enachi Armaşul, anumi Petco şi feciorii lui, anumi Stan, Costandachi şi Grigori, i Guţul şi 2 feti, anumi Chiţa şi Păscalina.

51. 6254 (7254), Iuni 18. Un izvod de toţi Ţiganii ci s'au făcut cu toţi copii lor, anumi şi de la ce loc sînt luaţi de răposatul Hatman Vasili Roset, părintele răposatului Logofăt.

52. 1767, Iuli 3. Un izvod de Ţiganii de înpărţală cu dumnealui Hatmanul Roset, iscălit de Spătarul Canta.

53. 7268, Maiu 14. Izvod de Ţiganii coroieri, ci s'au dat în sama lui Vasili giudi, cari sint 30 sufleti, iscălit de Paharnicul Vasili Buhăcscul.

54. — — Un izvod de nişti Ţigani ce sint fugiţi în a stănga Prutului.
55. — — — O spiţă de niamurile Ţiganilor cumpăraţi de la unii şi alţii.
56. — — — Tij altă spiţă de Ţiganii cumpăraţi de Vor[ni]cul Iordachi Roset de la Medelnicerul Carp.
57. 7273, Fev uarie 17 Zapisul de la mazilul Iordachi Bădros, prin cari dă în schimbu o Ţigancă a sa, Nastasie, Hat[manului] Vasili Roset, înpotriva cărie au priimit pe o Marie, fata de la Ioniţă Ciudin, ce au fost luat-o Hat[manul] Roset, şi 30 lei bani.
58. 7251, Maiu 11. O scrisoari de la Pah[arnicul] Ştefan Roset, pentru o Ţigancă anumi Nastasie, ci o dă lui Bădros, de la mănăstire Dobrovăţu.
59. 7270, Noemvrie 25 Zapis de la Ion şi cu Ilie Ciudin, prin cari fac danie Hat[manului] Vasili Roset pe Costandin Ţiganul şi pe Marie, sora lui.
60. 7268, Maiu 5. Carte de giudecată de la boieri pentru Manza Ţiganul, ci esti cumpărat de Stolnicul Carp.
61. 7244, Martie 1. Zapisul egumenului de Tazlău, înpărţala Bunii Ţigancii, ce au ţinut-o Neculai giudeli.
62 7273, Martie 28. Zapisu de la Răducanu şi de la Costandin pentru o Ţigancă Iliana, ci au văndut-o Hat[manul] Vasili Roset drept 50 lei noi.
63. 7252, Dechemvr. 12 O scrisoare a lui Ursachi Davidel, prin cari dă în schimb dumisali Vornicului Iordachi Roset pe Andrii, ficiorul lui Vasili, şi înpotrivă a luat pe Grigori Butuce.
64. 7270, Noemvrie 30 O scrisoari a Medelnicerului Ioan Pilapouschi, prin cari dă danie Hat[manului] Vasili Roset un sălaş de Ţigani, anumi Pavăl Mitacu Ţiganu şi cu fimeia lui şi cu toţi copiii lor.
65. 7270, Martie 3. Zapisul dumisali Manolachi Jora, ficiorul Stolnicului Neculai Jora, prin cari vinde Hatmanului Vasili Roset pe un Gligoraş, ficior lui Iftimi Ţiganul, nepot lui Ion Ţiganu.

66. 7251, Iuni 15. Zapis de la Post[elnicul] Ioan Purici, prin cari vindi Logofătului Ilie Catargiu pe Vasili, ficiorul lui Ion Brănzi.

67. 7251, Iuni 15. Zapis de la Marie Silioniasa a răposatului Medelnicerului Costandin Silion, prin cari dăruieşti Vornicului Iordachi Ruset un copil de Ţigan, cari esti a Mariţii Ţigancii.

68. — Iuli 20. Scrisoari de la Medelnicerul Neculai Racoviţă pentru nişti Ţigani ce vindi, scrise către Hat[manul] Vasili Roset.

69. —[1] Septemvrie 4. Scrisoare Logofătului Ştefan Roset către Medelnicerul Neculai Racoviţă, răspunzându-i pentru o mie lei, ce-l pofteşti să-i găsască că n'ari închipuiri de unde a-i găsi, şi, pentru nişti sălaşi de Ţigani ce scrii că ari de văndut, îi răspunde că nu-i trebuesc.

70. — Ghenar 18. Altă scrisoari de la Medelnicerul Neculai Racoviţă, tot în pricina Ţiganilor, cătră Hat[manul] Roset.

71. — Septemvrie 20. Tij altă scrisori, tij de la Medelnicerul Racoviţă, către Hat[manul] Roset, tot într'aciastă pricină.

72. — Septemvrie 20. O scrisoari de la Radul Logofătul către Medelnicerul Neculai Racoviţă, în pricina unor bani ce-i cere cu înprumutari.

73. 7268, Iuli 2. Un zapis a Medelnicerului Neculai Racoviţă, prin cari vindi Hat[manului] Vasili Roset sălaşile de Ţigani, după osăbit izvod din 6269 *(sic)*, Apr[ilie] 1, şi după spiţa niamului lor.

74. 7224, Iuni 17. Carte g[os]pod de la Mihai Racoviţă V[oe]vod cătră Post[elnicul] Şerban Cantacuzino, pentru nişte Ţigani ai Jăcnicerului Iordachi Roset, cari Ţigani i-au fost luat, cu poronca Domniei Sale, şi, acum, dovedindu-să că sint ai Jăcnicerului, s'au scris să-i dei înnapoi.

75. 7273, Septemvr. 13. Un răvaş de la Anasta monahie cătră

[1] Cifre indescifrabile.

Hat[manul] Vasili Roset pentru Sanda Ţiganca, ce au ţinut-o Andrei Ţiganul ci s'au înnecat, şi au rămas un copil de înpărţală.

76. 1769, Septemvrie 9. Un zapis a lui Costandin ficiorul lui Andoni Ţapu, ce-l dă Hat[manului] Vasili Roset tot în pricina Sandii Ţigancii ci s'au înnecat.

77. 7268, Maiu 8. Un izvod de Ţigani iscălit de Pah[arnicul] Vasili Buhăesu şi de Comisul Ştefan.

78. — — — Un izvod de Ţigani ci să arată a fi la domniţa.

79. 7262, Fevruarie 29. Un izvod de Ţigan, iscălit de Banu Vasili Roset şi de Medelniceru Costandin pentru parte fratelui dumisali, lui Costandin, de Ţiganii ce i s'au vinit din Ţiganii părinţăşti şi dintr'alţi Ţigani ci sint di pi maica dumisali, de zăstre de la Vornicul Ioan Sturza.

80. 7262, Fevruarie 29. Un izvod de Ţigani, iscălit tot de Banu Vasili Roset şi de Medelnicerul Costandin, pentru parte fratelui dumisali Vasili, ci esti din Ţiganii ci ni-au rămas de la părinţi, bez Ţiganii di zestri ci au rămas de la maica dumisali di pi Sturzăşti şi bez Ţiganii ci-i ari di pi maica dumisali.

81. 7263, Dechemvr. 2. O înpărţală de Ţigani ci s'au făcut între dumnealui Vasili Roset Spătar şi fratele dumisali Medelnicerul Costandin Roset cu mănăstire Bistriţa, fiind vechil din parte mănăstirii Vasili Buhăescul Medelnicer.

82. 7271, Iuli 20. Înpărţala ci s'au făcut între dumnealui Hat[manul] Vasili Roset şi între dumnealui Iordachi Costachi di copii lui Costandin Cărţul, Ţigan a Hat[manului], ci au ţinut pe Paraschiva Ţiganca a dumisali Pah[ar]nic Iordachi, şi au făcut 5 copii.

83. 7267, Iuli 8. Un izvod de 20 sufleti Ţigani, ci s'au triimes la Mărgineni, cari sint danie de la Scarlat Ghica V[oe]vod.

84. — — — Un izvozel de Ţiganii Comăneştii, ce i-au luat Ştefan Gane.

85. 7270 — O scrisoare a episcopului Ionechenti, prin cari vindi drept 300 lei Hat[manu]lui Vasili Roset trei sălaşi de Ţigani lăeţi, anumi pe Sandu Ţurle, frate lui Tretachi, cu Ţiganca şi cu toţi copii lor, pe Ilie, tij brat lui Trătachi, cu Ţiganca şi cu copii lor, şi pe Sanda, soră lui Trătachi, cu ficiorii ei.

86. 7269, Avgust 10. O scrisoare de schimb a Vornicului Ivan, prin cari dă Hat[manului] Vasili Roset pe un Matei Bucătaru şi înpotrivă au luat pe o Iliana, fată.

87. 7264, Iuni 10. Hrisov de la Costandin Mihail Gihan Racoviţă V[oe]vod, prin cari danueşti *(sic)* episcopiei de Huşi cinci sălaşi de Ţigani din Ţiganii domneşti, anumi pe Pătrachi, ficior lui Burcă, cu Ţiganca lui, Marie, fata lui Vasili Sniagovanu, Ţigan strein, cu toţi ficiorii lor, şi Sandul Ţurlă, ficior lui Burcă, cu Ţiganca lui, Mariuţa, fata Lupului Ţiganu, şi Mihălachi sin Burcă şi cu Ţiganca lui, Armenie, fata Şoicăi, şi Ilie sin Burcă, cu Ţiganca lui, Cununa, fata lui Gătoi, Ţigan gospod, şi Sanda, fata lui Burcă, ce au ţinut-o Călin Ţiganu strein, cu copii ei toţi, cu Ţigancele şi ficiorii lor.

88. 7267, Dechemvr. 13. Carte g[os]pod a lui Theodor V[oe]vod, pentru un Ţurle, şi Voicii, Ţiganca lui, ca să rămăe în nesupărări de spre Logofătul Iordachi Canta şi să fi Ţigani domneşti, luînd înpotrivă pe un Vama, ficior lui Costin, cu Ţiganca şi copiii lor.

89. — — Un izvod cuprinzător de toati pricinile Ţiganilor niamului Burculeştilor.

90. — — Un izvod de 26 sufleti de Ţigani, anumi după cini sînt însuraţi şi căţi copii au.

91. 7262, Fevruarie 25. Un izvod de Ţiganii ci sint fugiţi, părinţăşti, cari cănd s'ar găsi, să se înpartă frăţăşti, osăbit de Mardari, că iasti Ţigan a Păşcanului, cari izvod esti iscălit de Banu Vasili Roset şi de Medelniçerul Çostandin.

92. 7265, Noemvrie 5. Un hrisov de la Costandin Mihai Gehan Racoviţă V[oe]vod, prin cari dănueşti lui Ştefan Buhăescul treti Logofăt pe Simion Chiorul, herar, cu Ţiganca şi copii lor, şi Puhoace, brat lui, cu Ţiganca şi copiii lor, şi Ioniţă Tutiun, brat lui, cu Ţiganca şi copii lor şi cu cumnatul său Sava, şi Pascal Găină, cu Ţiganca şi cu copii lor, şi Apostol Arăcul, cu Ţiganca şi cu copii lor, şi cu cumnatul său Sandul, şi Nicolae Cibotariu, cu Ţiganca şi cu copii lor, şi Ion Cărnul, cu Ţiganca şi cu copii lor, şi Radul herar, cu Ţiganca şi cu copii lor şi cu nepotul lor Iftimie sin Gologan, şi Miron brat Radul cu Ţiganca şi cu copii lor, şi Apostol, cu Ţiganca şi cu copii lor, şi Ştefan nepot Sanii, cu Ţiganca şi copiii lor, şi pe Vasili sin Mirăuţi, cu Ţiganca şi cu copiii lor.

93. — — Un izvod de niamul lui Amvrosie Ţiganul, ficior lui Arsănie Ţăgu, ce au ţinut pe Săntilie Ţiganca.

94. 7266, Iuni 15. O scrisoari a domniţii Aniţiii, să să ştie pentru o Ţigancă Vasilca Duna, a dumisali Vornicului Vasili Roset, că o ţini un Ţigan a Luminării Sale, anumi Nica.

95. — — Un răvaş a lui Ilie Canta, ce scrie cătră Vornicul Iordachi Roset, pentru o Ţigancă a dumisali Vornicului, ci ar fi la Şărbeşti, îndatorăndu-să a o trimiti, şi însemnănd că nu ari să ei niciun Ţigan de la Vornicul Roset.

96. 1759, Iuni 16. O scrisoari a lui treti Logofăt Ştefan Buhăescu, în cari esti iscălit de martur şi Paharnicul Vasili Buhăescul, prin cari dărueşti Hat[manului] Vasili Roset trei sălaşi de Ţigani din frunte Ţiganilor, ce prin mijlocire Hat[manului] Roset au scos carte de la Mărie Sa Domnul vremii aceia ca, după hrisovul de danie a lui Costandin Racoviţă V[oe]vod, pentru 10 sălaşi de Ţigani, ci au

dăruit lui treti Logofăt, unde îi va găsi, să aibă a-i lua.

97. 7268 Un zapis de la Comisul Ştefan Buhăescul, iscălit şi de Pah[arnicul] Vasili Buhăescul, prin cari arată că, răfuindu-să din toati socotelile cu dumnealui Hat[manul] Vasili Roset, şi pisti răfuială mai priimind cinci sute lei, bani gata, şi numitul Comis de a sa bună voi au dat Hat[manului] Roset pe toţi Ţiganii ce îi ari danie de la Mărie Sa Costandin Racoviţă V[oe]vod, anumi pe Simion Chiorul, herar, cu fimeia lui şi cu toţi copii lor, Andrei sin Simion, cu fimeia lui Aniţa şi cu toţi copiii lor, şi Sandul zăt Simion, cu fimeia lui Ioana şi cu toţi copiii lor, pe Pascal Găină, cu fimeia lui Axinie şi cu toţi copiii lor, pe Vasili Puhoace, cu fimeia lui Dochiţa şi cu toţi copiii lor, pe Apostol Arăncul, cu fimeia lui Niaaga şi cu copii lor, bez un copil anumi Sandul, ci l-am oprit la slujba noastră, pe Sandul bucătarul cu fimeia lui Nastasie, soră Niagăi, cu toţi copii lor, şi Radul, cu fimeia lui Stana şi cu toţi copiii lor, şi Ion sin Radul, cu fimeia lui Marie şi cu toţi copiii lor, şi Miron brat Radul, cu fimeia lui Mărie şi cu toţi copiii lor, şi Ioniţă Tiutiul, cu fimeia lui Soltana şi cu copiii lor, bez un copil Ioniţă, ce l-am oprit la slujba noastră, şi Sava, brat Soltana, holtei, şi Ştefan, nepot Ganii, cu fimeia lui Anghelina şi cu toţi copiii lor, şi Neculai Cibotariu, cu fimeia lui Mărie şi cu toţi copiii lor, şi Ion sin Neculai Cibotariu, cu fimeia lui şi cu toţi copiii lor, şi alt Apostol, cu fimeia lui Ştefana şi cu toţi copiii lor, şi Ion Cărnul, cu fimeia lui şi cu toţi copiii lor.

98. 1785, Noemvrie **4.** O înpărţală a Medelniceresei Bălaşa, ce au făcut cu dumnealui Comisul Vasili Roset pentru o Ţigancă Marie, fata lui Brumă, ce

au ţinut-o un Ţigan, Răzlog, cu cari au făcut şase copii.

99. — — Trii còpii de sureturi, înse unu ai Măriei Sale Constandin Racoviţă V[oe]vod, din le[a]t 7260, Apr[ilie] 1, al 2-lea suret, iarăşi di pi ispisocul Măriei Sale Constandin Racoviţă V[oe]vod, din le[at] 7265, Noemvrie 5, al 3-le suret di pi ispisocul Măriei Sale Costandin Racoviţă, din leat 7264, pentru Ţigani, încredinţati copiile de Vel Logofătul Răşcanu.

100. — — O copie di pi suretul ispisocului Măriei Sale Ioan Theodor V[oe]vod, din 7268, Noemvrie 6, prin cari dărueşti Pah[arnicului] Vasili Buhăescul un sălaş de Ţigani din Ţiganii ci s'au aflat veniţi în ţară, anumi pe Vasili Ocianul cu Ţiganca lui şi cu toţi copiii lor şi cu o noră a lor Sanda.

101. 1756, Iulie 25. Un ispisoc de la Costandin Mihail Cehan Racoviţă V[oe]vod, prin cari au miluit pe Pah[arnicul] Vasili Buhăescul cu trei sălaşi Ţigani, anumi Vasili, ficior lui Neculai, nepot Cornii, cu maică-sa Marie şi patru surori a lui, feti, şi pe Toader Podaru, cu Ţiganca lui Paraschева şi cu toţi feciorii lor, şi pe Macovei zăt Podaru, cu Ţiganca lui şi cu toţi ficiorii lor.

102. 7270, Octomvrie 1. O scrisoari a Comisului Ştefan Buhăescul, prin cari dărueşti Hat[manului] Vasili Roset pe un Ţigan bucătar, anumi Ion Cărnul, cu fimeia lui Marica, pentru că şi Hatmanul Roset i-au dăruit 180 lei.

103. 7268, Maiu 10. O socotială a Ţiganilor ci s'au cumpărat cu bani, şi s'au mai luat şi pentru alti pricini de la Pah[arnicul] Vasili Buhăescul şi de la fiiul său, Comisul Ştefan.

104. 7268, Maiu 10. Un izvod iscălit de Pah[arnicul] Vasili Buhăescul şi de Comisul Ştefan Buhăescul, pentru Ţiganii ce i-au avut danie de la Măria Sa Costandin V[oe]vod Racoviţă V[oe]vod,

din Ţiganii g[os]pod, ci să numesc curueri, cari i-au dat Hat[manului] Vasili Roset.

105. 7268, Maiu 25. Alt izvod, iscălit tot de Pah[arnicul] Vasili Buhăescul, pentru Ţiganii ce i-au avut în olatul Grecenilor, danie de la Mărie Sa Costandin Racoviţă V[oe]vod, pe cari i-au dat Hat[manul] Vasili Roset.

106. 7267, Iunie 13. O scrisoari de la Iordachi Buhuş i Post[elnicul] Sandu Buhuş şi Jăc[nice]rul Ion Vărnav i Post[elnicul] Vasili Ilieş, prin cari dă Hat[manului] Vasili Roset doî sălaşi de Ţigani, anumi pe Sandul, ficior lui Gălcă, cu Ţiganca şi copiii lor, şi pe Neculai Părţină, cu Ţiganca lui şi cu copiii lor, înpotriva altor sălaşi, şi au cumpărat Vor[ni]cul Iordachi Roset, pări ,tele Hat[manului] Roset, de la mătuşa dumisali, şi au eşit sălaşile răle.

107. 7268, Fevruarie 8. O scrisoari iscălită de Post[elnicul] Sandu Buhuş, Toader Buhuş, Ştefan Buhuş, Post[elnicul] Vasili Buhuş, Jăc[nicerul] Iordachi, cari dăruesc Hat[manului] Vasili Roset doî sălaşi de Ţigani, cu Ţigancile şi cu copii lor, din părţile tuturora, din mijloc, anumi pe Sandul Gălcă, cu Ţiganca lui Gafiţa, i Neculai Părţiu, brat Sandului, cu Ţiganca lui Cununa.

108. 7270, Septemv. 10. Izvod iscălit de Toader Buhuş şi de Post[elnicul] Sandu Buhuş pentru doî sălaşi de Ţigani, ci s'au socotit de toţi fraţii ca să să dè Hat[manului] Vasili Roset, după scrisoare de sus hotărîtă.

109. 7253, Ghenarie 16. Carte Domnului Ioan Nicolae V[oe]vod, prin cari dărueşti Vor[ni]cului Iordachi Roset pe Paraschiva, Ţigancă domniască, fata Saftii Ţigancii şi cu parte ei din ficiori, pe cari Ţigancă o ţini Damiian, Ţiganul muntenesc, bucătar.

110. 7255, Maiu 19. Zapisul Post[elnicului] Ioniţă Neculai, prin cari vindi Vornicului Iordachi Roset pe Si-

mion, cu Ţiganca lui Dochiţa şi cu un ficior a lor, anumi Filip.

111. 1765, Iunie 3. O înpărţală de nişti Ţigani cu mănăstire Bisăricani şi cu Hat[manul] Rosăt.

112. 7263, Fevruar. 25. O volnicie g[os]pod dată dumisali Roset pentru căutare lui Ostahi, vezeteu ţigan.

113. — — Un răvaş de la Crupenschi pentru Ţiganca Ilinca.

114. — — Un răvaş al Stolnicului Toderaşcu Canta cătră Vor[ni]cul Iordachi pentru un Ţigan.

115. — Iunie 26. Un răvaş a Jăcnicerului Vărnav cătră Hat[manul] Vasili Roset pentru un Ţigan ce i-au dat Hatmanului.

116. — Octomvr. 25. Tij alt răvaş a Jăcnicerului Vărnav cătră Hat[manul] Vasili Roset pentru doî salaşi de Ţigani ce i-au dat Hatmanui.

117. 7252, Iulie 21 Zapis a lui Velişcu, prin cari vinde Pah[arnicului] Vasilaşcu Roset o Ţigancă, cu parte ei, cu un copil şi giumătati, anumi Ioana, fata lui Ion Supţirelu.

118. — Dechemvr. 21 O scrisoari a egumenului de Dobrovăţ pentru nişti Ţigani.

119. — — Un izvod neiscălit de nimi pentru nişti Ţigani ci ar avè la Hatmanu Cilibiu.

120. — — Un izvozel tot de Ţigani.

121. — — Un izvozel tij.

122. 7254, Septemvr. 30 Un suret de 60 lei ce au priimit de la Vornic un Comis Feştilă.

123. — Septemvr. 20 Un răvaş de la Vist[ierul] Sandu cătră Şătrarul Vasili Roset, tij pentru o Ţigancă a sa, ci o ţini un Ţigan a Şătrarului.

124. — — Tij un răvaş cătră Şătrarul Vaslli Roset, tij pentru nişti Ţigani.

125. 1792, Maiu 2. O scrisoare a Logofetesei Ecaterina Razu, ce o dă Comisului Vasili Roset, cu arătari că, pentru parte ci ari a tragi Comisul din o Ilinca Ţiganca, fata lui Timuş, s'au învoit şi au dat pe un Leonti Ţiganu, ficior lui Ştefan Zamă Niagră şi a Marii Curii, cu o

copilă a lui, iar pentru trei pol sufleti ci să vini să mai ei dumnealul Comisul, să-i dei la Sfăntul Dimitrii viitoriu, iar, de va găsi dumneaei Logofeteasa vre-o dovadă de schimbătură asupra Ilincăi, fetii lui Timuş, să aibă a o lua cu toţi copiii ei, cum şi Logofetiasa, de va eşi cu pricină, să aibă a răspundi.

126. 1789, Septemvr. 27. O scrisoari a maiorului Iordachi, în cuprindire că o înpărţală de Ţigani, ci i-ar fi dat Comisul Vasili Roset, esti cu iconomie, pentru ca să scoată Ţiganii ci sint supt stăpăniri Nemţilor, pe care scoţindu-i, să aibă a-i plăti cheltuiala, şi, deosăbit, pentru slujba sa să-i dei pe Ursul giudi, cu Ţiganca lui Gafiţa şi cu doi copii a lor.

127. 7253, Septemvr. 6. Carte de giudecată de la Sandul Sturza Vel Logofăt şi de la Toderaşcu Păladi Vel Spătar pentru giudecata şi înpărţala ci au urmat între Vor[ni]cul Iordachi Roset şi între Banul Iordachi Balş pentru un Filip Ţiganu, dăndu-să hotărăre că acest Ţigan să rămăi în stăpănire dumisali Banului Iordachi Balş.

128. 7253, Aprilie 25. Un izvod iscălit de Vor[ni]cul Iordachi Ruset şi de Banu Iordachi Balş, înpărţitor pe Ţiganul Filip şi Ţiganca lui Aniţa şi copiii lor.

129. 1768, Avgust 5. Zapis de la Vor[ni]cul Ivan, prin cari vinde Hăt[mănesei] Safti Roset pe un Oprea Ţiganu, drept 30 lei, bani noi.

130. 1801, Dechemvr. 10. O scrisoari a dumisali Iacovachi Carp, Manolachi Roset şi Aniţa Roset, prin cari dă în schimbu Vor[ni]cului Vasili Roset pe Marie Ţiganca, fata lui Ştefan Puiul, cu toţi copii ei, făcuţi cu Gheorghe sin Ivan Ţiganul, a dumisali Vor[ni]cului, şi în potrivă au luat pe Mariuţa Ţiganca, fata lui Chirică Comanu, cu copiii ce i-au făcut cu Ţiganu dumisali.

131. 1791, Iunie 5. Izvod de ciata Ţiganilor Comăneşti, a dumisali Comisului Vasili Roset, în dosul cărue

să îndatoreşti un Ion, nepot lui Lefter, ca să strângă dajdie de la aceşti Ţigani, să o aducă dumisali, şi se poarte de grijă de dânşii.

132. 1779, Iuli 25. Izvod de Ţiganii Comăneşti şi coroeri, să să ştie, neiscălit de nimi.

133. 1775, Iuni 28. Tij alt izvod de Ţigani Comăneşti, neiscălit de nimi.

134. 1772, Iuni 28. Tij alt izvod de câţi Ţigani s'au adus de la Păstrăveni, neiscălit de nimi.

135. 1779, Iuli 28. Tij alt izvod de Ţiganii ce era la Jijie, Ţigani de vatră, neiscălit de nimi.

136. 1783, Maiu 30. Tij alt izvod de Ţiganii de la Jijie, fieşticari Ţigan câţi copii ari, neiscălit de nimi.

137. — — Izvodul niamului Ţiganilor Şoimuleşti, neiscălit de nimi.

138. 1796, Ghenarie 28. Un izvod de opt sălaşi Ţigani, ce lipsesc din ciata comăniască, şi unde se află, neiscălit de nimi.

139. 1796, — Tij alt izvod de ciata Ţiganilor Comăneşti, ci dau dajdie, şi de Ţiganii ce lipsesc din ciata aciasta, neiscălit de nimi.

Scrisori a tovărăşiei menzilului.

1. 1821, Ghenarie 1. Uu extract a una sută mii lei, ci s'au dat rânduelile Vistieriei ca să să ei din ţară pentru caii de menzil, neiscălit de nimi.

2. — — O însemnare de banii menzilului ci ari să ei tovărăşie de la Vistierie, din vremi ce au ţinut menzilul, neiscălit de nimi.

3. 1823, Maiu 25. O anafora a veliţilor boeri, în pricina a 100.000 lei în plata cailor şi 38.000 a progoanilor i hamuri din cifertul al 4-le anului 1821, ci avè a lua companie menzilului din ţară, după rânduelile Vistieriei, prin cari hotărăsc ca să să rânduiască un boer, doi, înpreună cu Aga Hermeziu, ci au fost samiş în vreme aceia Vistieriei, ca să cercetezi pentru toţi banii pomeniţi ; cari esti

întărită şi de Mărie Sa Vodă la 1823, Iuni 13.

4. 1823, Fevruarie 12. O ţidulă g[os]pod către Mitropolitul şi boerii ţării pentru 138.000 lei, ci au rămas a lui, companie mezilului, din hacul surugiilor şi din progoanile menzilului, după socotiala închietă cu Vistierie, din cari s'au luat numai 4.137 lei, poruncind ca să să triacă şi suma acestor bani în tertipul ţării şi să să facă schepsis, de unde şi în ce chip să să înpliniască banii aceştie din ţară.

5. 1823, Iuni 13. O ţidulă g[os]pod în pricina acestor 138 mii lei, rănduind ca prin marafetul Vistieriei, aducăndu-să pe toţi dregătorii şi sameşii vremii aciia, să li să ciară socotială de toţi banii pomenitei examinii şi a cifertului al 4-lea şi, lămurind căţi dintr'aceşti bani sint înpliniţi de dregători şi sameşi, şi ce i-au făcut, şi căţi să află rămăşiţă asupra satelor, să facă cunoscut prin înfăţoşare de socotială anumi, ca să rănduiască înplinire, spre despăgubire jăluitorilor companioţi.

6. — — Tij o ţidulă g[os]pod, fără velet, prin cari rănduesc pe Logofătul Costandin Catargiu, pi Vor[ni]cul Vasili Miclescu, pi Spatarul Costandin Burghele, pe Spatarul Sandu Caţichi, însărcinăndu-i ca dumnialor să urmezi cercetare aciasta de 138.000 lei, cuprinse prin ţidula din 1823, Iuni 13, de supt No. 3, fiindcă Vistierie nu poati aduci în deplinătati madeoa aciasta, îndeletnicindu-să mai mult cu catagrafie ţării şi aşazare birului.

7. — — O însemnari de bani ci avè să ei răposatul de la casa menzilului şi de banii ci era a să lua de la unii şi alţii.

8. 1819, Iuli 1. O socotială iscălită de răposatul Paharnic Dinul Negruţi cu răposatul Logofăt şi cu casa menzilului de nişti bani ci avè să ei răposatul, şi cum i s'au plătit.

9. 1818, Iunie 17. Condractul tovărăşiei menzilului, iscalit de companioţi, pe trei ani, de la 1817, Iulie 1, păr la 1820, Iulie 1, în cuprindere cum ari să urmezi căutare slujbii aceştie pe doi ani, de la 1818, Iuli 1, păr la 1820.

10. 1817, Fevruarie 7. O scrisoari iscălită de răposatul Vor[nic] Neculai Hrisoverghi, Vor[ni]cul Mihălachi Sturza, Spătarul Neculai Dimachi, raposatul Spatar Petrachi Cazimir şi Căminarul Mihalachi, prin cari încredinţază că pentru părţile de cai a boerilor menzilgii, ce sint iscălţi prin scrisoare ce au dat, căţi să vor veni a lua dumnealor din caii menzilului, s'au alcatuit, şi prin tocmală toati aceli părţi a boerilor iscăliţi prin acè scrisoari li-au cumpărat căte 105 lei calul.

11. — — O jalobă a Vor[ni]cului Neculai Dimachi şi a tovarăşilor săi menzilgii, prin cari sa roagă Înălţimii Sale pentru 138.000 lei, ci ari să ei companie menzilului din ţară, cu dobănda lor, să să triacă în tertipul ţării, şi să să pui în lucrari şi plata banilor, de unde să vor socoti, cari jalobă este scrise cu însuşi slova dumisali Vornicului Dimachi, şi altă însemnari, tot cu slova dumisali, de 4.137 lei, 30 bani, ci s'au priimit din 100.000 lei.

12. — — O însemnari de sameşii ci se afla la Ţinuturi, în vreme ci s'au rănduit de cătră Vistierie a lua companie menzilului din ţară 138.000 lei.

13. — — O socotială neiscălită de nimi a menzilului cu răposatul Pah[arnic] Dinul Negruţi.

14. — — Tij altă socotială cu d. Hat[manul] Vasili Roset pentru banii ci au dat la casa menzilului de la anul 1817 păr la 1820, Iuli 1, neiscălită de nimi.

15. — — Un extract de paguba menzilului, căte căt au venit de fieşticari parte, neiscălit de nimi.

16. 1824, Septemvr. 30. O socotială închietă de Pah[arnicul] Ne-

gruţi cu Pah[arnicul] Stavrì, pentru banii ţimiraşilor, ci are a lua casa menzilu ui.

17. — — O socotială de nişti bani tot a menzilului, neiscălită de nimi.

18. — — O însemnari de banii ce avè să dei Pah[arnicul] Stavrì şi de aceia ci au dat.

19. 1820, Maiu 20. O scrisoari a tovărăşiei menzilului de alcătuire vănzării cailor menzilului lui Scufa.

20. 1820 — Un perilipsis a sămii menzilului pe anu al triile păr la sfărşitul lui Iuni 1820.

21. 1820, Noemvr. 10. O scrisoari a Pitarului Iordachi Bibiri cătră Vornicul Mihălachi Sturza, pentru un stog de făn a menzilului, ci au avut a faci satile dumisali Rădiul şi Borleştii, că au rămas în nesupărari, supt cuvănt că-i răspundi dumnealui Vor[ni]c şi-l răndueşti să dei 500 lei la casa menzilului; cari scrisoari esti iscălită de dumnealui Vornicul ca să să scadă în socotiala dumisali.

22. 1821, Ghenarie 1. O tăbliţă a 100.000 lei ce sînt rănduelili Vistieriei să să ei din ţară, la ce Ţinut anumi sint rănduţi.

Aceste 22 de hărtii în pricina socotelilor ce răposatul Logofăt Vasilie Roset ari cu Casa menzilului s'au primit de mini, spri disfacire casei cu toţi tovarăşii.

1827, Dechemvrie 20.

(s) Costandin Palade, Hatman.

Fiindcă între dumnealor clironomii răposatului Logofăt Vasili Roset cu iscălitul, ca înputernicit din partea dumneaei marchizei de Betmar, s'au precurmat pretenţia iscată din primire acestor documenturi de cătră răposatul Hat[man] Costandin Paladi, adeverire aceasta a răposatului Hat[man] Paladi rămăne în veci răsuflată şi nelucrătoare, întocmai după glăsuire învoeli, întărită de Divanul de Apelaţie la 14 Mart 1846, supt No. 1821.

1846, Mart 19 zili.

(s) Ro . . .[1].

(Documente Sc. Rosetti.)

[1] Acest perilipsis are numai paginile 33-49. Probabil că paginile până la 33 cuprindeau documentele moşiilor.

23.

1834, Octombre 12, Viena.

Copie după o scrisoare a lui N. Roset [Roznovanu], Vistier, relativ la numirea Domnilor din Țara-Românească și Moldova.

Viena, 26 Octombre 1839 (1834).

Cu fiiască plecăciune sărut măna.

Am scris dumitale cu poșta trecută cuprinderea tractatului de la 28 Iulii, făcut între Poarta Othomanicească și Rosiia de graf Orlov; l-au aflat Englitera și Franța și huesc gazetele lor, și Franța au trimis o mare flotă în Mare Albă, așăjdire și Englitera. Acea flotă este la Tenedos, și Inglitera umblă înpreună cu Franța a străca, de să poate, acel tractat. Dar încă înțeleg aceste 2 Puteri că nu să poate în halul în care să află și Statul Turchiei și Sultanul, și au hotărăt Inglitera, sprijinită de Franța, a lua portul Dardanelilor, precum în vremea mai veche au luat portul Ghibraltarului și a Maltii, și apoi ca când vor avè și Țarigradul: celelalte Puteri au lăsat pe Rosăia să facă cum va vrea cu Turchiia. Poate că este și vre-un plan ca să o încurce acum de-odată în vre-un răsboiu, dar și pozițiia Rosii cere de a să amesteca în toate ale Turchii, poate că firește ca un aliat, și de aice să vor amesteca în folosul Rosăii, precum în Poloniia.

Acum toți cei cu minte privăsc războiu de spre Rasărit: staria și halul Turchii este viderat. Eu vă scrièm de vr'o doi ani că, măcar că ești în vrăstă, dar tot vei trăi îndestul ca să privești picarea și sfărămarea unei vechi [țări], și iată că pică. Englejii și Franțojii la Dardaneli, s'au dus Țarigradul. Au început de la cap a putreză stărvul, căci așa astăzi putem numi Turchiia. Apoi acum giudecă de Domniile Valahiei și a Moldaviei. Candidatul și pomăzuitul Domnul Valahiei, Aleco Ghica, cari mi-au spus că vă cunoaști, ari a petreci iarna cu amoreza sa, grafina Suhtelin, dar acest bou de om este prăpădit și la sănătate: cum acest om sta pe cal și comandirisă milițiia, nu înțăleg. Acesta esti un omușor, nu om, un cifert de om. Aice am aflat și starea lui Hagi Moscu, căci de shesurile și de mintea lui v'am scris încă pe la Septemvrie. Starea lui este de vre-o 5.000 galbeni venit într'o frumoasă moșie lăngă București și vre-o 300.000 lei capital, și aice știu mai bini, fiiștecare bangher din țările noastre ce stari ari; dar ari cre-

dit, caci este cinstit și periorisit întru negutătorìi măsurate. Însă acel cinstit prieten în care mă pot încrede ca în dum[nea]ta însuși mi-au zis că nu poate avè la Țarigrad un credit de 270.000 fiorini de argint, adica somă care au făgăduit, și că nici el, Hagi-Moscu, nici corespondentul lui la Țarigrad, Zaharof, nu vor putè număra aceasta somă, căci nu pot a avè un așa credet. Și, de ar avè acel de la Țarigrad, lucru care nu are acest credet, apoi tragerea polițalor nu poate fi, căci Hagi-Moscu aice nu are așa credet și la București nu găsăști această somă. Și, aceste cetind Căminarul Aleco, și văzînd că nu are credet aice de 270.000 fiorini, ușor, ca unul ce a fost negutător, va talmăci dumitali că nu să poati; căci, dacă un negutător nu-și poate cu destul credet a girarisă polițale sale de la o piiață la alta, apoi și făgăduințe lui către dum[nea]ta sant comedii. Pe de altă parte bangherul de aici, Hagi Costandin Pop, cap cam ușor, m'au apucat, giumătati în șagă, giumatate adevărat, ca să-i dau un peșcheșlic lui de vr'o 300 galbeni, pentru că mi-au deșchis creditul la Hagi-Moscu. Ieu i-am raspuns ca, făcându-sa Domniia părintelui, neapărat voi fi evgomoni [1], și el mi-au răspuns că, decăt la anul un bou, mai bine acum un ou. I-am răspuns că credetul este a parintelui meu, făcut de Hagi-Moscu pe averea părintelui meu, cari este mai mari decăt a lui Hagi-Moscu, căci mă pliroforisiră de staria lui Hagi-Moscu și de creditul său în piața de aice. De aceasta mă tem: în alcătuirea ce vei fi facut cu Hagi-Moscu să nu fi cerut ceva provizioane mari și dobănzi pe soma dată creditor. Și, fiindcă creditul acesta poate sta cateva luni în socotiala dumitale, adică o parte din capitalul sau, sau și capitalul în vănt, pe care el nu-l ari, să nu te silească a-i plăti dobăndă și provizion, și peste vr'o 6 luni să te vezi silit a-i plăti pe vănturi vr'o 3.000 de galbeni! Aceste trebuie bine socotite, dar mai bine să să înduri Dumnezău a scăpa cu această pagubă numai, adecă de vr'o 3.000 de galbeni, decăt a vă numi Domn, căci eu o văd lămurit că, în ceasul cănd vă va numi Domn, santeți și mofluz, și păcat ar fi la bătrăneță să vă rușinați și să ramăneți cheliți și lipsiți pămăntului, și poate acest mofluzlăc să fie și pricină peste doi ani să vă scoată din Domnie. Aceasta o văd lamurit: dacă vă veți numi Domn dum[nea]ta, sau eu însuși măcar,

[1] Εὐγνώμων, recunoscător.

îndată săntem mofluzi: [vezi] dum[nea]ta și resursurile care poate astăzi a avè un Domn în Moldova, cu Regulamentul și supt o strașnică privighere a Protecției rosăști, mai deosebită astăzi decăt altă dată, pentru însuși ale sale feliuri de interesuri. Apoi, de unde plata acelor 3 milioane la Țarigrad, vr'o doî la Ruși, — fii și unul; de unde dobănda și provezioanile? Iată mufluzlăcul vederat, și la aceasta nu te înșală, mă rog, ori cu ce măgulituri îți vor arăta alții pozățăia în alt chip. Dar poate că mi'i arăta; apoi bine ar fi să se facă altul, măcar de î-ar vără dracul pe vre-un vrăjmaș al nostru de a să faci Domn, căci nu aș voi pe vre-un prieten, căci sănt sigur că acel vrăjmaș, făcăndu-să Domn, cu făgăduințăle care ai făcut dum[nea]ta, sănt sigur că ar fi mofluz. Căci nimeni nu are starea dumitale în moșii, și dum[nea]ta, cu toată starea du[mi]tale, iarăși ești mofluz, făcăndu-te Domn. Mult și bini giudecănd lucrul, am văzut că nu eși la cap și că vei fi mofluz. Dar apoi, să vedeți, și făcăndu-să Domn vre-un vrăjmaș al nostru, ce frică avem? Nimic.

Că, astăzi, cănd Domnul de la sini nimic nu poate, cu Regulamentul, ba încă de o mie de ori mai puțin decăt Chiselov, dar nici în vremili cele greli, cănd Domnii era puternici, iarăși nu putè lua stările boerilor, dar încă astăzi cănd pozițiia unui Domn de astăzi nu are a face cu a celor de mai înnainte! Eu, măcar că sînt numai de 40 ani, cu un venit de 5.000 galbeni, de aș avè, mă socotesc mai Domn decăt acel ticălos Domn care s'ar face astăzi, și mai mult ar avè trebuință Domnul de mine decăt eu de un așa Domn. Și, deosebit, nu credeți toate fleacurile acelui Hagi-Moscu și Zaharof. Acest Zaharof este un bangheraș a ambasadii, ca Danezi în vreme lui Strogonof, și nimic alt. Așa fel de oameni ca Zaharof și ca Hagi-Moscu și ca berbantul Aristarhi nu fac Domni, chiar de ar fi Domni. Domniile, de ar fi putință, după starea lucrurilor, a fi, să vor faci pe cini ar voi graf Neselrode, la Petresburg. La Petrisburg să fac Domniile, iar nu la Țarigrad, în halul cari să află astăzi și Țarigradulul și ticălosul Sultanul. Apoi peștile, dacă la cap este împuțit, dar apoi la coadă? Să vede lămurit că acest Hagi-Moscu vroește a mănca vre-o cățiva bani din provizioana creditului, sau esti un ușor la minti, farfară, și nu înțălegi lucrurile. Aicea la Viena toți bangherii au început a-l scoate de la ipolipsis, văzăndu-l că să amestecă în așa fleacuri: sau esti un prost șau esti un birbant, Mie mi l-a zugrăvit aice de un bou, dar om

cinstit. Aş dori să ştiu cum l-a cunoscut Căminarul Aleco Sterii, căci aceşti de aici bine îl cunosc şi trebuie să-l cunoască.

Al dumitale plecat fiu,

N. Roset, Vistier.

P. S. Aş dori a avè răspunsul dumitali pe cartea aceasta, dar sînt sigur că nimic nu mi-ai putè cu o dreaptă judecată şi cu înţelepciuni, giudecănd lucrurile... din căte scriu.

P. S. Bini ar fi să te desfaci de această Domnie căt mai în grabă, dar poate că Dumnezău vă va scăpa, căci nu vor fi Domni, şi, nefiind Domni, vor scăpa şi alţi ticăloşi nebuni Moldoveni, cari umblă după Domnii.

P. S. Această carte am triimis-o deşchisă, ca să giudece aceste şi Căminarul Aleco şi Spătarul Danu: făgăduinţa este mari. Măcar eu însumi de m'aş faci Domnu, că sănt mai tănăr, iarăşi în întămplările de astăzi iesu mofluz.

(Stinca, Documente Rosetti-Roznovanu, Scrisori.)

CUPRINSUL

Paginile

N. Iorga, *Documente botoşănene* . . . . 5—13
N. G. Papacostea, *O listă de întemniţaţi olteni* . . . . . . 17—25
I. Răuţescu, *Acte şi documente muscelene* . . . . 29 - 39
† **Iulian Marinescu,** *Copii de documente din diferite arhive (1557-1853) :*
I. Documente din biblioteca Bibicescu, Turnu-Severin. 43—51
II. Două documente relative la Velicico Costin . . . 52—54
III. Un act despre luptele lui Mihai-Vodă Racoviţă cu Imperialii . . . . 55—58
IV. Două documente relative la schitul Doljeşti (Roman). 59—65
V. Două acte basarabene . . . . 66—68
VI. Acte moldoveneşti felurite . . . . 69—150